

Pivški list

Zelenikras

Drage občanke!

Ob dnevu žena in materinskem dnevu
vam izkazujem spoštovanje in
iskreno čestitam!

Robert Smrdelj, župan

Iz vsebine:

- 7** Spoznajmo zaposlene v občinski upravi:
Mihaela Smrdelj, direktorica

- 22** Intervju: mag. Janko Boštjančič, direktor
Parka vojaške zgodovine

- 34** Kultura: 30 let pupedanske zgodovine

- 48** Šport: Podelitev priznanj Športnik leta 2022

Pivški list je glasilo Občine Pivka, ki izhaja šestkrat letno. Pivka, marec 2023, leto izdaje 13, številka 87.

Naslov uredništva: Pivški list, Občina Pivka, Kolodvorska cesta 5, 6257 Pivka.

E-naslov: pivski.list@pivka.si.

Glasilo je vpisano v razvid medijev pod zap. št. 1686. ISSN: 2536-4367.

Izdajatelj in založnik: Občina Pivka, Kolodvorska cesta 5, 6257 Pivka.

Za Občino Pivka: župan Robert Smrdelj.

Odgovorna urednica: Alenka Furlan Čadež.

Fotografija na naslovnici: arhiv Občine Postojna, Jožica Knafelc, prejemnica Certifikata o vpisu v Guinnessovo knjigo rekordov.

Lektoriranje: Irena Margon, razen oglasnih in promocijskih vsebin.

Oblikovanje: Multimedijsko ustvarjanje, Denis Komen s.p.

Tisk: Abakos d.o.o.

Naklada: 2.400 izvodov.

Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Pivka in prihodkov oglaševanja.

Uredništvo si pridružuje pravico, da članke ustrezno skrajša in jih v primeru, ko v skladu s programsko zasnovo glasila ne sodijo v eno od rubrik, ne objavi. Nenaročenih prispevkov ne honoriramo.

Prispevke za majsko številko pričakujemo do 5. maja 2023.

Majda Godina je nova podžupanja občine Pivka

S prvim marcem je župan Robert Smrdelj za podžupanjo imenoval občinsko svetnico iz vrst SLS Majdo Godina, ki bo funkcijo opravljala nepoklicno.

Majda Godina je zaključila študij na Biotehnični Fakulteti v Ljubljani, smer živinoreja, in je že vrsto let zaposlena na Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica kot kmetijska svetovalka in vodja Izpostave v Postojni. Od leta 2018 je članica SLS, leta 2021 je bila izvoljena za predsednico območnega odbora v Pivki. Občinska svetnica je bila že v mandatu 2018-2022. V aktualnem sestavu občinskega sveta je članica mandatne komisije, odbora za kmetijstvo, gozdarstvo, razvoj podeželja in turizem ter komisije za

pobratene občine. Pri svojem delu se še posebej zavzema za razvoj podeželja, za ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter splošni razvoj lokalne skupnosti, so sporočili iz Občine Pivka.

»Kot svetnici mi ji je pomembno, da se občina in občinski svet odzivata in rešujeta probleme občanov, na katere imata možnost vpliva. Želim si, da bi bila občina Pivka prijazna občina do vseh generacij občanov, poklicev in do narave,« je povedala ob imenovanju.

AFČ, foto: Občina Pivka

Občina Pivka je »Mladim prijazna občina«

Inštitut za mladinsko politiko je v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije že enajstič podelil certifikat Mladim prijazna občina 2022-2026, prvič ga je prejela tudi Občina Pivka.

»Certifikat se podeljuje tistim lokalnim skupnostim, ki zavzeto ustvarjajo svetlo in trajnostno prihodnost mladih. S ponosom je prvič med prejemniki tudi **Občina Pivka**, kar potrjuje, da smo naredili prve korake v pravo smer. Prejeto priznanje je za nas zaveza, da v prihodnjih letih še nagradimo podporo mladim. Načrtujemo ureditev prostorov za preživljanje prostega časa mladih v Pivki, tudi v prihodnosti bomo podpirali mladinske projekte in dejavnosti,« so sporočili iz Občine Pivka. Certifikat je prvič prejelo šest občin, še deset občin pa je podaljšalo veljavnost certifikata.

AFČ

Certifikat je prevzela direktorica občinske uprave Mihaela Smrdelj, foto: Inštitut za mladinsko politiko

Ob dnevu civilne zaščite priznanja tudi za Pivčane

Poveljnik CZ Srečko Šestan: »Zahvaljujem se vam in vašim družinam, ker puščate neizbrisen pečat slovenskemu sistemu.«

Na regijski svečanosti v Cerknici so ob dnevu civilne zaščite (CZ) 1. marca priznanja prejeli tudi Pivčani. Klavdij Čepirlo, do nedavnega občinski gasilski poveljnik in član občinskega štaba CZ PGD Pivka, je prejel zlati znak CZ, bronasti znak CZ pa so podelili županu Robertu Smrdelju. Na junijski slovesnosti bo plaketo CZ ob 130. obletnici delovanja prejelo PGD Pivka.

Poveljnik CZ Srečko Šestan je v nagovoru spomnil na tri požare v naravi, spomladi na Gorenjskem, poleti na Krasu in pod Socerbom ter nesreči v družbi Melamin v Kočevju, »narava nam je spet nastavila ogledalo in prepričan sem, da smo se v njem lepo videli in da smo bili na te stvari pripravljeni,« je povedal in poudaril, da je bilo lansko leto eno napornejših v njegovi poveljniški dobi. Kot je povedal, so reševalci v sistemu zaščite in reševanja lani opravili skoraj 34.000 intervencij, 93 vsak dan, v različnih vlogah pa je pri teh posredovanjih sodelovalo okoli 200.000 ljudi. »Zahvaljujem se vam in vašim družinam, ker puščate neizbrisen pečat slovenskemu sistemu,« je čestital nagrajencem. »Vi ste del sil, na katere lahko vedno računamo, ko udari nesreča,« je zahvalo dodal poveljnik CZ za Notranjsko Sandi Curk.

Prejemnik zlatega znaka CZ Klavdij Čepirlo je član Prostovoljnega gasilskega društva Pivka od leta 1976 in v usposabljanju dosegel čin višjega gasilskega časnika II. stopnje. Zaključil je šolanje za poklicnega gasilca in bil vrsto let zaposlen v podjetju Javor Pivka. Od leta 1995 do leta 2023 je bil občinski gasilski poveljnik v Občini Pivka. Skrbel je za strokovno in tehnično pripravljenost gasilskih enot, sodeloval in vodil številne večje in zahtevne intervencije. Bil je član in namestnik poveljnika občinskega štaba CZ in namestnik poveljnika GZ Postojna. S svojim delom, znanjem in izkušnjami je vidno vplival na razvoj gasilstva v občini, zvezi in regiji, so zapisali v obrazložitvi priznanja.

Prejemnik bronastega priznanja CZ Robert Smrdelj je župan Občine Pivka od leta 1998. V obrazložitvi priznanja so izpostavili dejavno sodelovanje Občine pri vodenju in organiziranju odprave posledic žleda februarja leta 2014, finančno podporo projektni skupini, ki je vzpostavila mrežo AED v občini, in izobraževanju prvih posredovalcev, organizacijo dela, nabave zaščitnih sredstev, pomoč ljudem in organizacijam v času epidemije s covidom 19 v letih 2020 in 2021 ter pomoč pri odpravi posledic ob požarih stanovanjskih hiš in drugih naravnih nesrečah v občini.

Na prireditvi v Cerknici so podelili 15 spominskih plaket podjetjem in posameznikom, ki so se v regiji izkazali med epidemijo covid 19, štiri bronaste znake civilne zaščite za posredovanje v velikem požaru na Krasu, šest bronastih znakov civilne zaščite za splošne zasluge, štiri srebrne in dva zlata znaka civilne zaščite.

AFČ, foto: Ljubo Vukelič

Ob 1. marcu, mednarodnem dnevu civilne zaščite,
se iskreno zahvaljujemo njenim pripadnikom,
ki prostovoljno ali poklicno skrbite za našo varnost.
V stalni pripravljenosti solidarno pomagajte soljudem.
Hvala!

Župan, Robert Smrdelj

Druga redna seja občinskega sveta občine Pivka

Svetniki so 26. januarja potrdili Niko Štradjot za občinsko svetnico ter imenovali člane nadzornega odbora in drugih občinskih odborov ter komisij. Sprejeli so sklep, da bo gradivo za seje občinskega sveta in delovnih teles posredovano v elektronski obliki.

Imenovali so člane nadzornega odbora, ki so: Sonja Vodopivec, Damijan Kapelj, Martin Nadoh, Urška Krebelj in Mojca Požar Štunf, člane odbora za komunalne dejavnosti in urejanja prostora, ki so: Teodor Benčič, Jože Morel, Boris Rebec, Iztok Zadnik, Rok Klebčar, Zdenka Kapelj in Darjan Kapelj, člane odbora za kmetijstvo, gozdarstvo, razvoj podeželja in turizem, ki so: Dragica Kaluža, Majda Godina, Franko Dolgan, Aleš Sedmak, Iztok Zadnik, Zdenka Kapelj in Evgen Pahor. V odboru za gospodarstvo in obrt so: Franko Dolgan, Tadeja Logar, Katarina Zafran, Vasija Aćimović, Evgen Pahor, Jana Gržinič in Peter Ženko, v odboru za družbene dejavnosti pa Suzana Vodopivec,

Bruno Šincek, Janko Kovačič, Katarina Temkova, Katarina Zafran, Ernest Margon in Božica Pečko. V odboru za varstvo okolja so Teodor Benčič, Eva Ule, Nika Štradjot, Tadeja Logar, Anja Jagodnik, Simon Vuga in Jana Gržinič, v statutarno pravni komisiji pa Nika Štradjot, Andrej Kristan in Danijel Kovačič Grmek.

V komisijo za priznanja občinskega sveta so bili imenovani Jože Morel, Boris Rebec, Sašo Nadoh, Zdenka Kapelj, Marko Barle, Franko Leskovec in Primož Srebot, v svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: Janez Smrdelj, Bruno Šincek, Simon Vuga, Ernest Margon in Marjan Korent, v komisijo za varstvo porabnikov javnih dobrin: Majda Radivo, Julka Dekleva, Anja Jagodnik, Simon Vuga in Magda Stevič, v komisijo za sodelovanje s pobratenimi občinami: Jože Morel, Majda Godina, Katarina Temkova, Peter Šabec in Jana Gržinič.

Uredništvo, vir: Občina Pivka

Za javno gasilsko službo v občini letos dobrih 77 tisočakov

Župan Robert Smrdelj in direktorica občinske uprave Mihaela Smrdel sta 15. februarja sprejela novoizvoljene predstavnike občinskega gasilskega poveljstva in vodstev prostovoljnih gasilskih društev v občini. Klavdij Čepirlo je delo predal Gregorju Kristanu iz PGD Zagorje.

Do leta 2028 bodo društva vodili novoizvoljeni predsedniki in poveljniki. PGD Pivka: predsednik Rok Sovdat, poveljnik Sandi Grzetič, PGD Košana: predsednik Danjel Boštjančič, poveljnik Gregor Železnik, PGD Palčje: predsednik Primož Rebec, poveljnik Aljaž Česnik in PGD Zagorje: predsednik Simon Žele, poveljnik Matej Česnik.

Občina Pivka se je s pogodbo o javni gasilski službi v občini za leto 2023, podpisani v januarju, zavezala, da bo za to dejavnost namenila dobrih 77.000 evrov. Za redno delovanje bo šlo 63.000 evrov, za mladino 3.000 ter za voziške izpite 4.000, 7.000 evrov za delovanje Gasilske zveze Postojna, katere člani so tudi pivška društva. Občina bo plačala 15.000 evrov za nakup osebne zaščitne opreme in enako vsoto za vzdrževanje gasilskih domov. Iz občinskega proračuna bo šlo 215.000 evrov za nadgradnjo vozila GVGP-2 za PGD Pivka.

Klavdij Čepirlo in Gregor Kristan

AFČ

Sprejem krvodajalcev rekordov

Zlatko Smrdel s Kala je kri doslej daroval 110 krat. Med pivškimi rekorderji so še Milan Rebec iz Pivke in Erik Tomažič iz Trnja, ki sta kri darovala 80-krat in Danilo Vičič iz Zagorja ter Janko Fidelj iz Neverk, ki sta kri darovala 70-krat.

»Vsi, ki darujejo kri, so naši nevidni junaki! Vendar je prav, da kdaj ta anonimna in nesebična dejanja, ki rešujejo

življenja ali vsaj spreminjajo težke življenjske situacije na bolje, izpostavimo,« so poudarili na Občini. »Za vso podarjeno kri se našim krvodajalcem iskreno zahvaljujemo in jim želimo še veliko zdravja, veselja in osebnih uspehov ter srečanj z nami ob naslednjih jubilejih,« so dodali. Župan Robert Smrdelj se je zahvalil tudi sekretarki OZRK Postojna Pivka Eriki Dekleva ter podpredsednici Majdi Radivo.

Uredništvo, foto: Občina Pivka

S kvačko do Guinnessove knjige rekordov

Župan Robert Smrdelj je 1. marca sprejel kvačkarico Jožico Knafelc, ki je v okviru projekta Slovenija kvačka izdelala pivški grb v tehniki C2C – od roba do roba. V vseslovenskem projektu so s pomočjo 211 kvačkaric in enega kvačkarja septembra 2021 napovedali nov Guinnessov rekord in s 1200 kvačkanih izdelki uspeli. Certifikat o vpisu v Guinnessovo knjigo rekordov je prejela tudi Pivčanka Jožica Knafelc.

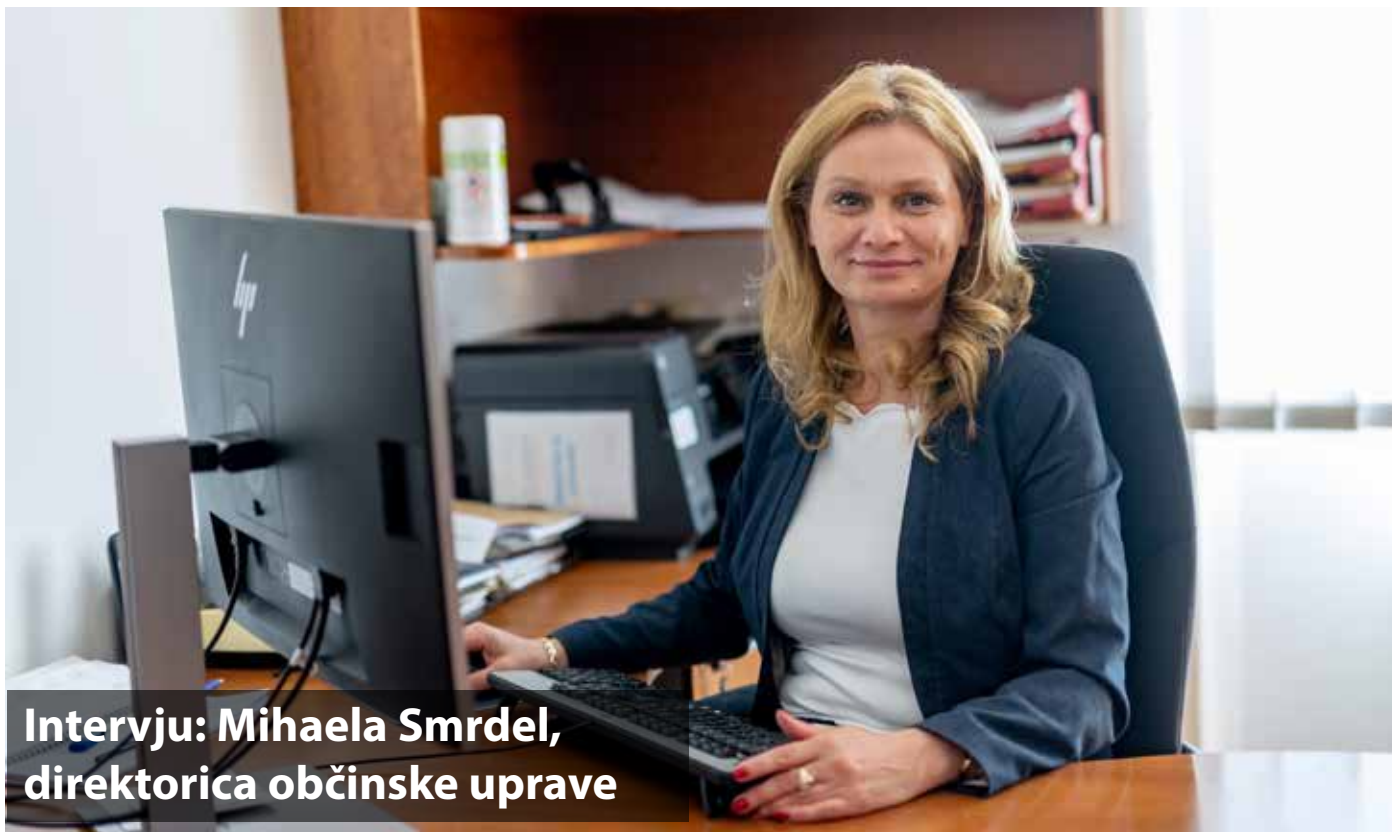
Grb so že februarja lani razstavili v pritličju občinske stavbe. Ker izdelava grbov ni bila dovolj za vpis med rekorderje, je vsaka izmed kvačkaric izdelala še štiri kvačkane izdelke, tudi **Jožica Knafelc**. »Izdelavo grbov smo začeli 15. septembra 2021, grbi naj bi bili dokončani do dneva samostojnosti in enotnosti, 26. decembra. Dobili smo pisne in slikovne načrte izdelave in prejo. Za izdelavo grba je bilo potrebno približno sto ur dela. Skrbnica projekta nas je hkrati prijavila za Guinnessov rekord, ki naj bi bil »kvačkani grbi vseh občin v Sloveniji v tehniki C2C«. Ta kategorija je bila zavrnjena, zato je prijavila novo in sicer »največja zbirka kvačkanih izdelkov v tehniki C2C«. Za doseg rekorda je vsak udeleženec naredil najmanj pet izdelkov, skupno smo prišli do številke 1200. 28.

Jožica Knafelc je pivška Guinnessova rekorderka, foto: Občina Pivka

januarja lani je komisija opravila uradni postopek štetja, evidentiranja in fotografiranja izdelkov, nato je sledilo čakanje. Sredi oktobra so nas obvestili, da je naš rekord uradno potrjen. Vsak udeleženec je lahko zaprosil za izdajo Guinnessovega certifikata s svojim imenom, je zapisala **Jožica Knafelc** in pojasnila, da sta se za sodelovanje v projektu odločili skupaj z **Marto Krnel**, tudi Pivčanko, ki sicer stanuje v občini Postojna in je izdelala postojnski grb, a se dvakrat tedensko srečujeta v **Večgeneracijskem centru v Pivki**, kjer ju družijo prav kvačkanje.

AFČ

Intervju: Mihaela Smrdel, direktorica občinske uprave

» Ključen element učinkovite občinske uprave je motivirano vodstvo, ki zna spodbuditi in usmerjati svoje zaposlene na način, da se vsi dobro počutijo, da čutijo pripadnost kolektivu in ciljem, ki si jih kolektiv zada.

Mihaela Smrdel je zaposlena na Občini Pivka od leta 1997. Svojo občinsko kariero je pričela z nadomeščanjem javne uslužbenke na daljši bolniški, nadaljevala v računovodstvu, kjer je po upokojitvi takratne vodje proračuna Jožice Šuštaršič prevzela vodenje občinskih financ. Od leta 2008 je direktorica občinske uprave.

Kakšne zadolžitve obsega funkcija direktorice občinske uprave?

Direktorica občinske uprave organizira in koordinira delo v občinski upravi ter odloča v upravnih postopkih na prvi stopnji. Predvsem pa mora biti direktorjeva skrb ta, da delo poteka nemoteno, v rokih, zakonito in da je kar se da enakomerno porazdeljeno med zaposlene. Cilj uspešne občinske uprave je uspešna uresničitev načrtovanih ciljev in projektov. Z zaposlenimi se na dnevni bazi usklajujemo, iščemo najboljše rešitve, snujemo in izvajamo projekte, določamo prioritete, se prijavljamo na razpise in podobno.

Katere lastnosti vam pomagajo, da ste uspešni pri svojem delu?

Vsak vodja ima svoj način vodenja. Menim, da je ustrezna komunikacija ključnega pomena za doseganje dobrih medsebojnih odnosov in učinkovitega izpolnjevanja delovnih nalog. Zato veliko časa namenim pogovoru s sodelavci, jih s tem včasih razbremenim, predvsem pa trudim motivirati. Prepričana sem, da lahko zadovoljni in motivirani zaposleni učinkoviteje dosegajo zadane cilje. Za motivacijo zaposlenih je potreben dober vzgled. Pri svojem delu sem visoko motivirana in disciplinirana, trudim se imeti ustrezna znanja in poslušam, ocenjujem pa tudi, da znam zelo razumno presojati situacije in probleme.

Kakšna je vizija učinkovite občinske uprave?

Ključen element učinkovite občinske uprave je po mojem mnenju motivirano vodstvo, ki zna spodbuditi in usmerjati svoje zaposlene na način, da se vsi dobro počutijo, da čutijo pripadnost kolektivu in ciljem, ki si jih kolektiv zada. Pomembno je, da imajo zaposleni visoko strokovno znanje ter da so se pripravljani še dodatno izobraževati. Potrebno se je tudi znati prilagajati spremembam ter čutiti odgovornost, da je delo narejeno dobro in pravočasno. Včasih je težko, predvsem zato, ker je potreb v občini zelo veliko in vse so nujne, mnenja glede razvrščanja prioritete pa so lahko razdeljena. Takrat večinoma pretehta dejstvo ali je za določen projekt mogoče pridobiti sredstva za sofinanciranje.

Kakšen je odnos med direktorjem občinske uprave in županom?

Direktorja občinske uprave imenuje župan in v prvi vrsti je za uspešno delovanje bistvena podobna vizija in enaki cilji glede razvoja občine. Pomembno je, da znata dobro komunicirati in sodelovati, potrebno pa je tudi zaupanje, podpora in korekten odnos. Direktor občinske uprave ni politična funkcija, je pa vendarle pomembno, da ima vodstvo občine skupne cilje. Z županom Robertom Smrdeljem sodelujeva že dolgo časa in kot njegova »desna roka« lahko rečem, da sodelujeva dobro, predvsem pa se mi zdi, da to dokazujejo rezultati in razvoj občine.

Koliko je delovanje občinske uprave prežeto s podjetniško miselnostjo?

Tu lahko rečem, da vidim več sinergij. Občinska uprava oziroma Občina deluje za ljudi, in s tem tudi za podjetja na območju občine. Zato mora biti učinkovit servis za

spodbujanje razvoja in ustvarjanja pogojev za širitev gospodarstva.

Podjetnost delovanja občinske uprave pa se izkazuje tudi v pridobivanju dodatnih virov za financiranje, predvsem za financiranje investicijskih projektov. Ko je občina uspešna pri pripravi projektov in pridobitvi virov financiranja, ustvarja boljše pogoje za življenje in delo ljudi. Med te so vključeni tudi pogoji za razvoj podjetij oziroma za spodbujanje podjetniške dejavnosti posameznikov. Zaposleni morajo sredstva pri svojem delu porabljati racionalno in gospodarno, pridobivati več ponudb, poiskati pravi čas za izvedbo projekta.

Kateri projekti vam v zadnjem času vzamejo največ časa?

V delu imamo številne projekte, tako v pripravi kot v izvajanju. V izvedbi je gradnja dvorane v Šmihelu in Ekomuzeja v Slovenski vasi, v začetni fazi je rekonstrukcija gasilskega doma v Košani, urejamo ceste (Šmihel oziroma Cerot), pridobili smo gradbeno dovoljenje za izgradnjo nadstreška na balinišču v Košani, prenavljamo občinska stanovanja... V pripravi imamo projekt izgradnje druge faze vrtca, izgradnjo večstanovanjskih objektov, ureditev parkirišča ob občinski stavbi, komunalno infrastrukturo Trnje, poslovilno vežico Palčje... Na področju prostorskega planiranja imamo v pripravi spremembe in dopolnitve prostorskega načrta za širitev industrijske cone v Neverkah, spremembo OPPN za izgradnjo vrtca in gradnjo stanovanj... Pripravljamo tudi popise za sanacije številnih cest in ulic, ki bi jih želeli urediti v tem mandatu. Vsakodnevno se srečujemo s številnimi manjšimi projekti in nalogami, kot so: urejanje poljskih poti, urejanje manjših otroških igrišč in druge ureditve vasi, kjer sodelujemo z vaškimi skupnostmi. Želimo si tudi večjega razvoja vaških jeder, zato pričenjamo s pripravo analize stanja in pripravo izhodišč za obnovo vaških jeder in praznih hiš, s ciljem, da skupaj z Zavodom za kulturno dediščino pripravimo smernice za obnovo.

Katera so bila najtežja leta, odkar ste direktorica občinske uprave?

Svoje delo rada opravljam in ne morem reči, da mi je

kaj posebno težko, zagotovo pa sta žled v letu 2014 in covidno obdobje v letu 2020 pustila poseben pečat. Prinesla sta veliko stresa in zvišanega adrenalina, saj je bila organizacija reševanja in obvladovanja zelo zahtevna. Sicer je vsakodnevnega dela res veliko, vendar moram posebej poudariti, da imamo odlično ekipo sodelavk in sodelavcev, s katero rešujemo probleme.

Kako vzdržujete ravnovesje med poslovnim in zasebnim življenjem?

Delo, ki ga opravljam, ni vedno vezano na delovni čas v službi, velikokrat tudi v prostem času razmišljam o načrtih in problemih, ki so za razrešiti. Tudi ko grem iz svoje občine, velikokrat opazujem, kako imajo določene zadeve urejene drugje, če je kakšna dobra praksa, oziroma rešitev, ki bi jo lahko prenesli v našo občino.

Kdo je Mihaela Smrdel v prostem času?

Sem mama že odraslima hčerama, imamo psa, s katerim na sprehodih opravljava »ogledke«, kaj vse bi se še dalo urediti po občini... Sicer pa sem športna navdušenka, rada spremljam tekme, v zimskem času smučanje in skoke, rada pogledam tudi druge športe, predvsem nogomet, pozimi pa gremo tudi kakšen dan smučat. Nekaj časa sem bila tudi v ženskem balinanju, kjer smo z BK Košana dosegali lepe uspehe, vendar mi je za resno udejstvovanje v tem športu zmanjkalo časa. Kar ostane prostega časa, ga s partnerjem nameniva obisku kakšnega koncerta ali pa druženju s prijatelji.

V marcu obeležujemo dan žena in materinski dan. Kaj ta praznika pomenita vam? Kako jih praznujete?

Ob tej priložnosti bi najprej voščila vsem ženam, puncam, mamam in jim zaželela zdravja, poguma in vztrajnosti. Naj se zavedajo svojih uspehov, ki so vidni tako v družini kot pri svojem delu.

Praznika posvečena ženskam in mamam se mi zdita pomembna predvsem zato, da ženskam, ki se včasih v svoji skromnosti ne zavedajo, povemo, da je njihov prispevek v življenju pomemben in da ga opazijo tudi drugi.

Alenka Furlan Čadež, foto: arhiv Občine Pivka

Zakaj je pomembno čiščenje jam?

V Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera so svetovni dan mokrišč, ki je bil letos podnaslovljen s sloganom »Čas je za obnovo mokrišč«, obeležili s predavanjem dr. Mitje Prelovška, znanstvenega sodelavca na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU z naslovom »Zakaj je pomembno čiščenje jam?«

V okviru projekta PIVKA.KRAS.PRESIHA so zaključili s čiščenjem udornice Ravnica pri vasi Juršče in iz jame odstranili več kot dva tisoč kubičnih metrov odpadkov. Zaradi dobre prepustnosti kraške podlage so odpadki v jamah breme za podzemno okolje, zlasti vodo, ter nevarni za širše onesnaženje kraških vodnih virov, opozarjajo.

» Poslanstvo jamarjev je raziskava in dokumentiranje jam, čistimo zato, ker tega običajno ne počne nihče drug.

Jama Ravnica velja za eno najbolj onesnaženih jam v Sloveniji. Na Inštitutu za raziskovanje Krasa ZRC SAZU ste ocenili, da je zasuta s kar štiri tisoč kubičnimi metri odpadkov. Na kakšen način ste prišli do te ocene in kdaj je jama postala deponija?

Na srečo imamo za jama Ravnica vsaj grob načrt iz obdobja med obema svetovnimi vojnami, ki kaže na dimenzije jame pred onesnaženjem. Jama smo leta 2017 nato izmerili še enkrat in iz razlike v grobem izračunali količino odpadkov na štiri tisoč kubičnih metrov. Žal načrt pred onesnaženostjo ne omogoča točnosti na več kot tisoč kubičnih metrov natančno, zato smo upali, da je odpadkov vendarle manj in bi lahko Ravnico očistili v celoti. Ne glede na to, je breme za okolje za okoli dva tisoč kubičnih metrov manjše. Iz Katastra jam imamo podatek jamarjev oziroma tedanjih sodelavcev Inštituta, da je bila jama 1966 še čista, leta 1972 pa so na vhodu postavili betonsko rampo za stresanje odpadkov. Začetek onesnaževanja te jame torej postavljamo v čas med 1966 in 1972.

Na kakšen način onesnaženje v jamah vpliva na onesnaženje podzemnega okolja in kakšne so lahko posledice za prebivalce?

Najbolj očiten je vizualen problem, bolj posreden pa prek vode. Prek odpadkov se preceja padavinska voda ter razgradne produkte odpadkov izpira v podzemne vode. V izcednih vodah se nahajajo hranila, ki se v podzemni vodi praktično ne morejo absorbirati, saj ni rastlin, zaradi pričakovano kislega okolja se lahko izpirajo tudi težke kovine. Podzemno živalstvo je prilagojeno na malo hranil, več hranil omogoča v podzemlju preživetje nekaterim površinskim vrstam, ki so ob več hranilih bolj konkurenčne podzemnim in jih izpodrivajo. Posebno nevarnost predstavljajo nevarni odpadki, ki predstavljajo

na divjih odlagališčih manjši delež, lahko pa povzročijo širše onesnaženje. Ko onesnaženje preide v podzemno vodo, ga je praktično nemogoče prestreči, primer izlitja kerozina v zaledju Rižane, sploh netopni del ostane v vodonosniku zelo dolgo, več desetletij, in se spira počasi. Če so nevarni odpadki zasuti, se na kraškem izviru izredno težko ugotovi, od kod izhaja onesnaženje, saj je potencialnih virov praviloma več sto. To se je že zgodilo na izviru reke Krke. Nevarni odpadki včasno tesni embalaži velikokrat predstavljajo potencialno nevarnost, ki se lahko sproži v prihodnosti. Če pride onesnaženje do vodnega vira v prekomerni koncentraciji, sledi praviloma izklop iz omrežja, kot je to grozilo, in v manjši meri še vedno grozi, Rižanskemu vodovodu.

Varstvo narave je družbeni dogovor, svoj del morajo prispevati vsi deležniki. Kdo vse mora biti po vašem mnenju vključen v mrežo skrbi za okolje, ko gre za jame?

Skrb za zmanjševanje in pravilno odlaganje preostanka odpadkov je naloga vsakega prebivalca. V končni fazi obstajajo deponije, kjer je odlaganje odpadkov uzakonjeno. Odlaganje izven deponij je prepovedano, tudi v jamah, kjer so problemi zlasti ranljivost prepustnih tal, svojevrsten ekosistem in pogost vir pitne vode ter težka odstranitev odpadkov. Če prihaja do kršitev, smo prav vsi dolžni sporočiti onesnaženje (v podzemlju to počnemo jamarji), inšpekcijske službe in policija pa za uradno ugotavljanje stanja in identifikacijo storilcev. Če se jih res ne uspe identificirati, je odstranitev komunalnih odpadkov v domeni občin, odstranitev ostalih odpadkov pa države. Poslanstvo jamarjev je raziskava in dokumentiranje jam, čistimo zato, ker tega običajno ne počne nihče drug.

Alenka Furlan Čadež, foto: Občina Pivka

Podeljena priznanja za dolgoletno razdeljevanje hrane

Ob zaključku izvajanja operativnega programa za hrano in/ali osnovno materialno pomoč iz Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim so prostovoljcem Rdečega križa Slovenije in Karitasa podelili priznanja za dolgoletno razdeljevanje hrane najbolj ogroženim. Priznanje je v imenu OZRK Postojna Pivka prejela sekretarka Erika Dekleva.

Priznanja, ki sta jih 3. februarja v Ljubljani skupaj podelila minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Luka Mesec, in vodja predstavništva Evropske komisije v Sloveniji, Jerneja Jug Jerše, je prejelo 57 razdelilnih mest Rdečega križa Slovenije, ki so tudi območna združenja RKS, pet škofijskih Karitas in Nadškofijska Karitas Maribor.

AFČ

Rdeči križ in Karitas delujeta s pomočjo več kot 7000 prostovoljcev, foto: Aleš Černivec

Medregijska prostovoljska mreža (Pro-net)

Namen mederegijske prostovoljske mreže je spodbujanje prostovoljske pomoči v regiji na področju družabništva za prikrajšanje osebe in učne pomoči otrokom in mladostnikom, torej povezati tiste, ki pomoč potrebujejo, s tistimi, ki pomoč nudijo. Pro-net sofinancira ministrstvo za javno upravo, s projektom, ki traja leto in pol, so začeli 3. januarja 2022.

V tem času so že izvedli tečaj osnovne uporabe računalnika in telefona za starejše. V sodelovanju z zavodom TiPovej! so izvedli delavnice za mlade na temo poklici prihodnosti in predstavitev platforme Ljubljana mesto učenja. Priključili so nekaj vladnih in nevladnih organizacij k platformi

<https://www.prostovoljska-pomoc.si/>, s pomočjo platforme povezali uporabnike s prostovoljci, prostovoljce pa z mentorji ter izobraževali mentorje za prostovoljstvo, je povedal Ožbej Račević.

V projektu sodeluje devet partnerjev: Ustanova Fundacija BiT Planota, socialno podjetje, ki je vodilni partner, Rdeči križ Tolmin, Društvo PO-MOČ, TiPovej, Društvo Ko-RAK.si, Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Postojna-Pivka, Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, Zavod Samostojen.si, socialno in psihološko svetovanje in Zavod Tri.

AFČ

Člani PGD Pivka vabijo k donaciji za nov prapor

Ob 130. obletnici PGD Pivka bodo v društvu v Pivki pripravili več slovesnosti. 23. junija bodo v Krpanovem domu izpeljali slavnostno sejo, naslednji dan pa bodo častljiv jubilej obeležili s prevzemom novega prapora društva in gasilsko veselico pri športni dvorani Skala.

Prapor je eden izmed simbolov gasilske organizacije. Zaradi dotrajanosti sedanjega, starega kar 70 let, bodo gasilci ob praznovanju slavnostno razvili novega. Člani PGD Pivka vabijo občanke in občane k donaciji za nov prapor. V zameno za finančni prispevek bodo na prapor na zlati oziroma srebrni lipov list navedli ime in priimek donatorja, lipov list pa namestili na drog prapora. Cena zlatega lipovega lista je 80 evrov, cena srebrnega pa 50 evrov. Nakazilo finančnih sredstev sprejemajo na: **Prostovoljno gasilsko društvo Pivka - Snežniška cesta 6, 6257 Pivka, TRR: SI56 6100 0002 5097 157 (Delavska hranilnica d.d.) s pripisom »PRAPOR«**. Donacije zbirajo do 31. marca, ko bodo posredovali prapor v dokončno izdelavo, so sporočili iz društva.

AFČ Ob 130. obletnici bodo v PGD razvili nov prapor, foto: PGD Pivka

Spoštovane prostovoljke in prostovoljci Župnijske Karitas Pivka!

Ob 30. jubileju se vam zahvaljujem za vašo nepogrešljivo karitativno dejavnost v Pivki. S sočutjem bodrite pomoči potrebne in jim pomagajte materialno ter tako ohranjate njihovo dostojanstvo. Ste gibalo človekoljubja v našem okolju. Dovolite, da vam izrazim izjemno spoštovanje!

Robert Smrdelj, župan

Solidarna prihodnost

Živimo v obdobju velikih sprememb. Politika, predvsem vladajoča (trenutno Svobodnjaki, SD in Levica), si mora vsake toliko časa zastaviti vprašanje: kako sedanji in prihodnji generaciji zagotoviti ustrezne pogoje za izobraževanje, delo, poštene plače in primerne stanovanjske razmere; generaciji, ki je leta in leta ustvarjala, pa dostojne pokojnine? V zadnjem letu dni takih odločitev ni. Bili smo priča politiki revanšizma s spiskom »uslužbencev za odstrek«, bili smo priča odpravi ugodnosti prejšnje vlade na davčnem področju, ki je vsem prinašala višje plače in popolni ignoranci oz. celo zavajanju upokojujencev, kjer so najhujše posledice podražitev hrane, ogrevanja in elektrike občutili tisti z najnižjimi pokojninami. Zato ne preseneča nezadovoljstvo, ki ga na množično obiskanih srečanjih na dostojen in kulturnen način izražajo upokojujenci. Za razliko od t.i. »protestnikov« leve politične sfere, ki so protestirali po nareku takratne opozicije, današnje vladajoče politike. Svobodnjaška oblast je seveda takoj zaznala nevarnost, zato je vse sile usmerila, ne v odpravo slabega položaja tistih z najnižjimi pokojninami, pač pa v diskreditacijo glavnega pobudnika teh srečevanj oz. protestov. Tisti, z malo daljšim spominom, se spomnimo štrajka zaposlenih v nekdanjem Gorenju, kjer so delavke mimo vodstvu prijaznega sindikata, organizirale štrajk. Panika.

V teh razmerah je prav, da se ob interpelaciji zoper celotno vlado, ki jo je vložila Slovenska demokratska stranka, na najvišji ravni pogovorimo o tem, ali so številne odločitve, ki jih je v slabem letu dni sprejela Golobova vlada, res prava smer? Ali nas te odločitve res vodijo k večji povezanosti, izboljšanju stanja najranjlivejših skupin, ali te odločitve res zagotavljajo

Z zadnjim vlakom skozi zid

Spoštovane volivke in volivci. Vsi si želimo boljše prihodnosti in odprave številnih nepravilnosti v družbi. Z gotovostjo lahko rečem, da se za to trudimo po najboljših močeh. Državni aparat ni stvar, ki jo lahko preprosto premaknemo z ene police na drugo. Večkrat me razžalosti, ko vidim, kaj vse bi morali spremeniti »z danes na jutri«. A velja preudarnost. Premisliti moramo vse korake ob uveljavitvi in spremembah zakonodaje. Snovalci države niso zgolj zaradi lepšega predvideli večfaznih zakonodajnih postopkov. Je pa tudi res, da ob tem niso imeli v mislih neprestanega nagajanja opozicije, ki se boji prekinitve nedelujočih praks, novih ureditev, ki ne verjame v solidarno družbo in dobrobit posameznikov postavlja pred dobrobitjo večine.

Resnično verjamemo, da lahko plačne razrede za javne uslužbence naredimo bolj pravične. Verjamemo v to, da bodo pokojnine boljše, v izboljšanje javnega zdravstvenega sistema. To lahko naredimo le, če dobro prisluhnemo vsem skupinam in dejavnikom. V časih, ki jih živimo, je možno. A terja čas. Prav je, da poslušamo gasilce, ki so nedavno protestirali. Strinjam se z njimi. A se strinjam tudi z vsemi ostalimi poklicnimi skupinami, ki so podplačane. Odpraviti moramo vse anomalije in nesorazmerja, ki so nastala v preteklih desetletjih. Gasilske proteste bi zato lahko označil za neprimerne, a jih vseeno skušam razumeti. Četudi niso bili v duhu časa, ki ga živimo. Evropa že skoraj 80 let gradi družbo miru in solidarnosti. Družbo sodelovanja. Država ni sovražnik, država je nekdo, ki mora poskrbeti za vse, tudi najšibkejše. A takšna je lahko le, če se vsi zavedamo, da smo država mi vsi. Prav zato je ključen dialog. S konstruktivno

podlage za prihodnost mladih? Kar se slednjih tiče, smo pred volitvami poslušali bombastične napovedi o 30.000 stanovanjih, potem o 10.000 stanovanjih in sedaj o »podlagah« za 3.000 stanovanj.

Ob tem, da je prehodna vlada, ki jo je vodil g. Janez Janša, spomladi 2021 potrdila dolgoročno politiko SSRS, katere rezultat bo 5.000 neprofitnih stanovanj v petih letih, torej do leta 2026. Sedanja oblast ni niti toliko ambiciozna, da bi izpolnila nekaj, kar že teče. Nasprotno. V okviru dviga davkov so dvignili najemnine na oddajo stanovanj. Bo več pobranih davkov? Dvomim. Še več bo oddajanja na črno, kjer pa tega ne bo, bo ta strošek na koncu bremenil najemnika.

V teh dneh je minila še ena, žal žalostna obletnica. Leto vojne v Ukrajini. Zla, ki se dogaja tam preko agresije Rusije na suvereno in samostojno državo, žal ni mogoče premagati z moledovanjem o miru. Agresorja, ki ne ogroža samo ene države, pač pa celotno celino, pa tudi svetovni mir, je potrebno premagati. Kajti: zgodovina nas uči, da svobode in miru ni mogoče zagotoviti z uklonitvijo agresorju, potrebno ga je premagati. Tako je bilo tudi v Sloveniji, nazadnje pred dobrimi tridesetimi leti. Zato je žalostno, da je sedanja oblast z ukinitvijo Muzeja Slovenske osamosvojitve grdo pljunila na tisočletne sanje Slovenk in Slovencev, na žrtve te vojne, na vse, ki smo takrat presegli delitve in se povezali v boju za samostojno državo, samostojno Slovenijo. Takrat smo dejansko udeleženi solidarno prihodnost, danes je postala oguljena fraza in navaden blef levičarske politike. Žal.

Zvone Černač, poslanec

kritiko. Na ulice so stopili tudi upokojujenci. Žal zavedeni s populističnimi zahtevami pod taktirko opozicije, a jih kljub temu slišimo. Po 5-odstotni uskladitvi prejšnji mesec bomo še letos pokojnine uskladili tudi izredno. Najnižja pokojnina za polno delovno dobo bo 700 evrov. Kot smo obljubili in se zavezali v koalicijski pogodbi. Zgodovina je pokazala, da parcialne rešitve ne prinesejo dobrih rezultatov. Zato »pet pred dvanajsto«, ko tri desetletja nismo reševali najbolj perečih sistemskih problemov, ne moremo z enim zamahom urediti kompleksnih javnih (pod)sistemov. Demokratični proces za spremembo enega zakona zahteva vsaj štiri mesece. Zakonov pa je ogromno. In tu so še nesrečni referendumski, ki so pol leta onemogočali normalno delovanje vlade in uveljavitev kopice sprememb. Še naprej se bomo borili z vsemi nagajanti. Zdaj, po seriji prejšnjih, tudi z interpelacijo proti celotni vladi, ki od nas terja, da se bomo mesece ukvarjali z malim muzejem preteklosti namesto z rešitvami za prihodnost. A takšen je pač demokratični postopek. In mi našo demokracijo spoštujemo. Lovimo zadnji vlak, da vzpostavimo ravnovesje v naši družbi. Za ravnovesje pa so nujni čas, potrpljenje in solidarnost. Zato se bomo pred zidom včasih tudi ustavili. In razmislili. Skupaj z vami. Mnogi bi želeli ohranjati več kot 30 let stare prakse, za katere ste tudi sami z glasovanji na (več) preteklih volitvah sporočili, da ne delujejo. Zato ni več smiselno, da nanje zgolj lepimo obliže. Ampak jih rešimo celostno. Upanje je, rešitve so oziroma bodo kmalu, in na vseh nas je, da vanje verjamemo in jih na koncu podpremo. Za boljši jutri.

Aleksander Prosen Kralj, poslanec

21. razpis za najboljše inovacije v regiji

GZS Regionalna zbornica Postojna objavlja 21. razpis za inovacije v Primorsko - notranjski regiji za leto 2023. Cilj projekta je uveljavljanje inovacijske dejavnosti kot gibal trajnostnega razvoja gospodarstva in pospeševanja podjetništva v regiji. Pravico do prijave na razpis imajo gospodarske družbe, podjetja, samostojni podjetniki posamezniki, samostojni inovatorji in druge organizacijske oblike z območja primorsko - notranjske regije. Predlagatelji lahko prijavijo inovacijo, ki je bila prvič vpeljana na trg oziroma prvič uporabljena v proizvodnem ali poslovnem procesu v obdobju 1. januarja 2021 do 31.

marca 2023. Razpis je odprt do 4. aprila. Več informacij boste prejeli na GZS Regionalni gospodarski zbornici Postojna.

Uredništvo

Nove ribje solate so inovativno živilo leta 2023

Inštitut za nutricionistiko je 25. januarja razglasil najbolj inovativna živila leta 2023, nagrado v skupini konzerviranih živil so prejele tudi nove ribje solate iz Delamarisa.

Ribje solate Delamaris so priročni obroki, ki lajšajo vključevanje rib v prehrano in so naraven vir beljakovin. Odlikuje jih visoka vsebnost rib ter bogate kombinacije z žiti, stročnicami in zelenjavo. So enostavna izbira za malico na poti ali obrok v naravi, ob športni aktivnosti, so zapisali v utemeljitvi izbora. »Pohvalimo se lahko z odličnimi odzivi s slovenskega trga in s povpraševanjem po naših novih izdelkih s strani naših partnerjev in distributerjev,« je izpostavil **direktor mag. Janez Rebec**.

Nagrado je prevzela **mag. Monika Marin**, direktorica proizvodnje, razvoja in kakovosti.

foto: Delamaris d.d.

Uredništvo

Prvi v Sloveniji: tudi mesni izdelki s certifikatom vzrejeno brez antibiotikov

Pivka perutninarstvo d.d. se je prva v Sloveniji zavezala za skrbno vzrejo, 100 odstotkov brez uporabe antibiotikov, kar pomeni da piščanci nikoli ne prejmejo nobenega antibiotika. V certificiranje so prvi vključili tudi mesne izdelke.

»V Pivki si prizadevamo za zagotavljanje stalnega izbora kakovostnega piščančjega mesa in izdelkov lokalnega porekla na naših policah. Verjamem, da skrbna reja, 100 odstotkov brez antibiotikov, ohranja zdravje ekosistema in vseh nas, je naložba v dobrobit naših otrok. Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki prepoznavate naše skrbno prizadevanje za trajnost in kakovost,« izpostavlja predsednik uprave Pivke perutninarstva mag. Janez Rebec.

foto: Pivka perutninarstvo d.d.

Uredništvo

Med 33 novimi podjetniškimi zgodbami tudi osem iz Pivke

Zaključil se je poziv za vključitev v podjetniški program Biznis in PIP Podjetniškega inkubatorja Perspektiva. »Veseli smo odziva, v vseh treh občinah smo namreč skupaj prejeli 33 poslovnih idej: deset prijav v občini Ilirska Bistrica, osem prijav v občini Pivka in 15 prijav v občini Postojna«, so sporočili organizatorji, ki program izvajajo v sodelovanju z omenjenimi občinami in organizacijami Visit Ilirska Bistrica, Zavod za turizem Pivka, RRA Zeleni kras ter OE Turizem Postojna.

»Ideje prijaviteljev so prav tisto, kar smo si želeli! Mlada podjetja, potencialni podjetniki so izkazali zanimanje za uresničitev svojih podjetniških načrtov, predvsem pa

veliko željo, da v našem lokalnem prostoru ponudijo nove produkte in storitve,« poudarjajo.

Od 21. marca bodo izvedli osem srečanj, ki bodo udeležence sistematično vodila skozi ključne korake, ki so pomembni za začetek podjetniške poti in izoblikovanje poslovnih modelov. V vseh treh občinah bodo izbrali po dve najboljši poslovni ideji, bodočim podjetnikom bo ob začetku poslovanja še kako prav prišlo po 10.000 evrov nagrade, je sporočila **Doris Komen Horvat** iz Zavoda Znanje.

Uredništvo

Ustanovljena je LAS za novo programsko obdobje

Člani Skupščine LAS med Snežnikom in Nanosom so 20. februarja v prostorih Podjetniškega inkubatorja Perspektiva s podpisom Pogodbe o ustanovitvi lokalnega partnerstva LAS med Snežnikom in Nanosom potrdili obstoječi LAS tudi za novo programsko obdobje 2021-2027.

Na skupščini so podaljšali mandat vsem dosedanjim članom organov LAS do izteka rednega mandata v septembru 2023 ter potrdili vodilnega partnerja LAS, ki ostaja Društvo za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom, ob zaključku pa je 26 partnerjev slovesno podpisalo partnersko pogodbo.

Maja Piškur in Boštjan Glažar, foto: LAS med Snežnikom in Nanosom

Uredništvo

Povezovanje turističnih ponudnikov

Regijska razvojna agencija Zeleni kras je v sodelovanju s partnerskimi organizacijami izvedla prvo borzo lokalnih turističnih ponudnikov destinacije Zeleni kras, na kateri so sodelovali pridelovalci in predelovalci kmetijskih pridelkov in živil ter gostinci in drugi ponudniki hrane iz regije. Odziv na dogodek, ki so ga pripravili v sodelovanju z OE Turizem Zavod Znanje, Lokalne akcijske skupine Notranjska, Lokalne akcijske skupine med Snežnikom in Nanosom ter Društvom za gostinstvo in turizem Postojna in Pivka, je bil nad pričakovanji, saj so se ga udeležili predstavniki 15 ekoloških kmetij in pridelovalcev kmetijskih pridelkov in izdelkov ter predstavniki 16 gostincev in drugih uporabnikov lokalnih živil.

»Tovrstna podpora ponudnikom na Zelenem krasu je le eden od ukrepov, ki smo si jih načrtali v novi strategiji regijskega turizma v obdobju 2022 do 2027,« je povedal **Dejan Iskra**, vodja RDO Postojnska jama-Zeleni kras.

»Kulinarika je eno najbolj avtentičnih doživetij destinacij. In v naši regiji imamo potenciale, da jo razvijemo v skladu s sodobnimi trendi, ki v ospredje postavljajo lokalnost in sezonskost,« je poudaril.

Uredništvo, foto: RRA Zeleni kras

Majhna rastlina, ki lahko postane velik problem

Bela omela je zimzelena polzajedavska rastlina, ki ima obliko grmička polkrožnega obrisa. V premeru doseže povprečno med 20 in 90 cm, včasih pa celo do 120 cm. Drevesom s svojimi koreninami, ki jih poganja v veje dreves, odvzema vodo in ob večji razraščeni tudi svetlobo. Na veji, kjer se ukorenini, nastane odebelitev in ponavadi se veja od mesta ukoreninjenja naprej posuši. Posledično drevo hira in se počasi, toda zagotovo, posuši in propade.

Izkušnje kažejo, da je treba belo omelo na napadenih drevesih zatirati vsako leto. To pa pomeni, da je najboljša in najbolj učinkovita, če vejo, na kateri se je pojavila bela omela, odrežemo z njo vred. Z gozdarskega vidika se bele omele ne zatira, in le če lastnik izrazi željo, se napadena drevesa odkaže za posek. Vendar je to prej redkost kot pravilo, saj les lipe ni cenjen za kurjavo, primeren pa je za rezbarijo in na primer, čebelarji iz lesa lipe delajo okvirčke za satnice. S takim posekom zmanjšujemo število medovitih dreves. Zato se odločimo le za posek dreves, ki so z belo omelo izredno močno preraščena. Če so to gozdna drevesa, mora posek z odločbo dovoliti revirni gozdar. Zaposleni na Zavodu za gozdove Slovenije

lastnikom gozdov lahko posek dreves z belo omelo le svetujemo, ne moremo pa ga določiti kot obveznost. Vzrok je v tem, da bela omela drevesa le počasi slabi in zato ne spada med nevarne škodljive organizme gozdnega drevja, tako kot na primer smrekovi lubadarji.

Bogdan Magajna, Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Sežana. Fotografija: Blaž Ambrožič

Posadimo medovite rastline za čebele in ostale opraevalce

Tudi letos bo 25. marca potekala akcija »Dan sajenja medovitih rastlin«, pridružite se in skupaj z nami pomagajmo čebelam in opraevalcem, da bodo v prihodnje imeli dovolj virov hrane in se nemoteno razvijali ter opravljali pomembno nalogo v naravi – opraevanje, vabijo v Čebelarški zvezi Slovenije.

Katere medovite rastline izbrati in posaditi, je odvisno od razpoložljivega prostora, ki ga želimo nameniti opraevalcem. Tako lahko izberemo med cvetličnimi koriti na balkonih, vrtovi, njivami ali pa javnimi površinami. Za cvetlična korita lahko izbiramo med številnimi medovitimi dišavnicami in začimbnicami. Medtem ko na vrtu ali drugih površinah lahko izbiramo med medovitimi drevesi oziroma

grmovnicami. Veliko pa lahko naredimo tudi s tem, da površine, na katerih cvetijo pisani cvetovi, pokosimo šele, ko rastline odcvetijo.

Tomaž Samec, Čebelarška zveza Slovenije, foto: arhiv ČZS

V Zbirnem centru Pivka lahko brezplačno oddate odpadno folijo

Podjetje Publikus obvešča, da je v Zbirnem centru Pivka v Neverkah vse leto možen brezplačen prevzem odpadne folije za bale in folije iz silosov. Pri oddaji je pomembno, da izkažete identifikacijsko številko KMG-MID, ki bo osnova za izdajo tehtalnega in evidenčnega lista, s katerim boste inšpekcijskim službam dokazovali pravilnost ravnanja z odpadkom. Evidenčni list o oddaji odpadka boste prejeli na svoj elektronski naslov. Pomembno je, da je odpadna folija pri oddaji brez mrežice, brez blata, peska, krme ali drugih odpadkov.

Uredništvo, foto: simbolična fotografija

Center Dina: razbijanje stereotipov in mitov o velikih zvereh

DINA

S ciljem nagovarjanja napačnih dejstev in širjenja pravih informacij smo za vas ponovno pripravili trditev o velikih zvereh, tokrat o volku.

Volk lovi najbolj zdrave rastlinojedce v naravi.

Kaj menite – drži ali ne drži?

Ne drži. V naravi je varčevanje z energijo bistveno. Volk zato napada tiste rastlinojedce, ki jih je najlažje ujeti. Ti so največkrat bolni, oslabei, starejši, mladiči. Raziskave

kažejo, da so precejšen delež v prehrani volkov tudi shirane živali. Volk na ta način pozitivno vpliva na populacijo rastlinojedcev v naravi, saj jo ohranja v dobrem zdravstvenem stanju.

Oznaka Medvedu prijazno

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani je oznako Medvedu prijazno razvila v sklopu projekta Life Dinalp Bear s ciljem promocije izdelkov in storitev, ki podpirajo sobivanje z velikimi zvermi in ohranjanje njihovega življenjskega prostora. Ponudniki uporabljajo velikim zverem prijazne prakse in širijo pozitivna sporočila o medvedu, volku in risu.

V okviru projekta LifeLynx poteka prenos vsebin oznake **Medvedu prijazno** na spletno stran Dina Pivka. V sodelovanju z Biotehniško fakulteto, bo Center o velikih zvereh Dina Pivka soupravljal z znamko. Že sedaj lahko v **Zverinski trgovinici** v Krpanovem domu najdete številne izdelke s to oznako: odlične igrače izpod rok Primoža Rojca (Domače igrače), unikaten leseni nakit in igre (Quia Lignum, Boštjan Meglič), čudovito dišeča mila (Darja Škulj) ter številne druge raznolike izdelke z motivi velikih zveri

(Vestigium, Simbiosis in Anže Kobola). Trenutno je v družini ambasadorjev, ponudnikov s pridobljeno oznako **Medvedu prijazno**, že več kot 60 zelo raznolikih članov - od čebelarjev do rokodelcev in ponudnikov celostnih turističnih programov ter nastanitev.

Kmalu si boste več o oznaki Medvedu prijazno lahko prebrali prav na naši spletni strani. Tu bo mogoče tudi oddati prijavo za pridobitev oznake in poiskati raznolike izdelke, ki jih ponujajo ambasadorji.

Oznaka Medvedu prijazno

Pester februar – napoved za pestro pomlad

Februar je res najkrajši mesec v letu, a je bil še posebej pester. V letošnjem šolskem letu so bile zimske počitnice že v začetku februarja. V tednu med 6. in 10. februarjem smo pripravili raznolik program za šolsko mladino. V ponedeljek so znanje o gozdnih živalih preizkušali na **Sprehodu z lovcom**. V torek so v čudovitem ambientu čarobnega gozdčička v Dina poslušali pravljico **Dogodek v Mestnem logu**, ki jo je interpretirala Miljenka Mohorič. Četrtek in petek sta bila namenjena kino vsebinam. V sredo, 8. februarja, ko smo obeležili **slovenski kulturni praznik**, smo bili veseli povečanega obiska. Za obiskovalce smo pripravili **pestro ponudbo**. Doživetje Centra o velikih zvereh so lahko dopolnili z ogledom filmov Velike zveri ne poznajo meja. Za najmlajše pa smo v avli uredili igralno – ustvarjalni kotichek.

Februar je odprl novo sezono predavanj. 16. februarja smo gostili Boštjana Videmška, večkrat nagrajenega novinarja in novinarko Majo Prijatelj Videmšek, ki piše o okoljskih in naravovarstvenih temah, skupaj s priznanim fotografom Matjažem Krivicem sta se odpravila po poti reševanja živalske vrste, ki ji pripadata Najin in njena

Predstavitve knjige Zadnji dve, foto: HŠM

hčerka Fatu, zadnji severni beli nosoroginji. Predstavila sta nam knjigo **Zadnji dve** - celovito zgodbo Najin in Fatu, ki je tudi zgodba sodobnega izumiranja mnogih živalskih vrst. Zadnji pripadniki svoje vrste bivata v rezervatu Ol Pejeta v osrednji Keniji, obkroženi s stražnimi stolpi in strogo varovani z elitnimi varnostniki. To je posledica vojn, divjega lova, globalnega trga z divjimi živalmi, podnebnih sprememb ter ekonomskega in geopolitičnega ozadja. Obenem pa je to pripoved o prizadevanjih znanstvenikov iz vsega sveta za ohranitev vrst(e). Morda oddaljena zgodba, pa je na žalost veliko bližje, saj je zgodba o ohranjanju in upravljanju vseh živalskih vrst, tudi velikih zveri.

Sejem Alpe-Adria

Med 15. in 18. februarjem smo na povabilo Turistične zveze Brkini Kras Notranjska in TD Pivka na sejmu Alpe-Adria predstavili tudi našo ustanovo. Zanimanja je bilo veliko, zato smo prepričani, da so obeti za turistično sezono, ki je pred nami, dobri.

Mednarodni dan turističnih vodnikov

21. februarja je razglašen za Mednarodni dan turističnih vodnikov. Na ta dan že tradicionalno potekajo **brezplačna vodenja**, s katerimi želimo organizatorji javnosti približati delo turističnih vodnikov, raznolike vsebine in zanimive programe, ki jih izvajajo. Zavod za turizem Pivka se je pestremu programu pridružil z organizacijo dveh brezplačnih vodenj, ki sta potekali 18. februarja. Voden ogled Centra Dina Pivka in Sprehod med Pivškimi jezери je privabil lepo število vedoželjnih obiskovalcev, zato sta bili še toliko bolj zanimivi.

Helena Šneberger Mandelj

Pogledi v skrivnostne oči živali

16. marca so v Dini odprli razstavo fotografij z naslovom »Oči« priznanega biologa Notranjskega muzeja Postojna, dr. Slavka Polaka, ki se že vrsto let ukvarja s fotografiranjem živali. Njegovo priljubljeno področje je bližinska fotografija.

Razstava »Oči« je galerija bližinskih posnetkov oči, pogledov živali, od polžev, pajkov in žuželk do dvoživk, ptic in sesalcev. Oči povedo vse, tudi pri živalih. Njihova naloga je vsem enaka in univerzalna: preslikati osvetljene podobe okolja prek leče na zaznavni nivo. Oči so se pri različnih skupinah živali v stotinah milijonov let razvile povsem samostojno in celo iz različnih tkiv. Preproste oči imajo že nekatere školjke in meduze. Pajki imajo lahko celo po osem velikih oči. Pri žuželkah, na primer kačjih pastirjih in obadih, pa so sestavljene lahko tudi iz 30.000 drobnih očesc. Bližinski posnetki oči so svojevrsten izziv in doživetje, tako za naravoslovca, kot esteta. Pogled v oči od blizu nam lahko, vsaj pri višje razvitih živalih, razodeva globino trenutnega počutja ali celo razmišljanja njihovih lastnikov, so zapisali ob povabilu k ogledu. Slavko Polak je odprtje razstave pospremil s predavanjem o ljubezenskem življenju živali.

Uredništvo

Bližinski posnetki oči so svojevrsten izziv in doživetje, tako za naravoslovca, kot esteta.

» Pogled v oči od blizu nam lahko, vsaj pri višje razvitih živalih, razodeva globino trenutnega počutja ali celo razmišljanja njihovih lastnikov.

Tudi zveri imajo mamice, arhiv Dina

Reka Pivka=Reka Sava

Da je reka Pivka pomemben člen pri ohranjanju vodostaja reke Save, je ena izmed pomembnih informacij, ki smo jih izvedeli na dogodku Reka Pivka = Reka Sava. Zakaj pa je še pomembno ohranjanje Save takšne kot je, oziroma izboljšanje njenega trenutnega stanja? Odgovore smo iskali na predavanju Reka Pivka = Reka Sava, ki smo ga organizirali 26. januarja v Krpanovem domu skupaj z Rokom Rozmanom iz Zavoda Leeway-collective in sodelavci Krajinskega parka Pivška jezera.

Reka Sava je tekoča povezava med štirimi državami in nešteti ekosistemi. Izrezuje kanjone, prinaša rodovitno prst, ustvarja brzice, gnezdišča in globoke tolmune. Ljudje pijejo njeno vodo, je navdih za pesmi in prepire ter vir energije. Dokumentarni film **Ena za reko: Zgodba Save** je s svojimi 84 minutami pravi celovečerec. Material za film je produkcijska ekipa posnela lani med veslanjem celotnega

toka Save v Sloveniji; od Podkorena in Bohinja vse do Jesenic na Dolenjskem. Med 258 prevelskimi kilometri so našli kup dogodivščin, zapletov, spoznanj in uvidov v negotovo prihodnost te prelepe reke. Posnetek predavanja si lahko ogledate na Facebook strani Visit Pivka, poroča Tibor Pranjč.

AFČ, Foto: Kino Pivka

50. obletnica vrnitve risov v Slovenijo

Letos 2. marca praznujemo 50-letnico prve naselitve risov v Slovenijo, ko so lovci in gozdarji v naše gozdove ponovno pripeljali rise. Uspešni naselitvi, ki se je kazala v večanju in širitvi populacije preko slovenskih meja, je zaradi nepovezanosti z drugimi risjimi populacijami sledilo parjenje v sorodstvu. Slednje bi lahko ponovno privedlo do izumrtja risa v Sloveniji, zato se danes v sklopu projekta LIFE Lynx ponovno doseljuje risa v Slovenijo in na Hrvaško.

V preteklosti je bil ris prisoten na območju celotne Slovenije, nakar je zaradi pomanjkanja plena, izgube življenjskega prostora in pretiranega lova izumrl. V želji po vrnitvi risov v Slovenijo so pred pol stoletja s Slovaške pripeljali šest risov. Po 46-dnevni karanteni so jim v večernih urah 2. marca 1973 odprli vrata obore in risi so se po dobrih sto letih vrnili v kočevske gozdove. Ta velik naravovarstven podvig se je izkazal za enega najuspešnejših v Evropi, saj se je populacija številčno okrepila in risi so se razširili tudi v sosednje države, v Italijo, Avstrijo, na Hrvaško ter Bosno in Hercegovino. Obdobju širitve populacije je zaradi premajhnega števila izvornih živali in nepovezanosti z drugimi risjimi populacijami sledilo parjenje v sorodstvu in število risov je začelo zopet upadati.

Danes se s ciljem dolgoročne ohranitve risov v Sloveniji na Hrvaškem in v Italiji ponovno izvaja velik naravovarstven projekt doselitve risa. V sklopu mednarodnega projekta LIFE Lynx se v letih 2017–2024 doseljuje rise na ozemlje Slovenije in Hrvaške. Doseljeni risi prihajajo iz stabilne risje populacije iz območja slovaških in romunskih Karpatov. Namen projekta je, da se v obstoječo populacijo vključi 14 risov. Do danes so s pomočjo lokalnih lovcev v slovenske gozdove izpustili deset risov, pet pa jih je našlo novo domovanje na Hrvaškem. Od skupno petnajstih izpuščenih risov je status treh živali neznan. V okviru projekta bodo tako do aprila 2024 v Slovenijo in na Hrvaško izpustili še največ štiri rise, dva že čakata v karantenskih oborah, en na Slovaškem in drugi v Romuniji.

**OČISTIMO
PIVKO**

25. MAREC 2023, OB 9.00

**Čistilna akcija poteka v vseh
naseljih občine Pivka.**

Dobimo se na znanih mestih.

Pivška presihajoča jezera kot jezerska družina

» Med 17 Pivškimi jezeri je deset poimenovanih po bližnjem naselju: Šembijsko, Bačko, Veliko in Malo Zagorsko, Veliko in Malo Drskovško, Parsko, Radohovsko, Palško in Petelinjsko jezero.

Osnova za razlago dinamike polnjenja Pivških presihajočih jezer je poznavanje oblikovanosti jezerskih kotanj ter njihovih kraških dotokov in odtokov. Kot je bilo prikazano v nekaj številkah Pivškega lista, imajo Pivška jezera različne kraške dotoke in odtoke. Največ jih imata Palško in Petelinjsko jezero kot največji jezera. Ker je večina Pivških jezer majhnih, so tudi njihovi kraški dotoki in odtoki manjši, struge potokov pa krajše ali pa potoki nimajo strug.

Kraški dotok je dotok kraške vode na površje v obliki izvira. Na Pivških jezernih so to razpoke (odprtine) v apnencu v tleh (kamenje, običajno poraslo z mahom) ali razpoke v stenah, izvorne jame in kotanje v naplavini na dnu jezer (izvirne kotanje). Kraški odtok pa je odtok kraške vode v podzemlje v obliki požiralnika oziroma ponora, kot so razpoke v stenah in ponorne jame. Estavela je izvorna kotanja ali jama, ki se ob praznjenju jezera spremeni v požiralnik oziroma ponor, torej prevzame njegovo funkcijo. Izviri ali estavele ležijo na obrobju dna ali pobočjih jezerskih kotanj, od koder tečejo potoki proti nižjemu delu dna kotanj. Ti so značilni za jezera, ki se pogosteje pojavljajo (Kljunov ribnik, Malo Zagorsko, Veliko in Malo Drskovško, Parsko, Palško in Petelinjsko jezero), razen Radohovskega jezera. To jezero, ki edino leži na levem bregu reke Pivke, je imelo odtok v jarek (sedaj cev).

Veliko Zagorsko jezero in jezero v Klenskem dolu, ki se redkeje pojavljata, se polnita in praznita le skozi naplavine na dnu jezerske kotanje z dvigom oziroma upadom nivoja kraške vode. Na območju občine Pivke leži še eno jezero, ki se redkeje pojavlja. To je jezero v Krajnikovem dolu, ki leži med naseljema Selce in Žeje ob meji z občino Postojna oziroma med Petelinjskim jezerom in jezerom v Jeredovcah. Na sliki je prikazano v času izjemno velike ojezeritve marca 2014.

V sosednjih občinah, Ilirski Bistrici in Postojni, leži še pet jezer, ki se redkeje pojavljajo: Šembijsko jezero z jezerom v Naričah, Bačko in Laneno jezero, jezero v Velikem dolu (za Kalcem) in jezero v Jeredovcah in še Kalsko jezero, ki se pogosteje pojavlja. Pivška presihajoča jezera tako predstavljajo edinstveno jezersko družino, ki je sestavljena iz 17 različno poimenovanih presihajočih jezer na Zgornji Pivki.

Med 17 Pivškimi jezeri je deset poimenovanih po bližnjem naselju: Šembijsko, Bačko, Veliko in Malo Zagorsko, Veliko in Malo Drskovško, Parsko, Radohovsko, Palško in Petelinjsko jezero. Domačini svoje jezero imenujejo le »jezero« oziroma »veliko« in »malo jezero«. Nekatera jezera, ki se redkeje pojavljajo, nimajo lastnega imena, temveč so znana le ledinska imena njihovih kotanj. To so Nariče, Veliki dol (za Kalcem), Klenski dol, Krajnikov dol in Jeredovce. Klenski dol je poimenovan po naselju, v katerem leži. Veliki dol, ob katerem leži tudi Mali dol, ima ob ledinskem imenu podatek, da se nahaja za gradom Kalcem, po katerem je sicer poimenovano Kalsko jezero. Najmanjše jezero ima ledinsko ime Kljunov ribnik, ki po

velikosti spominja na manjši ribnik oziroma kal. V povezavi z njegovim imenom so zanimive najdbe človeških ribic ali proteusov, ki jih visoke vode izplavijo na površje.

Jezero v Krajnikovem dolu, foto: Tina Kirm

Petelinjsko jezero, foto: Tina Kirm

Malo Zagorsko jezero, foto: Tina Kirm

Tina Kirm

V projektu ReNature ozaveščamo o invazivnih tujerodnih rastlinah

Konec januarja smo na Občini Pivka pripravili izobraževanje o invazivnih tujerodnih rastlinah (ITR), namenjeno zaposlenim v občinskih upravah na področju investicij in urejanja zelenih površin, kot tudi upravljalcem zelenih površin, ki se dnevno srečujejo z ITR in drugim strokovnjakom. Predavanje sta izvedli Jana Kus Veenvliet iz Zavoda Symbiosis, ki se med drugim ukvarja s popisovanjem in odstranjevanjem ITR, ter Branka Trčak iz Mestne občine Ljubljana s predstavitvijo delovanja občine, ki uspešno rešuje problematiko ITR. Omejevanje širjenja ITR pri izvajanju gradbenih del in vzdrževanju zelenih površin je izziv, s katerim se moramo soočiti in omejiti vnos ter širjenje tudi v občinah Biosfernega območja Kras in porečju Reke ter Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera.

ITR se izjemno hitro širijo in predstavljajo grožnjo tako biotski pestrosti, kot zdravju ljudi, hkrati pa povzročajo gospodarsko škodo. Poti vnosa in širjenja ITR so različne in se jih včasih niti ne zavedamo. Lahko je to: odvoz zelenega odreza iz domačega vrta, botaničnih vrtov, parkov, zelenih površin, primesi drugih vrst v semenskih mešanica – tako v travnih mešanica, kot v semenih za ptice, raznašajo se s prstjo, vodo, vetrom, so slepi potniki na prevoznih sredstvih (ladjah, delovnih strojih, avtomobilih) in na ljudeh (na oblačilih). Pogosto so vnesene z gradbenimi deli, na deponijah materialov in območjih zemeljskih del, kamor se prenesejo materiali od drugod in so po navadi žarišča ITR (peskokopi, kamnolomi itd.).

Najpogostejše vrste so veliki pajesen, pavlonija, octovec, lovrikovec, kanadska in orjaška zlata rozga, navadna barvilnica, japonski dresnik, ambrozija, žlezava nedotika, enoletna suholetnica in sirska svilnica ali bolj znana kot »papagajček«. Mnoge od njih so bile vnesene v naravo kot okrasne rastline na domačih vrtovih in parkih.

V projektu **ReNature**, ki ga financirajo Islandija, Lihtenštajn in Norveška s sredstvi **Finančnega mehanizma EGP 2014-2021** ter pripadajoča slovenska udeležba, obnavljamo šest hektarjev suhih kraških travnišč na območju **Košanske doline**. Za optimalno izvedbo del smo pred začetkom investicije pregledali območje in o

lokacijah ITR obvestili izvajalca del. Skupaj smo presodili način dela, ki je potreben, da ITR odstranimo, ne da bi jo razširjali. Vir razširjanja je prav strojna oprema, ki mora biti pred začetkom del temeljito očiščena.

Z budnim očesom bomo spremljali območje del od začetka vegetacijske sezone in ob pojavu ITR pravočasno urgirali. Zgodnje zaznavanje je namreč ključnega pomena pri uspešnosti njihova odstranjevanja.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kaja Vereš, Strokovna sodelavka na projektu ReNature,
Občina Pivka foto: ReNature

Očistili smo večji del odpadkov v Ravnici

Konec februarja smo zaključili obsežno in tehnično zahtevno čiščenje udornice **Ravnica**. Izvajalci so v dveh mesecih iz jame potegnili okrog 2.000 m³ odpadkov, ki so bili na lokaciji odloženi od 70. do konca 90. let prejšnjega stoletja. Med odpadki so prevladovali komunalni odpadki in pepel, ki je nastal pri gorenju smeti v udornici. V spodnjih plasteh pa je bilo največ večjih kosov železa (karoserije, motorji, boilerji idr.).

V tokratni akciji čiščenja jame, ki je bila izvedena v sklopu projekta PIVKA.KRAS.PRESIHA, **naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj**, smo presegli načrtovano količino odstranjenih odpadkov in projektna finančna sredstva namenjena čiščenju jame, načrtovanih je bilo 402.441 evrov. Z dodatnim povečanjem sredstev smo čiščenju jame namenili skoraj pol milijona evrov (490.000 evrov). Z omenjenimi sredstvi smo uspeli odstraniti okoli dve tretjini vseh odpadkov. V jami ostaja še približno 1.000 m³ odpadkov. Tako bo potrebno za dokončno očiščenje jame v naslednjih letih zagotoviti dodatna sredstva.

Kljub grenkemu priokusu, da je denarja zmanjkalo prej kot smeti, je bilo čiščenje Ravnice tehnično, količinsko in finančno najobsežnejše izvedeno čiščenje jame v Sloveniji do sedaj. Glede na dosegljive podatke je bilo odstranjenih več odpadkov kot iz vseh akcij čiščenja jam v Sloveniji skupaj.

Po ocenah strokovnjakov iz **Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU** je v Sloveniji okrog 2.500 onesnaženih jam. Na predavanju ob svetovnem dnevu mokrišč je

krasoslovec **dr. Mitja Prelovšek** z Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU povedal, da je bilo do danes očiščenih okrog 150 jam in odstranjenih skupaj okrog 1.000 m³ odpadkov. Zakaj je potrebno čistiti jame? Glavni motiv za čiščenje jam so grožnje vodnim virom in naši oskrbi s pitno vodo ter dvig naravovarstvene zavesti med jamarji in lokalnim prebivalstvom ter odločevalci.

Večina jam je sicer onesnaženih z manjšimi količinami odpadkov. Prevladujejo komunalni odpadki in mrhovina. Z akcijami čiščenja jam so jamarska društva začela v 90. letih 20. stoletja, v zadnjem desetletju pa so nekaj večjih jam očistili s sredstvi Evropske unije.

V občini Pivka in Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera si želimo nadaljevati delo na področju čiščenja jam, zato bo naš trud tudi v bodoče usmerjen v pridobivanje finančnih sredstev tako za dokončanje del v Ravnici, kot tudi za izvajanje podobnih akcij, s čimer bomo aktivno prispevali k varstvu podzemlja in naših voda.

Danes imamo dobro organizirano odlaganje in ločevanje odpadkov ter dostopne in urejene lokalne zbirne centre. Zato nas močno žalostijo najdene smeti, plastenke, pločevinke, gradbeni material, kosi železa, azbesta in ostali odpadki, odvrženi v naravo. Ker nam je kakovost vode pomembna, izvajamo čiščenje starih grehov, iz časov, ko sistem odlaganja odpadkov še ni bil vzpostavljen. Čas je, da skupaj naredimo več, in bo to ostalo preteklost.

Eva Šabec Korbar, Višja svetovalka na projektu PIVKA.KRAS.PRESIHA, foto: Občina Postojna

V akciji smo presegli načrtovano količino odstranjenih odpadkov in projektna finančna sredstva, namenjena čiščenju jame, načrtovanih je bilo 402.441 evrov. Z dodatnim povečanjem sredstev smo za čiščenje jame namenili skoraj pol milijona evrov.

PIVKA.KRAS.
PRESIHAPivška
presihajoča
jezeraEVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Letošnje projektne aktivnosti

V zimskem času smo v projektu PIVKA.KRAS.PRESIHA izvedli dve večji aktivnosti. Poleg obsežnega čiščenja odpadkov v jami Ravnica je do konca februarja potekalo odstranjevanje zarasti. Pred začetkom vegetacijske dobe smo v projektu skupaj z izvajalci očistili več kot 15 hektarjev zaraščenih površin na območju presihajočih jezer in več hektarjev površin na pašnikih in travnikih. S tem povečujemo travniške površine na območju mokrotnih in suhih travnikov.

Še preden bodo travniki zacveteli v pomladnih barvah, načrtujemo ureditev dveh novih kalov na pašnikih na območju Zagorja in Juršč. Z vzpostavitvijo novih kalov širimo mrežo kalov in življenjski prostor dvoživk ter zagotavljamo dodatne vodne površine za napajanje živine. Načrtujemo tudi aktivnosti, namenjene varstvu netopirjev: čiščenje zvonikov in podstrešij cerkva ter ureditev preletnih odprtín za netopirje na cerkvah v Selcah, Slovenski

vasi, Gradcu in na Šilentabru. Odprtine na zvonikih bomo deloma zamrežili, kar bo onemogočilo dostopanje golobom, vseeno pa bo omogočen prehod netopirjem, ki se v zvonike in podstrešja zatečejo poleti.

V spomladanskih in poletnih mesecih načrtujemo ureditev in označitev poti na območju parka, obnovitev Napoleonovega mosta v Drskovčah, obnovo in nadgradnjo Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer.

Aktivnosti bomo nadaljevali tudi na področju kmetijstva, saj si želimo novo skupno kmetijsko politiko približati uporabnikom predvsem na področju vključevanja naravovarstvenih vsebin v kmetijstvo.

Eva Šabec Korbar, Višja svetovalka na projektu PIVKA.KRAS.PRESIHA, foto: Občina Postojna

Naročanje brezplačnega odvoza kosovnih odpadkov

V Publikusu so 8. marca zabeležili nepravilno odlaganje kosovnih odpadkov v posodo za ločeno zbiranje mešanih komunalnih odpadkov v Dolnji Košani - pri blokih. Ob tem pozivajo občane, da imajo možnost brezplačne oddaje kosovnih odpadkov dvakrat letno tako, da odvoz kosovnih odpadkov naročijo.

Naročilo lahko izvedete s posredovanjem kuponov, ki ste ju prejeli skupaj z januarsko položnico v začetku februarja, ali pa izpolnite spletni obrazec, ki ga najdete na naši spletni strani www.publikus.si/gospodinjstvo/e-obrazci/kosovni-odpadki. Kosovne odpadke lahko tudi enostavno pripeljete v **Zbirni center Pivka** v času obratovanja. Primeri kosovnih odpadkov so: pohištvo, preproge in talne obloge, gospodinjski aparati in zabavna elektronika,

športna, kopalniška in vrtna oprema, vzmetnice, igrače in orodje.

Kateri odpadki niso kosovni in kam z njimi? V Zbirni center gredo: azbestna kritina, avtomobilske pnevmatike in rezervni deli, gradbeni odpadki, izolacijski materiali, steklo (okensko, avtomobilsko, pleksi, ...).

Nevarne odpadke odpeljemo v času akcije zbiranja s premično zbiralnico. Odpadna oblačila in tekstil odložimo na super ekološke otoke. Biološko razgradljivi odpadki gredo v rjavo posodo ali hišni kompostnik.

Gregor Kranjec

Intervju: mag. Janko Boštjančič, direktor Parka vojaške zgodovine Pivka

Ob obisku Roba Bauerja, predsedujočega Vojaškemu odboru NATA, foto: arhiv PVZ

Park vojaške zgodovine je v letu 2022 beležil odlične rezultate tako glede števila obiskovalcev kot tudi obogatitve muzejske ponudbe. O tem, katerim vsebinam se bodo posvečali v letošnjem letu, je za Pivški list spregovoril mag. Janko Boštjančič, direktor Parka vojaške zgodovine Pivka.

Kakšni so vaši načrti za leto 2023?

Park vojaške zgodovine je po koncu epidemije dobro zaživel. Obiskovalci so se vrnili, s tem pa tudi pestro dogajanje v tem našem največjem muzejskem kompleksu. Načrti za leto 2023 so zelo smeli in bodo brez dvoma prispevali k še večjemu obisku Parka ter tudi njegovi večji prepoznavnosti.

Že pred začetkom turistične sezone bo tako odprta nova razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«. Srčika razstave bo legendarna nemška šifrirna naprava Enigma iz druge svetovne vojne, ki jo je Park pridobil z donacijo v letu 2021. Gre za model M4, ki ga je uporabljala nemška vojna mornarica in ga ljubitelji vojaške zgodovine poznajo iz knjig ter filmov, še zlasti o bitki za Atlantik. Ohranjenih šifrirnih naprav tega tipa je zelo malo, tiste razstavljene, ki si jih lahko ljudje ogledajo, pa bi lahko po celem svetu našli na prste. Povrh tega pa ima »naša« Enigma tudi konkretno, sila zanimivo zgodbo, saj je bila v aprilu 1945 na nemškem minolovcu R 15, ki so ga v noči s 16. na 17. april ob istrski obali potopili Britanci. Enigma je bila za tem kar 40 let na morskem dnu, dokler je ni sredi 80. let izvlekel na površje znan slovenski potapljač Zvone Kralj, ki ga poznamo tudi kot snovalca piranskega Akvarija.

Razstava bo tako predstavila Enigmo kot izjemen tehnični dosežek, ki je bil pomembna podlaga za velike uspehe nemške vojske na začetku vojne, pa tudi velike napore zaveznikov, da bi Enigmo dekodirali, kar jim je v okviru operacije Ultra tudi uspelo. Znatno del razstave bo posvečen tudi vojni na Jadranu in pa seveda podrobni

obdelavi razstavljene Enigme, zlasti še prikazu obsežnega konservatorskega posega, ki je bil potreben za njeno ohranitev.

Druga večja razstava, ki bo obogatila Park vojaške zgodovine v letošnjem letu, pa je nova stalna razstava o Alpsem zidu – italijanskem utrdbenem sistemu iz obdobja med prvo in drugo svetovno vojno, ki je dediščina zgodovinskega dogajanja v našem prostoru. S to novo razstavo namerava Park postati osrednje interpretacijsko središče utrdbene dediščine 20. stoletja na Slovenskem, kar predstavlja pomembno razvojno perspektivo.

Poleg teh dveh glavnih razstav pa bomo v letošnjem letu pripravili tudi več manjših in pa gostujočih razstav ter seveda obilo najrazličnejših muzejskih dogodkov.

Se boste tudi v letu 2023 povezovali z drugimi turističnimi ponudniki?

Seveda! Prepričani smo, da sta prav povezovanje in dobro sodelovanje ključ do uspeha na področju turizma. Zato bomo nadaljevali in tudi nadgradili že uveljavljeno sodelovanje s Parkom Škocjanske jame in Kobilarno Lipica. »Trio kraških znamenitosti« je danes že prepoznavna blagovna znamka, ki velja tudi za primer dobre prakse povezovanja turističnih akterjev.

Park vojaške zgodovine je v februarju podpisal sporazum o sodelovanju tudi z Zavodom Miren Kras, ki upravlja s Pomnikom miru na Cerju. Seveda pa ne gre zanemarjati tudi sodelovanja na lokalnem nivoju – dogovor o sodelovanju imamo tudi s pivškim Zavodom za turizem, ki obiskovalcem omogoča, da uveljavljajo popust pri nakupu vstopnice, če se odločijo, da za Parkom obišejo tudi Dino Pivka in obratno.

Kaj pa povezovanje na strokovnem področju?

Park je po sklepu Vlade Republike Slovenije s 1. januarjem

» Že pred začetkom turistične sezone bo odprta nova razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne.

2022 postal pooblaščen muzej za področje vojaške kulturne dediščine na območju cele države. To nas obvezuje k širokemu povezovanju z muzeji, raziskovalnimi institucijami in tudi raznimi društvi ter zbiralci širom Slovenije. Na nek način smo še posebej povezani s tremi nacionalnimi muzeji – Narodnim muzejem Slovenije, Muzejem novejšje zgodovine Slovenije in Tehniškim muzejem Slovenije, ki imajo v kompleksu Parka svoje ogledne depoje. Park pa postaja tudi vse bolj prepoznaven in tudi zaželen partner v mednarodnem prostoru. Naj samo spomnim na Memorandum o sodelovanju, ki ga je Park podpisal z Univerzo v Lincolnu v Veliki Britaniji. Na podlagi memoranduma Park sodeluje v evidentiranju in raziskovanju dediščine bombardiranj med drugo svetovno vojno, primer Parka vojaške zgodovine pa je kot primer dobre prakse izrabe kulturne dediščine za turistični razvoj uvrščen tudi v študijski program modula Upravljanje kulturnih in dediščinskih znamenitosti Univerze v Lincolnu.

Tudi v letošnjem letu se visoki obiski kar vrstijo.

Res praktično ne mine teden, da v Parku ne bi gostili kakšne visoke delegacije. V zadnjem mesecu so nas tako obiskali: predsedujoči Vojaškemu odboru NATA nizozemski admiral Rob Bauer, ki je dejansko prvi častnik NATA; načelnik estonskih oboroženih sil general Martin Herem; visoka severnomakedonska delegacija na čelu z direktorjem za obrambno politiko Ministrstva za obrambo Republike Severne Makedonije polkovnikom Goranom Ilioskim in delegacija Nacionalne garde Kolorada, ki je Park obiskala v okviru obeležitve 30-letnice sodelovanja s Slovensko vojsko. Park tako opravlja pomembno nalogo predstavljanja naše nacionalne zgodovine, zlasti še osamosvojitve Republike Slovenije in vojne '91, širši mednarodni skupnosti. Gre za odgovorno in tudi zahtevno nalogo, ki pa ni brez pozitivnih učinkov na sam Park, saj si s tem krepi ugled ter tudi širi mrežo povezav širom Evrope in tudi sveta.

Alenka Furlan Čadež

» Druga večja razstava je nova stalna razstava o Alpskem zidu – italijanskem utrdbenem sistemu iz obdobja med prvo in drugo svetovno vojno, ki je dediščina zgodovinskega dogajanja v našem prostoru.

Predsedujoči Vojaškemu odboru Nata obiskal Park vojaške zgodovine

Admiral Rob Bauer je 21. februarja, v sklopu dvodnevnega uradnega obiska v Sloveniji, obiskal tudi vojaške zgodovine (PVZ). Delegacijo je sprejel direktor Parka mag. Janko Boštjančič, ki je ob ogledu muzejskih zbirk in razstav predstavil visokim gostom dosednji razvoj Parka in načrte za prihodnost, poseben poudarek pa je bil dan tudi orisu zgledega sodelovanja med Parkom, Slovensko vojsko ter Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije.

Gost si je z zanimanjem ogledal celotno zbirko, posebno zanimanje gostov pa je pritegnila nova manjša razstava »Lipicanci – žive legende«, postavljena v sklopu projekta priprave dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«. Ime vojaške vaje **Lipicanec/Lipizzaner**, ki so si jo pred tem ogledali na Osrednjem vadišču Slovenske vojske Postojna, izvira prav iz te zgodbe.

Admiral Bauer se je ob zaključku obiska zahvalil gostiteljem za zanimivo in nazorno predstavitev muzejske zbirke ter poudaril njen pomen tudi za razumevanje današnjih okoliščin in sveta, v katerem živimo.

Park vojaške zgodovine

Foto: Visoka delegacija med ogledom podmornice, arhiv PVZ

Park obiskal načelnik estonskih oboroženih sil

Park vojaške zgodovine (PVZ) je 14. februarja, v okviru dvodnevnega uradnega obiska v Sloveniji, obiskal načelnik estonskih oboroženih sil general Martin Herem. Delegacijo je sprejel direktor Parka mag. Janko Boštjančič in visokim gostom, skupaj s sodelavci, ob ogledu muzejskih zbirk ter razstav predstavil muzejski koncept in razvoj kompleksa v njegov današnji obseg.

Generala Herema in estonsko delegacijo je ob ogledu še posebej pritegnil prikaz slovenskega osamosvajanja na razstavi »Pot v samostojnost«. Visoki gostje so ob tem PVZ izrazili vse pohvale za nazorno in korektno ponazoritev

takratnega političnega, družbenega ter vojnega dogajanja, ki po načelnikovih besedah v mednarodnem prostoru ni splošno poznano.

Park vojaške zgodovine

Okrogla miza o požaru na Krasu in odprtje fotografske razstave

V Parku vojaške zgodovine (PVZ) je bila 16. januarja odprta fotografska razstava »Požar na Krasu 2022«. Ob tej priložnosti so skupaj z Gasilsko zvezo Slovenije in Uradom Vlade Republike Slovenije za komuniciranje v Pivki izvedli okroglo mizo, na kateri so sodelovali: vodja intervencije Simon Vendramin, poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije Srečko Šestan, poveljnik Gasilske zveze Slovenije Franci Petek, vodja sežanske izpostave Zavoda za gozdove Slovenije Boštjan Košiček, poveljnik letalske enote Policije Dejan Kink, predstavnik Slovenske vojske podpolkovnik Matjaž Bončina in major Primož Pintar ter direktorica zavoda Miren Kras Ariana B. Suhadolnik.

Kot slavnostni govornik je zbrane nagovoril **minister za obrambo Marjan Šarec** in organizatorjem izrazil pohvalo, saj je dogodek odprl možnost za dodatno analizo dogajanja ob požaru na Krasu. Po ministrovih besedah gre ravno zglednemu sodelovanju vseh vpletenih zasluga za uspešno intervencijo, v kateri so bila zaščitena življenja in imetje.

Razstava, ki jo je PVZ pripravil v sodelovanju z **Uradom Vlade Republike Slovenije** za komuniciranje, predstavlja fotografije izbranih slovenskih fotografov in novinarjev, ki so v svoje objektivne zajeli apokaliptično dogajanje tistih dni, pa tudi napore vseh, ki so se borili z ognjeno stihijo.

Park vojaške zgodovine, Foto:PVZ

Obisk severnomakedonske delegacije

Park vojaške zgodovine (PVZ) je 1. marca obiskala visoka delegacija Ministrstva za obrambo Republike Severne Makedonije. Delegacijo je vodil direktor za obrambno politiko polkovnik Goran Ilioski v spremstvu vojaškega svetovalca v Severni Makedoniji Primoža Šavca in polkovnika Mitje Miklavca iz Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Visoke goste je v Parku sprejel direktor mag. Janko Boštjančič in jim predstavil razvojno pot muzeja do danes.

PVZ je pri tem severnomakedonski delegaciji izrazil pripravljenost za prenos znanja in izkušenj pri pridobivanju evropskih razvojnih sredstev ter povezovanju med lokalno skupnostjo in ministrstvom za obrambo. **Direktor**

Severnomakedonska delegacija je bila navdušena nad razvojno potjo muzeja

Boštjančič se je še enkrat zahvalil za donacijo topa Flakvierling 38, ki ga je Severna Makedonija leta 2021 podarila Sloveniji.

Park vojaške zgodovine

Dodatne ugodnosti za obiskovalce

Park vojaške zgodovine (PVZ) je v pričetku leta vzpostavil sodelovanje z dvema novima turističnima partnerjema, **Pomnikom miru na Cerju** v sklopu partnerstva z **Zavodom Miren Kras** in **Centrom o velikih zvereh Dina Pivka** kot del partnerstva z **Zavodom za turizem Pivka**. Poleg vzajemne promocije in krepitev prepoznavnosti je bil eden osrednjih ciljev tovrstnega povezovanja tudi zagotovitev dodatnih popustov za obiskovalce, s katerimi se lahko še ugodneje seznanijo s turistično ponudbo Pivke ter širše okolice vse do Krasa. Obiskovalci PVZ ob nakupu vstopnice pridobijo kupon, s katerim lahko oba turistična ponudnika obišejo v treh mesecih 25 odstotkov ceneje, enako ugodnost za obisk PVZ pa prejmejo tudi z nakupom vstopnic na preostalih dveh lokacijah.

Pomnik braniteljem slovenske zemlje na Cerjah, arhiv PVZ

Park vojaške zgodovine

Sodelovanje z Mednarodno poslovno šolo Univerze v Lincolnu

10. januarja sta direktor Parka vojaške zgodovine (PVZ) mag. Janko Boštjančič in strokovni vodja Boštjan Kurent izvedla spletno predavanje za študente drugega letnika Mednarodne poslovne šole Univerze v Lincolnu, ki obiskujejo modul Upravljanje kulturnih in dediščinskih znamenitosti.

Modul vodi profesor Alessandro Pesaro, gonilna sila pri vzpostavljanju sodelovanja med PVZ in Univerzo v Lincolnu, ki je ob tem poudaril, da je PVZ moderna, dinamična organizacija s pogumno vizijo in impresivnim naborom eksponatov. »Dodiplomskim študentom bodo zagotovo prišle prav izkušnje in znanje mag. Boštjančiča.

J. Boštjančič in B. Kurent predavata študentom Mednarodne poslovne šole

Iskreno upam, da bo to vodilo v še več priložnosti za sodelovanje med obema organizacijama,« je povedal.

Park vojaške zgodovine

Odličen obisk »Neverjetne zgodbe lepotev iz Lipice«

12. januarja je bil v Kinu Pivka predstavljen nov dokumentarni film Društva Kolut »Neverjetna zgodba lepotev iz Lipice«, ki na velikem platnu upodablja zgodbo o legendarnem reševanju lipicancev med drugo svetovno vojno.

Projekcijo filma je pospremila priložnostna potujoča razstava »Lipicanci – žive legende«, ki so jo v sklopu projekta pripravili v Parku vojaške zgodovine Pivka (PVZ) in z njo filmsko zgodbo lipicancev iz leta 1945 umestili v širši kontekst. Dogodek je zaokrožil pogovor z gostjo **Marijo Štefan**, hčerko lipiškega konjarja **Andreja Stoparja**, ter direktorjem PVZ mag. **Jankom Boštjančičem**, ki je kot soavtor priložnostne razstave o lipicancih predstavil selitve lipiške črede zaradi vojn skozi zgodovino.

Pogovor o slovenskem nacionalnem simbolu

Park vojaške zgodovine

»Nacistični zločinec Odilo Globočnik – njegove povezave s Pivko«

Ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta, je Park vojaške zgodovine v sodelovanju s Študijskim centrom za narodno spravo organiziral predavanje Dr. Renata Podbersiča z naslovom »Nacistični zločinec Odilo Globočnik – njegove povezave s Pivko«.

Dr. Podbersič je kot dober poznavalec zgodovine holokavsta udeležencem muzejskega večera predstavil življenje **Odila Lotharja Ludovicusa Globočnika** (1904–1945), po mnenju številnih zgodovinarjev, enega najbolj okrutnih zločincev druge svetovne vojne. Manj znano je, da sta se njegova starša poročila v župnijski cerkvi v Slavini, mladi par pa je po poroki živel v Šempetru na Krasu (današnji Pivki), kjer je bil Odilov oče Franz Globočnik poštni uslužbenec.

Dr. Renato Podbersič

Park vojaške zgodovine

Mreža nevladnih organizacij za boljše delovanje nevladnikov

V Regijskem stičišču nevladnih organizacij primorsko-notranjske regije Boreo so vzpostavili regijsko mrežo, ki z aktivnostmi pričinja v drugi polovici tega meseca. Kot je povedala vodja Borea Tatjana Rant, je »glavni razlog za vzpostavitev mreže opažanje, da se nevladniki v regiji premalo povezujejo, v pogovorih z občinami, pa tudi sicer, delujejo samostojno, posamezne interese zagovarjajo relativno neučinkovito, četudi gre morebiti za širše potrebe nevladniške scene. Pogosto so zaradi tega organizacije pri teh aktivnostih brez potrebe tudi neuspešne«.

Med poglavitnimi cilji so: vzpostavitev učinkovitega načina komunikacije in sodelovanja, vzpostavitev osnove za skupno sodelovanje v prihodnosti, spremljanje potreb in

uveljavljanje pobud, učinkovito posredovanje informacij o dejavnostih nevladnih organizacij širši javnosti in med organizacijami, redno informiranje članov mreže o priložnostih ter razpisih, izboljšanje dostopa nevladnih organizacij do lokalnih skupnosti, institucij države in drugih subjektov ter vzpostavitev skupnega mehanizma zagovorništva nevladnih organizacij na lokalni ravni, je nanizala **Tatjana Rant**.

Sodelovanje je prostovoljno in brezplačno, organizacije se bodo povezovale najprej na nivoju občin, prek izbranih predstavnikov lokalnih mrež pa tudi na nivoju regije. Članstvo v regijski mreži ni zaključeno, vpisni obrazec in več informacij najdete na spletni strani **Borea**.

AFC

Obisk dobrih praks ponovne uporabe

Regijsko stičišče nevladnih organizacij primorsko-notranjske regije je 27. februarja na mednarodni dan nevladnih organizacij, na študijski obisk dobrih praks povabilo predstavnike občin, komunalnih podjetij in nevladnikov iz regije. Ogledali so delovanje Komunalnega podjetja Vrhnika (KVP) in socialnega podjetja Knof.

Občine Vrhnika, Brezovica in Log-Dragomer se ponajša z izredno visoko stopnjo ločevanja odpadkov. Kar **83 odstotkov** odpadkov, ki jih KPV odvozi, občani pravilno ločijo. Direktor KPV **Gregor Klemenčič** je poudaril pomen komunikaciji z občani in umeščanje vsebin ravnanja z odpadki že v programe vrtcev. Uspeh se ni zgodil čez, na Vrhniki se s problematiko odpadkov ukvarjajo že od 90. let dalje, **certifikat »Zero waste občina«** pa imajo Občine Vrhnika, Brezovica in Log-Dragomer že od leta 2014. In kako dosegajo uspehe na področju ravnanja z odpadki, predvsem pa zmanjševanja le-teh? Predvsem z dobro komunikacijo in ozaveščanjem občanov na delavnicah, s pomočjo publikacij o pravilnem ločevanju, informativnih vsebin za tujce, tako za priseljence kot turiste. Enkrat letno vsa gospodinjstva prejmejo glasilo, ki občane izobražuje o pravilnem načinu ravnanja z odpadki.

Delovanje občin v skladu z Zero waste oziroma težnjo po zmanjšanju, predvsem mešanih odpadkov, in večjemu in bolj pravilnemu ločevanju odpadkov, je predstavil **Jaka Kranjc** iz društva **Ekologi brez meja**.

Sledil je ogled delavnic, kjer različne predmete, kot so: pohištvo, kolesa, oblačila ... popravijo in pripravijo na ponovno uporabo, oziroma izdelajo nove uporabne predmete, na primer torbice iz varnostnih pasov. Delavnice, predstavil jih je **Edin Behrić**, so povezane z delovanjem vrhniškega Depoja, ki je med prvimi centri ponovne uporabe pri nas.

Ogleda se je udeležila tudi Pivčanka Maja Modrijan, lastnica Destilatorja, kluba trajnostnih rešitev, foto: Boreo

V **Krškem** je primer dobre prakse socialno podjetje **Knof**. Delovanje organizacije, ki se ukvarja izključno s popravili, predelavo, izboljšavami oblačil, pohištva in drugih predmetov ter predelavo odpadne plastike ali tekstila v uporabne predmete, je predstavila **Polona Hrovat Mavsar**, vodja razvoja. Stara šola, kot imenujejo svoje prodajalne rabljenih predmetov, deluje na več lokacijah v Sloveniji in tako uspešno promovira pomen ponovne uporabe, popravila in nakupov v trgovinah z rabljenimi oblačili in pohištvom.

Tatjana Rant

Pesniško zbirko Karla Destovnika-Kajuha so natisnili nad Jurščami

Tabor 14. divizije pri Mrzli jami nad Jurščami, november 1943, foto: Jože Petek

Lani smo v Sloveniji obeležili 100. obletnico njegovega rojstva, v letošnjem, Kajuhovem letu. pa bo 18. novembra minilo 80 let, odkar je bila natisnjena njegova pesniška zbirka v baraki pri Mrzli jami nad Jurščami. To je prvi omenil prof. Silvo Fatur v knjigi *Ljudje in kraji ob Pivki*, Andrej Žužek pa je raziskal nekatere podrobnosti o nastanku in poskrbel, da je bil ta dogodek objavljen v širši javnosti.

Kot vemo, je bil **Karel Destovnik - Kajuh** vodja kulturniške skupine **XIV. divizije**. Člana skupine sta bila še akademski slikar in kipar **Janez Weis - Belač** ter glasbenik in komponist **Sveto Marolt - Špik**. Vsi trije mladi, stari 22, 25 in 29 let. Belač in Kajuh sta padla ob pohodu divizije na Štajersko 21. in 22. februarja leta 1944, Špik pa je bil ustreljen kot talec 7. maja istega leta. Od vsega začetka je bila članica tudi plesalka **Marta Pavlin - Brina**, ki so ji na pohodu divizije na Štajersko zaradi ostre zime pomrznili prsti na nogah. Pomemben član je bil tudi fotograf **Jože Petek**, ki je spremljal nastope kulturniške skupine in pohod XIV. divizije na Štajersko. Padel je 3. januarja 1945.

24. septembra 1943 je na Mašunu zapriseгла Rabska brigada. Namestnik komandanta je bil **Anton Vratuša**. Prisoten je bil tudi **Franc Rozman - Stane**, komandant Glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije. Kulturniška skupina je pripravila miting. Slavnostno zaprisego je opravil vojaški duhovnik **Jože Lampret**, tudi član kulturniške skupine, kar je bil prvi primer takega dejanja v NOB. Kot verski referent se je, vedno v talarju in ne z orožjem, udeležil vseh bojov do konca vojne. Znamenita je fotografija - prenos ranjenca, na kateri je Lampret eden od nosačev. Posnel jo je **Jože Petek** in je bila že v času vojne objavljena v nemškem časopisju z zasmehljivim pripisom »banditen duhovnik«, po vojni pa je obkrožila svet kot simbol narodnoosvobodilnega boja.

Kulturniki so se v novembru 1943 zadrževali pri **Mrzli jami nad Jurščami**, v zasilni baraki, zunaj je snežilo. Pesmi je po Kajuhovem nareku na pisalnem stroju natipkala Marta

Pavlin – Brina, naslovnico je izdelal Janez Weis – Belač, nato pa so jih razmnožili na ciklostilu. Papir so sušili ob ognju, saj je bil precej vlažen in se je barva sušila počasi. V zbirki je 27 pesmi, razmnožili so jih v 38 izvodih. Pesnik je bil zbirke vesel. En izvod s posvetilom je poklonil svoji takratni ljubezni Brini, ostale so predali štabu divizije. V knjigi **Samo en ples**, ki jo je napisala Brinina hčerka **Malina Schmidt Snoj**, je o tem dogodku navedeno:

Za kratek počitek so se kulturniki med 15. in 18. novembrom 1943 ustavili v Mrzli jami nad Jurščami. Brina je zapisala: »Našli smo še toliko strehe, da ni snežilo naravnost na naše glave...Zakurili smo, zbrali deske, razvili po njih papir, kolikor smo ga imeli s seboj, da bi ga posušili...Ravnali smo hitro. Sedla sem na torbo, vzela pisalni stroj na kolena...Kaj nas je nagnilo k temu, da smo kljub popolnoma nemogočim in težavnim okoliščinam, premraženi in lačni, to delo vendarle opravili?...Bila je želja nas vseh, da se Kajuhove pesmi ohranijo in razširijo po vsej domovini.« (str. 240)

To je bila prva in edina Kajuhova pesniška zbirka za časa življenja, njen nastanek pa menda edinstven primer v okupirani Evropi. Danes sta ohranjena samo dva izvoda, ki ju hrani arhiv **Muzeja novejšje zgodovine Celje**.

V novembru 1943 je kulturniška skupina v sodelovanju z vaško mladino na Jurščah priredila miting. Nastopil je tudi Kajuh in recitiral svoje pesmi. Miting je bil v šoli, nekateri vaščani so se tega dogodka dobro spominjali. Ob odkritju spominske plošče, 24. septembra leta 2000, so učenci **Osnovne šole Toneta Tomšiča Knežak** sodelovali na prireditvi na Mašunu. Zato se je na šoli mudil **dr. Anton Vratuša**. Pripovedoval mi je, s kakšnim veseljem in ponosom so izmučeni taboriščniki z Raba spremljali program, ki ga je pripravila kulturniška skupina.

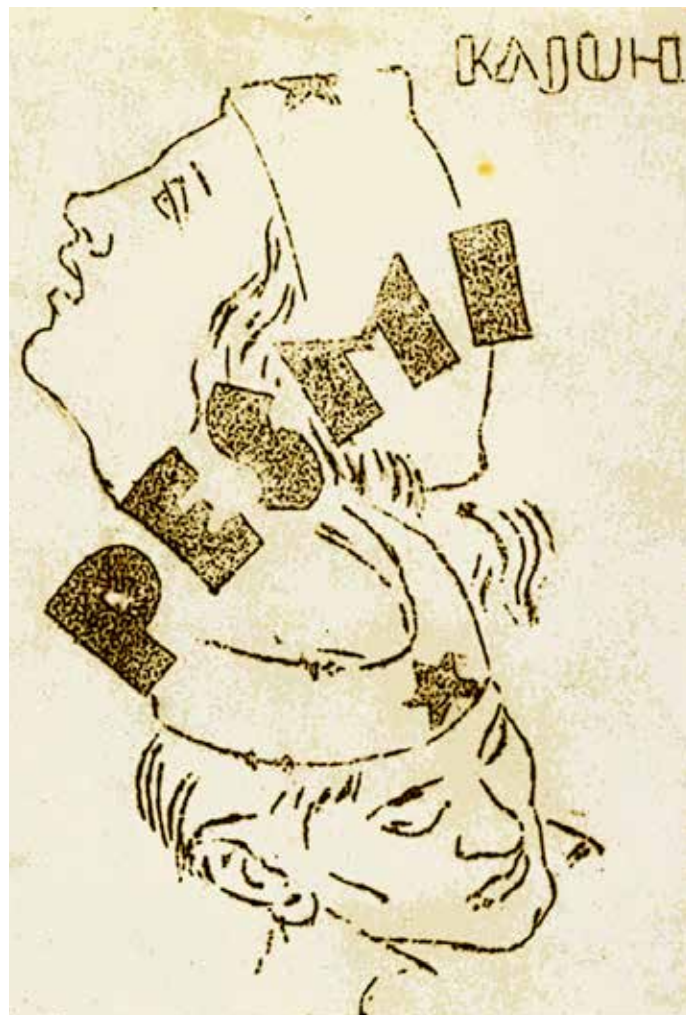
22. februarja lani, ob obletnici pesnikove smrti, sem v **Delu** na strani Pisma bralcev prebral članek **Marjana Weisseina** z Golnika na Gorenjskem, ki daje pobudo

vsem, ki imajo radi slovensko poezijo, da bi ministrstvi za kulturo in izobraževanje ponatisnili to pesniško zbirko in jo brezplačno podelili vsem učencem in dijakom in na ta način obeležili stoto obletnico rojstva. To se seveda ni zgodilo. So pa verjetno osnovne šole, srednje šole in gimnazije v Sloveniji obeležile to obletnico pri pouku slovenščine. V rokah sem imel učni list za dijake 4. letnika Konservatorija za glasbo in balet v Ljubljani z analizo pesmi **Bosa pojdiva** in fotografijo naslovne strani zbirke s pripisom »**Naslovna stran Kajuhovih pesmi, nastalih 1. 1943 v Mrzli jami nad Jurščami**. Ilustriral Janez Weiss- Belač »

13. decembra, na 100. obletnico pesnikovega rojstva, je RTV Slovenija predvajala zanimiv igrano dokumentarni film **Samo en cvet**, režiserja **Zvezdana Martiča**, kjer omenja, da je zbirka nastala v gozdovih **Notranjske**; v časopisu **Delo** pa je na kulturni strani 16. decembra 2022 objavljen celostranski prispevek novinarka **Anje Intihar**, v katerem povzema zapis **Vlada Vrbiča**, upokojenega direktorja knjižnice v Velenju, verjetno najboljšega poznavalca pesnikovega življenja in dela, ki omenja, da je zbirka nastala v Snežniških gozdovih. Za nas, ki živimo na pivškem in ilirskobistriškem območju, pa je zanimivo vedeti, kje je resnično zbirka nastala. V različnih virih sem zasledil tudi zapise: **Mrzla jama, Mrzla jaga, Stare Ogence**.

Pri **Mrzli jami** je bilo še veliko let po vojni videti ostanke razpadajoče lesene barake. Po doslej znanih podatkih, opisih pokrajine, omenjeno je, da so prebredli reko **Pivko**, in pripovedovanju starejših vaščanov, je bila zbirka natisnjena pri Mrzli jami nad Jurščami.

Andrej Žužek

Naslovnica izdaje Kajuhovih pesmi, november 1943, ilustracije so delo Janeza Weissa-Belača, avtorske pravice: Muzej novejšje zgodovine Celje

Mrzla jama nad Jurščami, fotografija: V naravi

Karel Destovnik, fotografija: avtor neznan

Iskanje zaklada z detektorjem kovin

V januarski številki Pivškega lista je bil objavljen prispevek o mladem zbiralcu starin. Zapisano je bilo, da se je proti koncu osnovne šole povezal z arheologi iz Narodnega muzeja Slovenije in odtlej je njegovo zbiranje postalo bolj resno, saj ima v zbirki že čez 2000 kovancev, najstarejšega iz 1. stoletja, bajonete, stare prstane itd. Ker mladeniča nisem poznal, me je kot arheologa iz Narodnega muzeja Slovenije seveda zelo zanimalo ozadje sodelovanja z našim muzejem. Izkazalo se je, da ni bil v stiku z arheologi iz muzejskega Arheološkega oddelka.

Zapis vzbuja vtis, da je pridobivanje arheološkega gradiva nekakšen prosti lov na zaklade, dovoljen vsakomur, ki ga takšne stvari zanimajo. A zakonodaja je povsem jasna: arheološka najdba, ki jo kdor koli najde ali drugače pridobi s površja zemlje, iz zemlje ali vode na ozemlju Republike Slovenije, je lastnina države. To seveda ne pomeni, da posameznik ne sme iskati arheoloških ostankov, le usposobiti se mora in pridobiti dovoljenje, t. i. licenco. Iskanje arheoloških ostalin in uporaba iskalnikov kovin in drugih tehničnih sredstev je namreč dopustna le s predhodnim dovoljenjem Zavoda za varstvo kulture dediščine Slovenije in pod pogojem, da iskanje izvaja oseba, ki je za iskanje arheoloških ostalin strokovno usposobljena. Vsakršno iskanje in nelegalno izkopavanje na območjih že znanih in zaščiteneh arheoloških najdišč pa je prepovedano in velja za kaznivo dejanje. Več izveste, če pišete na elektronski naslov usposabljanja@zvkds.si. Zelo slabo je tudi, če iskalci odkritja zadržijo zase ali jih celo prodajo na črnem trgu. Tako dejanje je kraja naše skupne dediščine in siromašenje spomina o življenju naših prednikov.

Rimski novci, najdišče Baba pri Slavini, hrani Narodni muzej Slovenije, avtor: Tomaž Lauko

Boštjan Laharnar, arheolog, Narodni muzej Slovenije

Vse najboljše za 101. leto gospa Mara Moravec!

Ob častitljivi starosti in praznovanju 101. rojstnega dne so jubilatko Maro Moravec obiskali predstavniki Območne enote Slovenskega društva Hospic – Primorsko-Notranjska, predsednik Ernest Margon in prostovoljec

Aleksander Franetič ter predstavnici Župnijske Karitas Pivka, tajnica Julka Dekleva in prostovoljka Saša Primc.

V prijetnem pogovoru so obujali spomine, seveda spomini gospe Mare sežejo daleč nazaj.

Irena Margon

Poslovil se je Silvo Fatur, prvi častni občan Občine Pivka

Silvo Fatur (1935-2023), foto: Dediščina furmanstva, dokumentarni film, 2018

V svojem dopolnjenem 88. letu življenja se je poslovil Silvo Fatur, rojen v Zagorju na Zgornji Pivki, nazadnje živeč v Luciji. 20. januarja so mu na domačem pokopališču še zadnjič zapeli Zagorski zvonovi.

Silvo Fatur je v naših krajih pustil neizbrisni pečat, saj je vse, kar je delal in ustvarjal, to počel z dušo, srcem in strokovno. In kot smo leta 2009 ob razglasitvi Silva Faturja kot prvega **častnega občana Občine Pivka** zapisali, drži še danes: Zgornji Pivki je zlasti s svojim literarnim in publicističnim delom postavil trajni spomenik, kakršnega ima le malo pokrajin na Slovenskem.

Kot pedagoški, znanstveno-raziskovalni in kulturni delavec je skozi več desetletij pomembno zaznamoval kulturno življenje na Pivki in sloves pivških krajev širil po vsej Sloveniji in v zamejstvu. Njegovo življenjsko delo je izstopajoče tudi na področju poučevanja slovenskega jezika. V dolgoletnem pedagoškem delu si je pridobil pregled nad celotnim položajem šolstva in zlasti pouka slovenskega jezika. Sodeloval je pri stalnem strokovnem izpopolnjevanju slavistov in vplival na položaj slovenskega jezika v šoli in družbi.

Silvo Fatur je vse življenje na poseben način ostal zvest rodni Pivški kotlini, zaljubljen pa je bil tudi v Kras, Sočo, Strunjanski zaliv, snežniške gozdove... vso Primorsko, tudi njene ljudi, Primorce, zlasti literate, ki so zaznamovali novejšo primorsko, slovensko zgodovino. Širši javnosti se je trudil predstavljati naravne in kulturne lepote Pivške kotline. Ponos na domače kraje je prenašal na mlade, s publiciranjem, predavanji in vodenjem ekskurzij.

V svojem publicističnem delu si je prizadeval uravnovežiti priznano in prepovedano književnost, odzival se je na pogosto »pišmeuhovski«
odnos do slovenščine, bil je urednik obeh zbornikov **Ljudje in kraji ob Pivki**, odkril je **Leo Fatur** iz **Zagorja** in oživil njene lepe pravljice v knjigi **Dom dedov**, poskrbel je tudi za ponatise in s tem za ohranitev Vilharjevih pesmi. Ob 130. obletnici pivškega tabora na Kalcu je izšla knjižica Vrh skaline silovite s pesmijo Ljudmila. Življenjsko pot **Filipa Keteja**, ki je bil učitelj v Zagorju, in s tem tudi njegovega **sina**, pesnika **Dragotina**

Keteja, je literariziral v knjigi **Oče in sin** in **Zagorski zvonovi**. Krajem na Zgornji Pivki in rodnemu Zagorju je postavil knjižni spomenik s knjigo **Zagorje in drugi zgornjepivški kraji**. Leta 2010 je izdal knjigo **Okruški**, zanimivo zbirko domoznanskih in tudi velikih primorskih tem v obliki esejev, recimo o zamolčanih **Tigrovcih**, študij, na primer o **Martinu Krpanu** in spominov.

Silvo Fatur je bil vseskozi eden od najpomembnejših gonilnih členov kulturnega življenja na Pivki, saj je bil glavni organizator ponovne postavitve **Vilharjevega spomenika** v Postojni, med prvimi je pisal o organizaciji **TIGR**, veliko pa se je ukvarjal predvsem z Martinom Krpanom in umestitvijo Levstikovega literarnega junaka na Pivko.

Za življenjsko delo v vzgoji in izobraževanju je leta 1994 prejel najvišje priznanje, **nagrado Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje**, leta 2000 pa je postal **častni član Slavističnega društva Slovenije**. Hvaležnost in spoštovanje smo mu izkazali tudi Pivčani, s podelitvijo naziva častni občan.

Z Občino Pivka je nazadnje sodeloval pri nastajanju knjige **Pivka 2020, Ob 25. obletnici občine**, za katero je pripravil večino opisov za njeno zadnje poglavje o pomembnih osebnostih s Pivškega.

Dragica Jaksetič

»Primorsko razumem kot slovensko etnično ozemlje na obeh straneh zahodne meje; že od otroštva, od tedaj, ko sem stopil v prvi razred italijanske šole, jo doživljam kot deželo koreninjenja mojega rodu in jo pri tem sprejemam v njeni zemljepisni, zgodovinski in kulturnozgodovinski razsežnosti, v prostoru in času. Zaljubljen sem v Kras, rad imam dolino Soče in Strunjanski zaliv, diham s snežniškimi gozdovi. Primorska so zame Bazovica in Bevk, Kosovel in Kras, Kette, Kraigher, Krn in Kogoj in Kosmač, Brkini, Brda, Benečija, Bartol, Bebler in Barkovlje, Vipavska dolina, Vilhar, Vremščica in Vojko, Goriška, Gradnik in Gregorčič, Postojnska jama, Pahor in Pregelj, Snežnik in Svetokriški, Černigoj in Čermelj, Tigr in Trst.« Citat iz zadnje strani knjige Okruški.

Silvo Faturju je bila posvečena tudi prva čajanka te sezone, ki jih prireja Kulturno društvo Lipa v sodelovanju s knjižničarko Dartanielo Stegel

2. marca se je zbralo 15 obiskovalcev v čitalnici knjižnice Pivka, ki so obujali spomin na pretekle dni. Na dan so prišli spomini in razni dogodki, v katerih je Silvo predano sodeloval. Zelo rad je imel domače kraje, zato je velik del svojega knjižnega ustvarjanja posvetil ljudem in krajem na Pivki. Vsak od zbranih je povedal kakšno zanimivost. Na srečanju smo osvetlili pomen in prizadevanja Silva Faturja za kraje na Pivki. Ponosen je bil, ko smo mu ob 80-letnici rojstva in predstavitvi njegove knjige Okruški, posvetili kulturni večer. **Danica Pardo** je sporočila, da jo je Silvo spodbudil k študiju, skrbi za slovensko besedo in petju, za kar mu je še danes hvaležna. **Ernest Margon** je osvetlil Faturjevo sodelovanje s slavistom, duhovnikom **dr. Antonom Požarjem**, ki je potekalo v sicer idejno različnem vzdušju medsebojnega spoštovanja in kulturnega dialoga. **Maks Lenarčič** se ga je spominjal iz dijaških let, kako je bil pozoren do vseh. **Andrej Žužek** je poudaril, da si je Fatur veliko prizadeval za izboljšanje razmer v osnovni šoli Pivka

Ob čaju so se odprla srca in obudili spomina na domačina Silva Faturja

in jo je imel za dobro šolo. **Zinka Vadnjal** je kot sorodnica povedala, da je Silvo skrbel za kulturna druženja tudi med njimi, saj so srečanja obogatili s kulturnimi potepanji po Primorski. Domačin **Tomaž Česnik** je bil s Silvom v stikih, saj mu je pomagal pri vaških dogodkih in prireditvah z znanjem in nasveti. **Vojko Mihelj** se je spominjal dogodkov izpred 25 let, ko sta s Silvom sodelovala pri organizaciji dogodkov, vezanih na tabor Kalc. Spodbudil je domačine in pripravljali so bogato praznovanje. Prizadeval si je za ureditev Kettejeve kulturne pešpoti, kar bo še izziv za današnji rod. Knjižničarka **Dartaniela Stegel** je opozorila na Faturjevo sodelovanje z zamejskimi šolami, saj si je prizadeval za izboljšanje razmer pri rabi slovenščine in želel več povezave z »matico« Slovenijo.

Irena Margon

Silvu v spomin in zahvalo

V letih 1957 in 1958 se je nenavadno razživela igralska skupina **Prosvetnega društva Miroslav Vilhar v Zagorju na Pivki**. V eni zimi so pripravili tudi po dve celovečerni gledališki igri. Spomladi 1957 so naštudirali tedaj popularno Manzarijevo komedijo **Mrtvi ne plačujejo davkov**. Igrali so jo doma v Zagorju, poročilo o tem se je ohranilo v domači **Šolski kroniki**: »Izvedli so jo prav posrečeno, predvsem je pohvale vreden igralec **tov. Vadnjal Rado**, ki je tretjino besedila izvedel sam. Tudi **Marija Faturjeva** je odlično odigrala vlogo tašče.« Gostovali so po okoliških vaseh (Knežak, Pivka, Košana). In celo v Komnu, od koder je prišla v vas nova učiteljica **Marija Makovec**, ki je igro režirala.

Na postanku v Sežani so obiskali tamkajšnji botanični vrt, kjer je nastala ta slika. Na njej so (z leve na desno, zgoraj: **Tone Česnik**, **Mile Štavar**, učiteljica **Marija Makovec**, **Franc Kljun**, **Marička Pecman**, **Rado Vadnjal**, **Mila Sedmak**, **Dare Štavar**, **Jaka Štavar**, **Janez Česnik**; spodaj: **Ivan Čeligoj**, **Rafo Sedmak**, **Ivan Vadnjal**, **Marija Fatur**; in godec **Andrej Vadnjal**, ki je moral biti zmeraj in povsod zraven, je ob objavi na portalu Kamra leta 2017 zapisal Silvo Fatur. Med zagorskimi gledališčniki je bila tudi Silvova sorodnica **Marija Fatur**, poročena **Tomšič**, s katero sta ohranila pristne stike vse do konca. »Radi smo ga imeli, ga spoštovali, saj nas je duhovno bogatil,« je izpostavila ob našem obisku na Baču, kjer živi že 60 let.

Silva Faturja se spomni kot izjemnega domoljuba in povezovalca skupnosti. Tudi po odhodu na šolanje v Ljubljano se je vračal v rojstno Zagorje in organiziral mlade v Prosvetno društvo Miroslav Vilhar. V spominu so

Marija Tomšič: »Eni odhajate, generacije prihajajo, spomini ostajajo...«
foto: AFČ

vir: Kamra

ji ostali nastopi v okviru gledališke skupine, pohodništvo, druženja v TV koticu, ureditev knjižnice, ogledi opernih in gledaliških predstav v Ljubljani ter njegova bogata knjižna dediščina. »Naj počiva v miru v zagorski zemlji, ki jo je imel tako rad,« je zaključila **Marija Tomšič**.

AFČ

Veseli pustni dan na Pivškem

Vrtčevski otroci s pisanim naborom pustnih šem, foto: AFČ

Na pustni torek so maškare iz vrtca in šole preplavile središče **Pivke**, kjer jih je pozdravil tudi netopir Mali podkovnjak iz ekipe **Krajinskega parka Pivška jezera**. Razigrano je bilo tudi v **Gornji Košani**. Nekaj dni pred pustom je vaščane ob vhodu v vas pričakala pustna maskota. Povorka ali po košansko »**poberija**« pa je svoj obhod začela v popoldanskih urah. Fantje, v zadnjih letih so se jim pridružila tudi dekleta, so poprijeli za glasbene instrumente, med katerimi so bile najglasnejše harmonike. Po stari navadi »od hiše do hiše« so obiskali vaščane, tradicionalni zaključek pa je bil v gostilni Špelca, kjer so maškaram pripravili odlično pustno večerjo s pridobljenimi dobrotami, je zapisala **Patricija Štemberger** iz Gornje Košane. Po dolgih letih so pustni običaj obudili v vasi Klenik. Na veseli pustni dan so se zbrali sredi vasi. Maškare so veselo trkale in zvonile na vrata vaščanov, ki so jih nagradili s košaro dobrot. Zaključek pa je bil sladek: krofi in obljuba, da drugo leto pustovanje ponovijo, je zapisala **Martina Lenarčič** iz Vaške skupnosti Klenik.

Mladi iz **Šmihelske doline** so na povorko v Ilirsko Bistrico pripeljali **Kmetijo**. Tam je svojo **ambulanto za neopredeljene paciente** odprl Pust Kal. »Pust je pršu« tudi v **Zagorje**. »Veseli smo, da so se nam pridružili znani, nikoli pozabljeni smučarji, razne živali, risani junaki, šejki, delavci, pirati, super junaki... skratka, vsi namaškarani, nasmejani in pustno razigrani.« je zapisala **Maja Zalar Kristan** iz Zagorja.

Pust Kal z družbeno kritično vsebino, foto: Andrej Godina

Mladina iz pivške Šmihelske doline s kmetijo, foto: Maruša Kaluža

En Zagorski pustni cik cak do naslednjic, foto: Maja Zalar Kristan

Skupinska fotografija po uspešni »poberiji«, foto: Patricija Štemberger

V Kleniku so letos obudili pustovanje, foto: Martina Lenarčič

Intervju: Ana Pupedan

» Smo mnenja, da je treba s prstom pokazati na probleme, ki se pojavljajo in so prisotni v naših življenjih.

10. marca je Ana Pupedan izdala zadnjega albuma Naši u kantini dodala še vinilko. Po 12. letih so pivški gwdcji, kot si radi rečejo, od novembra lani zopet na koncertnih odrih, letos imajo v načrtu vsaj deset koncertov, pravi naš sogovornik, bobnar Marko Doles.

Kakšna je bila Ana Pupedan 7. novembra 1992 in kakšna je 30 let pozneje?

Leta 1992 je bila Ana Pupedan sveža, mlada, neučakana novorojenka, pred katero je bilo še vse, kar se je vmes kanilo zgoditi in zgodilo se je res ogromno bolj ali manj posrečenih stvari. Najbrž pa vseeno ne bi prav veliko spreminjali toka pupedanske zgodovine, če bi se spet znašli na začetku kariere in bi se odpravili po podobni poti. Ana Pupedan je danes bolj resna odrasla tridesetletnica, ki je letom navkljub še vedno zvesta skorajda istim idealom, s katerimi je krenila na svojo glasbeno pot. V prvi vrsti smo si takrat pred tremi desetletji Ana Pupedan zamislili kot bend, ki bo ustvarjal svojo avtorsko glasbo, naprej nas je gnala močna želja po igranju na koncertih, glasba pa je bila tako takrat kot danes neke vrste terapija in ventil za sproščanje napetosti, ki jih je in jih še prinaša vsakdanjik.

V tem obdobju ste ustvarili pet studijskih albumov in več kot tisoč nastopov. Kakšen je recept, da ostanete inovativni?

Poleg petih studijskih albumov smo pred leti skupaj z legendarnim kantavtorjem Janijem Kovačičem soustvarili tudi dvojni album Besne pesmi, s katerim smo se preizkusili tudi v protestniškem ustvarjanju, ki je nosilo močno družbeno kritično noto. Tudi ustvarjanje Ane Pupedan ne ostaja ravnodušno do problemov, ki pestijo družbo in posameznika, saj smo mnenja, da je treba s prstom pokazati na probleme, ki se pojavljajo in so prisotni v naših življenjih. Sami nismo nikoli izumljali receptov inovativnosti, bolj smo sledili občutkom in temu, da smo ostali zvesti sebi in nismo hoteli biti všečni za vsako ceno. Ogromno nastopov pa je posledica tega, da so si publika in organizatorji želeli naših nastopov, saj se nismo nikoli ponujali organizatorjem in je vedno pobuda za nastope prišla iz strani konzumentov in ne nas samih. Razen seveda obletnic, ki jih vsakih pet let organiziramo v športni dvorani Skala v Pivki. Brez zveste publike bi že davno prenehali z nastopanjem, zato smo neizmerno

hvaležni našim poslušalcem, ki še vedno prihajajo na naše koncerte.

Kakšno je vaše mnenje o založbah?

V glasbeni industriji se je v letih našega obstoja marsikaj spremenilo. Ko smo nastali, so bile na primer LP plošče oziroma vinilke v zatonu in na velika vrata so vstopale CD plošče. Danes skorajda ne najdemo več CD predvajalnikov, v modi pa so ponovno vinilke. Lahko bi rekli, da se zgodovina ponavlja. A zadeva ni tako enostavna, z digitalizacijo in dostopnostjo glasbe na spletu se je vpliv založb zmanjšal. Sami nikoli nismo veliko sodelovali z založbami in delovali večinoma samostojno. Ta samozadostnost ima seveda dve plati medalje, po eni strani ti dopušča vso ustvarjalno svobodo, če pa nisi del glasbene industrije, pa ti to po drugi strani tudi zapira marsikatera vrata. To nas ni preveč motilo in smo si pot na glasbeno sceno utrli skozi zadnja vrata in velikokrat po težjih neuhojenih poteh. A ko se človek ozre nazaj, vidi, da je zaradi tega ostal bližje publiku in ni postal eden izmed tistih nedostopnih in v medijih vseprisotnih zvezdnikov. Prevelika izpostavljenost soju žarometov te hitro opeče, ali pa v njenem soju izgoriš kot kakšna muha enodnevnica. Kar se pa tiče nove dobe, ki je zagledana tako v digitalno prihodnost, kot v retro-vinilno ero, smo pupedanci na tekočem in smo v preteklem letu vso našo glasbo med drugim uspeli spravili na trendovske spletne pretočne platforme. Naša diskografija je sedaj dostopna vsem, tudi sodobnim konzumentom digitalne glasbe na platformah, kot so Spotify, Apple music, YouTube Music, Deezer... Poleg tega se 11. marca obeta izid vinilne izdaja zadnjega albuma Naši v Kantini, ki bo prvi pupedanski album izdan v tej obliki. Za domačine bo na voljo v knjigarni Sponkca v Pivki. V drugi polovici leta pa se obeta tudi posebna vinilna izdaja v obliki LP-jke z delovnim naslovom Tanartabeltabulše, na kateri bodo zbrane največje uspešnice Ane Pupedan. Brez našega sponzorja, ki bi raje ostal anonimen, bi bile te zadeve skorajda nemogoča, zato mu na tem mestu izrekamo zahvalo za njegovo podporo.

Kako se je vaš glasbeni slog spreminjal od albuma do albuma?

Glasbeni slog pupedancev je na nek način vseskozi ostajal zvest samemu sebi, se je pa tudi spreminjal, saj smo člani

odraščali skupaj z Ano in se v vseh pogledih razvijali in napredovali.

Prvo ploščo Anje Pupedan Ju smo tako kot zadnjo Naši u Kantini posneli v studiu JORK v Dekanih. Lahko bi rekli, da smo se po dolgih letih vrnili na kraj zločina in zopet sodelovali z Jadranom Ogrinom. Snemanje zadnjega albuma je tako na površje potegnilo kar precej nostalgичnih spominov na naše študijske začetke. Med prvim in zadnjim albumom smo delovali bolj samostojno in svojeglavo v stilu »Do it yourself«. Vsa ta leta nam je ob strani stal tonski mojster Bojan Babić Babo, ki je bil vedno pripravljen na dolgo in široko debatirati o našem načinu igranja, glasbenem ustvarjanju in nas usmerjal, da smo se v glasbenem iskanju hitreje našli. Mirne duše lahko rečemo, da je bil v vseh pogledih nekakšen prvi mentor, ki je z nami ostal vse do danes in še vedno skrbi za našo zvočno podobo na koncertih. Z njim smo posneli ostale študijske albume, ki so bili posneti v precej improviziranih studiih. Kljub slabši tehnični opremi so tudi ti glasbeni izdelki dodali močan pečat naši diskografiji in za seboj pustili ogromno pesmi, od katerih so nekatere že skorajda ponarodele. V tem obdobju smo vedno hodili po zelo tanki liniji med alternativo in prevladujočimi trendi in zaradi tega so nas postrani gledali na obeh straneh glasbenih scene. Ta drža nas je ohranila na površju in najverjetneje ravno zaradi tega nismo potonili v pozabo in vztrajali tako dolgo. Že leta 1995 smo formirali tudi frakcijo Ante Upedanten banda, etno akustično zasedbo, ki je takrat dvignila obilico prahu, saj si je le redkokdo predstavljal rokerje, ki ga žgejo z violino, akustično kitaro, kontrabasom in enim bobnom s činelami. Ante je okrog nas ustvaril prav poseben milje, s katerim smo izstopili iz ustaljenih kalupov pravovernih rokerjev in pokazali, da je vse skupaj lahko tudi manj resno in dogmatično. Muzika mora vsebovati tudi veliko elementov sproščenosti in humorja. Naš glasbeni slog nikoli ni ostajal ukalupljen v samo enem glasbenem stilu in to je bila in je še vedno ena od naših posebnosti in prednosti, ki nas dela unikatne in edinstvene. Ampak to že zveni že malo preveč samohvalno.

Album Naši u kantini je izšel šele po 12 letih?

Res je, kar 12 let je minilo od albuma Na domači brjači. V tem obdobju je prišlo do nekakšnega ustvarjalnega zastoja, ki je bil v prvi vrsti povezan s čisto življenjskimi zadevami, kot so: družina, otroci, pomanjkanje časa, razseljenost članov in drugih individualnih obveznosti. Kljub temu smo v tem obdobju veliko nastopali, izdali že prej omenjeni dvojni album z Janijem Kovačičem in teh 12 let je minilo, kot bi mignil. Boštjan, ki je gonilna sila pri ustvarjanju glasbe, je seveda cel čas snoval in pisal nove pesmi, ki so svojo končno podobo dobile v času pandemije. Takrat se je proces pospešil in zadeva je bila zrela za to, da se končno realizira.

O čem govori nov album?

Na albumu je 12 novih komadov, torej za vsako leto po eden od prejšnjega albuma. Tematsko se na albumu prepleta veliko vsebin, ki so družbeno kritične, spominske, ekološke, erotične, kulinarčne eksistencialistične, himnične... Du Šempjetra in Brez Krmpjra sta bolj

družbeno kritični pesmi, Mornarska, Tatjanca in Goodbye Charlie so posvečene ljudem, ki jih ni več med nami, Oda vodi se ubada z ekološko tematiko, Gwdec izpostavlja problematiko umetnika v današnji družbi, Pašta govori o tem, da je lahko kuhanje testenin tudi erotično, Življenja čase je družbeno kritična eksistencialistična pesem, ki vzpodbuja voljo do življenja, Sanje pankerja govorijo o tegobah pankerja med karanteno, Plačaj pupedancem en špic je nekakšna himna pijači pupedancev, ki jih spremlja že celotno glasbeno kariero in to je se razume »beu špic«. Na plošči pa se nahaja tudi nova himna, posvečena pivškim balinarjem Cari amici bocciattori. Skratka za vsakega nekaj, s precej poudarka na lokalnem, domačem Pivškem.

Ista zasedba deluje že 30 let. Kako vam to uspeva?

V nespremenjeni zasedbi že od samega začetka ustvarjamo, gwdemo, se prerekamo, kljubujemo, pijemo in pojemo. Simon Avsec, ki zaseda vlogo frontmana in igra na violino, Boštjan Požar je umetniški vodja in se udinja na električni in akustični kitari, Peter Žnidaršič je del ritem sekcije na berdi in basu, za bobnarski del pa skrbim jaz. (Marko Doles) Še sami ne vemo, kako nam to uspeva in kako je mogoče, da tako različni osebkni lahko zdržijo skupaj toliko let. Najverjetneje je k temu največ prispevala velika ljubezen do glasbenega ustvarjanja, želja po snovanju nekonvencionalne, malce bolj komplicirane glasbe, ki ni vezana samo na komercialni uspeh in predvsem daje obilo glasbenih užitkov nam samim. Seveda tudi interakcija s publiko, ki nam na koncertih vrača oddano energijo v obilnih količinah zagotovo ključna za to, da se Ana Pupedan še vedno po vseh teh letih tako tesno drži skupaj.

Kje vse ste že nastopali po koncertu v domači Skali in kje načrtujete špile?

V slovenskem merilu je težko govoriti o turneji, saj se po vsakem špilu vrnemo domov za domačo peč. Zadnji album nam seveda odpira veliko možnosti predstavitve. Za nami so že promocijski koncerti v Portorožu, Trstu, Pivki, Sežani, Postojni, Ljubljani, Ilirski Bistrici in Tolminu. V letošnjem letu imamo dogovorjenih že deset nastopov, ki se jim bo zagotovo pridružil še kakšen: 11.3. Dvorana Gustaf Maribor, 25.3. Navigator pub Logatec, 7.4. Blunout

» Naš glasbeni slog nikoli ni ostajal ukalupljen v samo enem glasbenem stilu in to je bila in je še vedno ena od naših posebnosti in prednosti, ki nas dela unikatne in edinstvene.

Domžale, 13.5. Banjšice, 27.5. Mestni trg Idrija, 28.6. Festival Lent Maribor, 22.7. Podbela, 26.8. Shod na Kalu, 1.9. Zmaj ma mlade Postojna.

Ste že začeli razmišljati o šestem albumu?

Srčno upamo, da nam delovna vnema ne bo popustila in da bo naslednji album nared prej kot v dvanajstih letih. Zdi se nam, da nam počasi tudi čas polzi med prsti, zato bomo zagotovo naslednji album izgotovili v precej krajšem in bolj doglednem času. Ostalo nam je tudi nekaj skladb, ki niso našle prostora na zadnjem izdelku in vsekakor bi moral biti proces snovanja naslednjega projekta krajši.

Ana Pupedan je v prvi vrsti pivški bend, tukaj smo nastali, tukaj smo imeli prve koncerte, tukaj smo doživeli prvo podporo.

Zase pravite, da ste bolj godci kot rokerji, radi zapojete v domačem dialektu. Pivčani so verjetno vaši najbolj zvesti navijači?

Ja mi smo gwdcí, ki se dejt nm na da! Tako pravi ena izmed pesmi iz zadnjega albuma, ki malce ironično opisuje

težko situacijo oziroma družbeni plasma umetnikov v današnjem zmedenem času, ko je vsak lahko sodnik in se nikjer ne zmanjka modrecev, ki s svojimi komentarji rešujejo svet. Žalostno je, da se v današnji družbi skuša zmanjšati vlogo umetnosti, kulture in s tem povezanih poklicev. Takšno mišljenje lahko izvira samo od nekoga, ki se s kulturo nikoli ni ukvarjal in noče priznati njenega pomena za obstoj civilizirane družbe. Gwdec je lahko roker ali pa nekdo, ki igra kakšno drugo glasbo važno je, da pri temu uživa. Naša govornica pa nas spremlja povsod, kamor se odpravimo in zakaj se ne bi odražala tudi v naših besedilih v našem petju. Tudi pevska tradicija večglasnega petja je izšla iz okolja, v katerem smo zrasli in se nato po naravni inerciji vpletla v našo glasbo. Nam se zdi to nekaj samoumevnega. Ana Pupedan je v prvi vrsti pivški bend, tukaj smo nastali, tukaj smo imeli prve koncerte, tukaj smo doživeli prvo podporo: od kleti v takrat še Dolanah (danes Šmihel), do Juršč, Zagorja, do Pivke in potem vse naokrog po Sloveniji in tu pa tam tudi zunaj njenih meja. Če ne bi dobili potrditve doma, bi bila tudi drugje bolj trnova pot do tod, kjer smo sedaj. Zato hvala vsem, ki nas trpite že trideset let.

Alenka Furlan Čadež, foto: Ana Pupedan

Vonj po življenju

Kulturno društvo Lipa Pivka je 9. marca v Krpanovem domu v Pivki pripravilo literarno-glasbeni večer "Pod lipo".

Gost večera je bil **Marcel Štefančič**, ki je predstavil svoje pesmi, nekaj jih je tudi umetniško interpretiral. Za glasbeni del je poskrbel sam, ko je dirigiral **Ženskemu pevskemu zboru Društva upokojencev Pivka** in **Moškemu pevskemu zboru Pivka**, ki sta soustvarila program. Marcel Štefančič je vsestranski kulturni delavec in umetnik ter neumorni iskalec lepega. Ob svojem visokem jubileju, ko je lani praznoval 85 let, se je opogumil, da je zbral in uredil svoje pesmi, ki so že dolgo ležale po predalih. Imenoval jih je za "svoj testament". Njegove pesmi so se rojevale v vseh obdobjih njegovega življenja, od gimnazijskih časov do zrele moške dobe. V času slovenskega osamosvajanja se je družbeno veliko angažiral, vendar pesmi ni nikoli opustil. Skrbno zbrane pesmi je uredil v pet ciklov, ki predstavljajo njegove življenjske poti in spreminjanja; od mladostne razigranosti in pomladi, skozi prebujeno ljubezensko hrepenenje, čas poletja in zrele ljubezni do pesmi, ki predstavljajo zrelost, modrost in vprašanja o dogorevanju

Vonj po življenju Marcela Štefančiča

in končnosti. Naslov zbirke je **Vonj po življenju**, avtor pa je pojasnil, da ljudje radi gledamo in poslušamo, pozabimo pa, da je tudi vonj enako pomemben za doživljanje. Zaključne besede večera so bile namenjene v razmislek, da poezija odpira skrivnostna vrata v človekovo srce in daje možnost, da se človek spreminja na boljše in s tem spreminja svet. Dokončnega odgovora pa pesnik ne da, poiskati ga moramo sami.

Irena Margon

Vzemi knjigo in beri

Dan pred slovenskim kulturnim praznikom je Kulturno društvo Lipa Pivka izpeljalo 10. tradicionalno akcijo **Podarimo knjigo**. S povabilom »Vzemi knjigo in beri« že desetletje ozavešča o pomenu branja, ob letošnji akciji so uspeli v roke bralcev predati kar sto knjig.

Ob tem je potekal seveda tudi pogovor o knjigah, kulturi, skratka prijetno srečevanje ljudi. Bralci povprašujejo po priročnikih, knjigah z zgodovinsko vsebino in otroških knjigah. Naj dobre knjige krožijo tudi v Pivki, prinesite jih v knjigobeznico ali na sedež društva.

Irena Margon

Ob »knjigobeznici« v avli Spara so člani Društva Lipa Pivka ponudili pisano knjižno bero, foto: arhiv društva

Kdo je nova koordinatorka območne izpostave JSKD?

"Na delovno mesto stopam polna optimizma in želje po plodovitih sodelovanjih in snovanjih raznolikih kulturnih vsebin. Moja predhodnica Silva Bajc je v skoraj četrto stoletje delovanja naše območne izpostave vzpostavila razvejano mrežo trdnih vezi s kulturnimi društvi, ustanovami in, nenazadnje, tudi z občinstvi. Sama se bom vsekakor potrudila nadaljevati že uspešno začrtano pot".

Veliko kulturnih društev se po preizkušnjah koronskega časa šele počasi postavljajo na noge. A gonilo ljubiteljske kulture je iskričnost, in te ni manjkalo. Vnema se bo zagriženim kulturnikom in kulturnicam prej kot slej poplačala. Moja naloga je negovati tista področja, kjer so stvari dobro vzpostavljene, hkrati pa prepoznavati in naslavljanje šibke točke. Predvsem pa nuditi oporo ljubiteljskim ustvarjalcem in zainteresiranim občinstvom. Prav zato rada prisluhnem novim idejam in različnim stališčem.

Anja Kocman

Prešernov dan v znamenju spominov na Borisa Pahorja

Letošnja občinska prireditev ob 8. februarju je spomnila na lani preminulega častnega občana občine Pivka, pisatelja Borisa Pahorja. Kulturno društvo Lipa Pivka je v Krpanovem domu gostilo pisateljevega sina Adrijana, ki je v pogovoru z Ireno Margon odstiral osebnost svojega očeta.

Direktorica Zavoda za turizem Pivka Jana Gržinič je poudarila pomen in vrednote, ki jih je pisatelj Pahor posredoval svojemu narodu. V kulturnem programu so nastopili recitator Peter Lavrih, ki je občuteno interpretiral nekaj odlomkov iz Pahorjevih del, mladi glasbeniki Osnovne šole Pivka v bendu z nazivom »Nepreštetki«, oktet Sonček, obiskovalci pa so si lahko ogledali tudi krajši dokumentarni film o pisatelju Borisu Pahorju, je zapisala Irena Margon.

Uredništvo

Najlepše ljubezenske pesmi

Fantje iz Klape Škvadra so v soorganizaciji Občine Pivka tik pred najbolj zaljubljenim dnevom v letu, Valentinovim, do zadnjega kotička napolnili Krpanov dom v Pivki s prijetnim vzdušjem, humorjem in čudovitimi glasovi, ki so se nadaljevali skozi celoten koncert Najlepše ljubezenske pesmi.

Poleg ubranih glasov Škvadrovcev, ki jih združujeta dalmatinska glasba in klapsko petje, je večer popestril tudi spremljevalni bend pod vodstvom Alena Klepčarja, ob tej priložnosti pa so zapela tudi dekleta Sabina Klepčar, Tinkara Volk in Eva Gorup pod imenom Gartrovže. Ni pa manjkalo tudi veselega vzdušja in smeha, ki ga je s svojim humorjem in s pomočjo publike začinil voditelj večera Sandi Morel.

S.M.

Škvadrovci obljublajo, da bodo najlepše ljubezenske melodije donele tudi prihodnje leto, foto: Jože Pavzin

Slikarska pomlad v Hiši kulture

V Hiši kulture smo v prvih mesecih leta pripravili tri slikarske razstave, ki jima bosta do konca maja sledili še dve. Obeta se torej prava slikarska pomlad!

V mesecu aprilu razstavlja **Simon Kocjančič**, ki deluje na področju slikarstva, risbe, grafike, fotografije in umetniških zinov. Svoj vizualni jezik gradi na stičišču figuralike in abstrakcije. Privlači ga svet nasprotij, naj gre za barvne kontraste, motive in njihove pomene, razmerje med osebnim in družbenim ter notranjim in zunanjim svetom. Izhodišče za nastanek njegovih del so že obstoječe podobe (ljudi, živali, predmetov, arhitekture itd.), ki izvirajo iz različnih publikacij in fotografij. Umetnik iz množice teh podob izbere tiste, ki ga s svojim ekspresivnim ali metaforičnim nabojem še posebej pritegnejo, in jih v svojih delih poveže v novo celoto, ki izraža njegovo osebno videnje in/ali izpoved. Skozi ta ustvarjalni proces se prvotne podobe spremenijo v bolj ali manj abstrahirano kompozicijo barv in oblik, ki s svojim figuralnim izhodiščem nima več nič skupnega, njen pomen pa razbiramo le še v kontekstu samega umetniškega dela.

Maja svoja dela predstavlja **Adrijan Praznik**, slikar mlajše generacije, ki v zadnjih letih postaja vse bolj prepoznaven v slovenskem umetnostnem prostoru. Pri ustvarjanju svojih slik se poslužuje različnih materialov in postopkov, ki jih združuje in prepleta znotraj posamezne slike, prav tako pa se v svojem delu tudi na vsebinski ravni ukvarja z različnimi temami. Njegov način ustvarjanja je torej izrazito kolažen, to pa umetnik razume kot odraz časa, v katerem živimo, in še posebej našega načina življenja. Na tokratni razstavi predstavlja dela, v katerih se osredotoča na monokromnost (pretežno bel in črn kolorit) in materialnost (tekstilni kolaž in asemblaž). Vanje vključuje tudi besedila,

Raznovrstno ustvarjanje na delavnicah v Hiši kulture

Ob vsaki razstavi, ki jih mesečno pripravljamo v Hiši kulture, potekajo različne ustvarjalne delavnice za otroke in odrasle. Za uvod v vsakokratno delavnico si najprej skupaj ogledamo razstavo, nato sledi ustvarjanje in na koncu, če ostane še kaj časa, igranje z našimi družabno-gibalnimi igrami »Zgradimo nov svet, v barve odet« in »V Hiši prižgimo luči«.

Ob razstavi vezanih risb **Saše Bezjak**, kjer je bila v ospredju figura, so otroci na delavnici tudi sami poskusili sestaviti figure iz oblazinjenih likov. Kar so sestavili, so tudi narisali. Na koncu smo iz najbolj zanimivih risb izdelali zin in s pomočjo fotokopirnega stroja natisnili izvod za vsakega otroka. Na delavnici za odrasle smo se osredotočili na vsebinsko zasnovo razstave, kjer umetnica skozi vezeno črtno risbo pripoveduje zgodbo o medsebojnih odnosih in drugih razmerjih. Mi smo v podlago, narejeno iz tetrapaka, vrezali risbo. Tako smo izdelali matrico, na katero smo nanесли barvo, tako da je ostala le v poglobljenih črtah. S pomočjo preše smo matrico odtisnili na vlažen papir. Nastale so čudovite risbe toplih barv in zmečkanih oblik. Ob razstavi **Mihe Majesa** smo z otroci ustvarjali fantastična bitja. Za zasnovo bitij

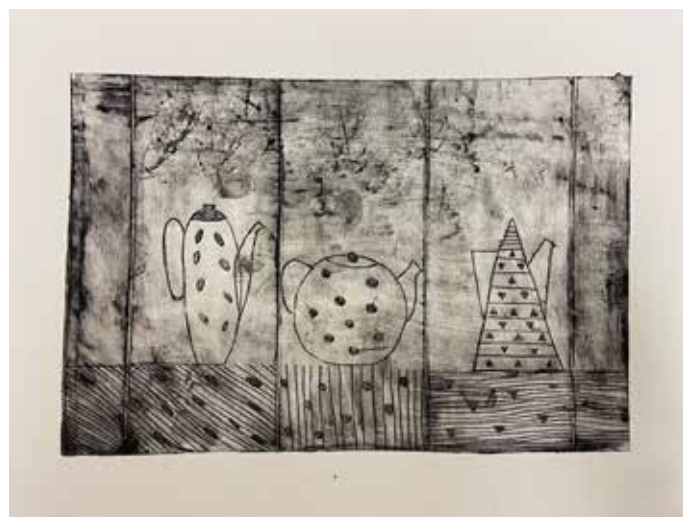

HIŠA
KULTURE
V PIVKI

ki so pogosto hkrati naslovi slik. Skozi prepletanje barvnih in tekstilnih plasti, ki ustvarjajo reliefno površino slike, ter asociacij, ki jih sprožajo vključena besedila in drugi simboli, umetnik išče načine, kako misliti sliko onstran slikarstva.

Kot je to že običajno, ob vsaki razstavi pripravimo ustvarjalne delavnice za mlajše otroke v spremstvu staršev, starejše otroke in odrasle, ki jih zanima likovno ustvarjanje. Več o delavnicah je objavljeno na naših spletnih straneh.

Besedilo in fotografija: Mojca Grmek

smo uporabili sestavne dele odsluženih kartonastih hišk. Ko smo novonastale figure še pobarvali, se nam je zdelo, da so naravnost oživele. Tudi na družinski delavnici smo na podobno preprost način kiparili. Iz papirmašēja smo ustvarjali reliefne obraze, ki smo jih tudi pobarvali in jim na koncu dodali še podrobnosti iz blaga. Navdih za lepljenje blaga in drugih materialov na reliefno sliko smo seveda našli na razstavi.

Mateja Premrl, Fotografija: Hiša kulture

150 let železniške proge Pivka – Reka

25. junija letos bo minilo natanko 150 let, ko je bila proga Pivka – Reka dograjena in odprta za promet. V tem obdobju je bila pomembna prometna žila in nepogrešljiv del življenja ljudi, krajev, gospodarstva in povezav s sosednjo Hrvaško. Ob tej priložnosti nastaja v produkcijski hiši **Vascom Pivka** dokumentarno - igrani film, pobudnik za nastanek filma je **Društvo ljubiteljev železnic Ilirska Bistrica**, ki predvideva premiero v mesecu septembru.

Film obravnava različna obdobja nastanka proge (potrebe in prizadevanja za gradnjo, začetek gradnje, dogajanje v avstro-ogrski monarhiji, kjer se začenja zgodovina reške proge), probleme pri gradnji, pomen povezav, zgodovino prometa in prometnic... obdobje Italije, 1. in 2. svetovne vojne, povojno obdobje, obdobje Jugoslavije in obdobje po letu 1991 s pogledom naprej. V film je vključenih več igranih prizorov, s katerimi se skuša ponazoriti resnične dogodke, ki so se dogodili v povezavi s to progo. V njem sodeluje večje število igralcev – naturščkov in statistov.

Pripravo na snemanje filma so začeli v začetku lanskega leta. Prva klapa dokumentarca je padla v mesecu maju. Snemanje intenzivno poteka tudi v letošnjem letu. V veliko pomoč pri tem projektu so zapisi **Karla Rustja** in **Spomini Antonije Mikuletič – Žnidaršič**, ki sta jih uredila **Milojka Primc** in **Branko Mahne** ter pričevanja številnih pričevalcev in strokovnjakov iz Slovenije in Hrvaške.

Doslej so strokovno in prostorsko pomoč pri izvedbi nudili: Slovenske železnice, Železniški muzej Slovenskih železnic, Muzej talcev Begunje na Gorenjskem, Hrvaške železnice, Notranjski muzej (Kulturni dom Postojna) in Narodni muzej Ljubljana (grad Snežnik).

Scenarij za film je napisal Danijel Cek, organizacija in režija Aleksander Kušlan, koordinator s strani Društva ljubiteljev železnic mag. Jadran Možina.

Družba južne železnice se je v koncesijski listini leta 1858 zavezala k izgradnji proge od Pivke (tedaj Št. Na Kranjskem ali Št. Peter na Krasu) do Reke, kot kraku znamenite Južne železnice Dunaj – Trst, če država krije tretjino gradbenih stroškov za izgradnjo proge. V obdobju od omenjenega leta in vse do takrat, ko se je Družba južne železnice obvezala, da s 1. julijem 1872 zgradi železniško povezavo z Reko preko Pivke je bilo podpisanih kar nekaj sporazumov. Družba južne železnice z izgradnjo proge proti Reki ni hitela, ker ji je bilo v interesu ohranitev monopolnega položaja tržaškega pristanišča. Tako je izgradnjo pospešilo šele napredovanje proge z ogrske strani proti Reki in je bila primorana progo dokončati. Progo so dogradili z velikimi težavami tako tehnično, finančno kot časovno. Za promet je bila odprta 25. junija 1873.

Vascom Pivka, foto: Janez Mandeljc in Andrej Godina

Kruh nas povezuje

V sklopu operacije **Kruh nas povezuje**, ki je bila izbrana v okviru strategije lokalnega razvoja LAS med Snežnikom in Nanosom in se financira iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, v produkcijski hiši **Vascom Pivka** nastaja istoimenski dokumentarni film »Kruh nas povezuje«, ki bo na ogled v drugi polovici letošnjega leta.

V filmu se skuša med drugim zajeti vsa opravila od priprave polja za setev, samo setev in žetev pšenice, mletje, pripravo kruha nekoč in danes, peko kruha nekoč in danes.... Danes sicer večino težkih ročnih del opravijo stroji, nekoč pa ni bilo tako, vse je bilo ročno opravilo z veliko delovne sile. Žal pa se le redko kdo vpraša, kako dolga je še vedno pot od priprave polja pa do spečenega dišečega kruha.

Namen operacije je razvoj nove turistične ponudbe ter razvoj programa v okviru **Univerze za tretje življenjsko obdobje** ter vključevanje različnih ranljivih skupin z

namenom njihove večje socialne aktivacije. Namen operacije je tudi ohranjanje kulturne dediščine in z njim povezanih dejavnosti.

Vascom Pivka, foto: Aleksander Kušlan

Medvedki, pivški pustolovci

Strokovni delavki skupine **Medvedki** in **Helena Šneberger Mandelj** iz **Zavoda za turizem Pivka** so odločile otrokom v skupini Medvedki približati znamenitosti, stavbe, osebe..., ki zaznamujejo Pivko. Na koledarju so označili druženje v mesecu marcu. S tem se otroci učijo poimenovanja mesecev, dni, si pridobivajo časovno predstavo.... Prva dogodivščina bo potekala v **Krpanovem domu**. Kam nas bo pot peljala, boste izvedeli v naslednji številki glasila. Vsak otrok je dobil svojo raziskovalno mapo, na katere naslovnico je narisal, kaj mu je najbolj všeč v Pivki. Vanjo bo ob aktivnem odkrivanju stvari prilagal na listih na novo pridobljena znanja, spoznanja. Na koncu so se odločili za ime popotovanja: **Medvedki-pivški pustolovci**.

“Medvedki” s Heleno, Natašo in Ksenijo, zapisala: **Nataša Ž. Stavanja**.

Izlet z vlakom in ogled muzeja

1. marca se je skupina **Gumbkov** iz **Vrtca Pivka** odpravila na izlet z vlakom v Postojno. Otroci so imeli možnost opazovati pokrajino, ki drsi mimo oken. Lahko so se prosto sprehodili do strojevodje, ki je poskrbel za varno vožnjo od začetka do konca postaje. Nedaleč od železniške postaje je **Notranjski muzej**, kjer so si otroci naprej napolnili trebuščke, potem pa se prepustili prijetnemu vodenju. Muzej so otroci raziskovali prek igre in velikim navdušenjem. Otroci so videli, otipali nekatere dele okostja ledenodobnih živali – mamuta, bizona, medveda, ... in tudi preizkusili težo kosti. Notranjski muzej v Postojni razkriva mnoge skrivnosti skrivnostnega kraškega sveta. Kot posebno doživetje so si ogledali video zapis doba jamarstva in se tudi sami preizkusili v raziskovanju otroške jame. Za konec so otroci v posebnem kotičku v dar prejeli lesen glavnik v obliki lesenega polha, ki so ga po želji

pobarvali. Gumbki se zahvaljujejo mami **Anji Tomšič** in atu **Petru Smrdelj** za omogočen izlet in ogled.

Besedilo in foto: **Barbara Tomšič Prelec**

Tretja plesno glasbena prireditev Mišmaš

Po dveh letih, ko je plesno-glasbeno druženje **Mišmaš** prekinila epidemija s covid 19, je **Vrtec Pivka** 2. marca znova priredil 3. **Mišmaš**, na katerem so sodelovali otroci iz štirih vrtcev: **Vrtca pri OŠ Košana**, **Vrtca pri OŠ Toneta Tomšiča Knežak** in vrtcev iz **Ilirske Bistrice** **Vrtca Jožefe Maslo** ter **Vrtca Antonina**.

Otroci so občinstvu ponosno pokazali, kaj vse znajo, ter s pesmijo in plesi pričarali nasmeha na obraz. Obiskovalci

so bili nad nastopi otrok zelo navdušeni in jih nagradili z bučnim aplavzom. Ponovno se je potrdilo, da tovrstna prireditev spodbuja povezovanje in sodelovanje med okoliškimi vrtci, pa tudi strokovnimi delavkami samimi.

Za pomoč pri organizaciji se zahvaljujejo **Občini Pivka**, **JSKD - Območni izpostavi Postojna** ter podjetjema **Pivka Perutninarstvo** in **Nektar Natura**, so sporočili iz **Vrtca Pivka**.

"Zlate roke"

Marec je mesec žensk, zato smo se v rokodelski skupini Kvačkane nitke odločili, da ga počastimo z razstavo ročnih del. Najbolj primeren prostor za to se nam je zdel v pivški knjižnici, tako si lahko razstavo ogleda najširši krog ljudi.

Razstava »Zlate roke« je nastala kot poklon številnim ženskam vseh generacij, ki s svojimi zlatimi rokami skrbijo za to, da dom ni samo čist, ampak tudi lep. Posebej smo želele počastiti naše prve učiteljice ročnih del, to so bile naše mame in babice. One so bile tiste, ki so nas uvajale v čarobni svet igel in nitk. S skromnimi sredstvi, a z veliko mero spretnosti, potrpežljivosti in znanja so iz kosov blaga naredile umetnine, ki so krasile hišo ali oblačila.

Posteljina, ki jo je nevesta prinesla v novi dom, je nosila njen »podpis«, monogram, to sta bili izvezeni začetnici imena in deklinškega priimka. Del nevestine opreme je bil izvezen komplet za krst otroka in oprava za mrtvaški oder – pare. Navaden emajliran senčnik na luči je s kosom blaga in čipkasto obrobo postal lesteneč, z vezeninami so okrasile kuhinjske krpe in brisače. V naših omarah smo ohranile nekaj predmetov iz te dediščine in jih predstavljamo danes. Nekateri med njimi so stari preko sto let. Opozorila bi predvsem na natančnost izdelave različnih drobnih detajlov, ki so pričali o spretnosti ustvarjalke. Na razstavi so predstavljeni prti in prtiki, narejeni v različnih tehnikah vezenja in kvačkanja. Vzorci in tehnike izdelave so bile hišne posebnosti, prenašali so se iz roda v rod. Naša generacija je širila obzorja s pojavom revij za ročna dela, naučili smo se brati simbole in izraze za izdelavo vzorcev.

Z razvojem industrije in zaposlovanjem žensk so ročna dela začela izgubljati veljavo, danes pa doživljajo ponoven

razcvet kot sprostitev duha in antistres terapija. Splet je postal svetovna izložba ročnih del. Na njem najdemo skoraj vse: materiale, vzorce, sheme in videoposnetke, s katerimi nadgrajujemo svoje znanje in spretnosti. Družabna omrežja so bila kriva za to, da sva se dve ustvarjalci »zapletli« v akcijo Slovenija kvačka in izdelali grba občin Pivka in Postojna. S tem sva postali del vseslovenskega projekta, ki je z dodatnimi deli dosegel Guinnessov rekord v kvačkanju izdelkov v tehniki C2C.

Kar smo včasih imeli za znak gospodarnosti in skrbnosti, se danes imenuje ponovna uporaba. Eni smo spretni z vezenjem nitk, drugi znajo umetelno vezati črke v besede in rime. Krožek Beremo skupaj je s svojimi recitacijami naši razstavi dodal okvir iz besed.

Za dan žena bi z razstavo radi voščili vsem ženskam, ki nosijo praznik v srcu. Naša razstava bo na ogled do drugega ženskega praznika v tem mesecu – materinskega dneva.

Jožica Knafelc, Foto: Andrej Knafelc

» Kar smo včasih imeli za znak gospodarnosti in skrbnosti, se danes imenuje ponovna uporaba.

Glasba bogat naš svet

23. februarja je v avli OŠ Pivka zazvenela tradicionalna prireditev Glasba bogati naš svet, ki so jo s svojimi nastopi, prežetimi z ljubeznijo do glasbe in petja, popestrili mladi glasbeniki Glasbene šole Postojna. Z zanimivim izborom pesmi so nastopili še učenci otroškega in mladinskega pevskega zbora ter učiteljski pevski zbor, predstavili so se tudi člani šolskih bendov Neprešteti in Mladi Šempjtrci.

Vsi nastopajoči so svoje znanje in ljubezen do glasbe izrazili z veselimi pesmimi ter zvočnostjo pisane palete glasbil, tj. kitare, violine, oboe, klarineta, flavte, klavirja, harmonike in trobente. Tako so glasbeniki in pevci s svojimi mentorji pokazali in dokazali, da glasba prihaja iz dna srca in se s svojo nevidno roko nežno dotakne mnogih src. Glasba je naša vsakdanja spremljevalka in brez nje si ne moremo predstavljati življenja. Glasba ima čarobno moč, da iz sivega vsakdana odstre sivino in naš dan razjasni, nežno sonce pa posije v še tako turoben dan.

Damjana Morel

Na dogodku se je predstavilo 14 osnovnošolskih in srednješolskih skupin. Fotografija: Arhiv PIP

V Podjetniškem inkubatorju Perspektiva v Postojni se je 1. februarja v okviru regijskega izbora podjetniških idej mladih, na dogodku »Pitchaj, predstavi svojo idejo«, predstavilo 14 osnovnošolskih in srednješolskih ekip. Za najboljšo poslovno idejo med osnovnošolskimi skupinami je bil izbran eko ovitek za telefone skupine iz osnovne šole Knežak, med srednješolci pa je prepričala aplikacija za zaznavanje alergenov, zamisel dijakov Šolskega centra Postojna, so sporočili organizatorji.

Poleg skupin iz osnovnih šol Pivka in Knežak so se dogodka udeležile tudi skupine iz Ilirske Bistrice, Rakeka

in Prad. V okviru projekta »Podjetništvo in podeželje«, financiranega prek Lokalne akcijske skupine za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom, v partnerstvu petih organizacij iz občin Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica: Podjetniškega inkubatorja Perspektiva, Borea, Kreative, Osnovne šole Pivka ter Osnovne šole Knežak, mladi razvijajo ponudbo, storitve ali produkte, ki bodo imele ugoden učinek na okolje in družbo, njihovi mentorji pa se urijo v pedagoških pristopih, s katerimi krepijo kompetence podjetnosti pri mladih.

AFČ

Kšopp-ovih 30

Po prvem izpitnem obdobju so aktivisti KŠOPP zopet poprijeli za delo in začeli s podrobnim načrtovanjem programa za leto 2023 in obeležitev 30 letnice delovanja kluba. Letni program se zopet vrača v običajne tire in bo zajemal več področij: šport, izobraževanje in kulturne dogodke ter zabave.

Vse leto poteka rekreacijska odbojka na OŠ Prestranek, pripravljajo tudi turnir v malem nogometu. Izvedli bodo različna izobraževanja: za voditelja čolna, maturitetne priprave, uporaba Microsoftovih programov, Time management in podobno. Konec jeseni bo tradicionalni sprejem novih študentov na dogodku KŠOPP bo bruc, ki letos praznuje prvo okroglo obletnico. Letos v klubu praznujejo tudi 30. obletnico, ki jo bodo praznovali s

štirimi dogodki. Pričeli bodo z dogodkom »30 razgledov s KŠOPP-om«, s katerim bodo svoje člane in ostale spodbujali, da obišejo čim več vrhov in zberejo 30 fotografij lepih razgledov. V maju bo v sodelovanju z Območnim združenjem RK Postojna-Pivka krvodajalska akcija »30 litrov s KŠOPPom«, čez en mesec pa interni dogodek, KŠOPPOV piknik, na katerega bodo povabljeni vsi zdajšnji in bivši aktivisti. Konec šolskega leta bodo zaključili z zadnjim dogodkom, koncertom KŠOPP-ovih 30, na katerem bodo nastopile znane domače rock skupine in ena izmed prepoznavnejših Yugo rock skupin. Po poletno-jesenskem izpitnem obdobju pa sledi na rojstni dan kluba 22. novembra izdaja zbornika.

Tanita Čamdžič

Mladi zbirajo predloge za vsebine v Čuzi

Društvo Mladi za Pivko trenutno zbira predloge mladih, kakšne aktivnosti oziroma dejavnosti si želijo v Mladinskem klubu Čuza. Projekt je bil predstavljen na sestanku z mladimi, ki imajo sedaj nalogo, da svoje ideje in predloge pripravijo do začetka marca. Nato se bo ideje ovrednotilo ter preverilo njihovo uresničljivost glede na odobrena sredstva iz razpisa Solidarnostnih projektov Nacionalne agencije Movit. Potem pa bodo mladi v rednih delovnih akcijah skupaj s pomočjo Občine Pivka uredili prostore in jim v začetku poletnih počitnic dodali vsebine, ki jih bodo nato nadgrajevali naprej.

Da je potreba po prostoru za mlade nujna se zavedajo tako na Občini Pivka kot tudi obstoječa mladinska društva. Vendar za vsebine potrebujejo konkretne predloge mladih, kaj si želijo od Kluba Čuza ter kako so tudi sami pripravljeni pristopiti k pripravi vsebin.

Društvo mladi za Pivko si želi prostor, katerega mladi ustvarjajo sami tako po vsebini kot tudi po izgledu. Mladinski prostori so »živa stvar«, ki morajo imeti zmožnost prilagajanja tako, kot jo imajo mladi.

Mladi za Pivko

Zimske radosti v Nassfeldu

Četudi letošnja zima ni bila kaj izjemno radodarna s snegom, so smučarski navdušenci iz Košanske doline poiskali priložnost za zimske radosti in užitke čez mejo. Člani Društva Košanske mladine so poskrbeli za prevoz in organizacijo smučarskega dne v Nassfeldu. V zgodnjih jutranjih urah, na slovenski kulturni praznik, se je ekipa podala na pot v idilično zasneženo Avstrijo. Kljub nizkim temperaturam so se ljubitelji belih strmin dobro nasmučali, vsekakor pa je bil pravi užitek tudi za najmlajše, saj je dobro zasnežena podlaga bila ravno pravšnja za utrjevanje in učenje smučarskih zavojev. Krajše druženje in nadvse uspešen smučarski dan smo zaključili utrujeno, a navdušeno, z željo, da dogodek ponovno izpeljemo tudi naslednje leto.

Patricija Štemberger

V Košani poteka usposabljanje za družinske oskrbovalce

Inštitut Antona Trstenjaka ob ponedeljkih popoldan izvaja **Usposabljanje za družinske in druge neformalne oskrbovalce®**. Doslej so se zvrstila tri srečanja s tematiko razumevanje staranja in starostnega pešanja ter dementnosti. Razumevanje staranja olajša komunikacijo s starejšo osebo, še posebej, kadar je njeno obnašanje zahtevnejše. Ne glede na razlog je potrebno zavedanje, da smo mi tisti, ki se lahko usmerjamo, kako bomo ravnali z drugimi. Kdor se nauči pri drugem videti, slišati, opaziti ali priklicati v spomin lepo in dobro, bo imel s svoje strani boljšo osnovo za lep odnos, sam v sebi pa bo bolj sproščen in veder. Kdor pa je pri drugemu pozoren na slabo, bo sam nezadovoljen, drugim pa neprijeten.

Na vsakem srečanju osvajamo tudi praktična znanja, kot na primer dviganje osebe s tal ali pa presedanje osebe s stola na voziček ali obratno na način, da ne škodujemo svoji hrbtenici. V nadaljevanju usposabljanja bomo največ časa namenili pridobivanju praktičnega znanja o negi svojca in pripomočnikih, ki so pri tem v pomoč, spoznavali bomo vaje, ki jih lahko delamo z oskrbovancem za rehabilitacijo ali ohranjanje stanja, govorili bomo o kroničnih boleznih, pešanju ter paliativni oskrbi, o prehodu v dom za starejše

ter drugih oblikah pomoči pri oskrbi in pridobivali znanje iz področja umiranja in žalovanja.

V skupini imamo še nekaj prostih mest. V kolikor bi se nam radi pridružili, ali poznate koga, ki bi ga to zanimalo, lepo vabljeni, da se nam pridružite. Prijave in dodatne informacije na leja.zakelj@iat.si ali 064/ 138 553.

Besedilo in fotografija: Lea Žakelj

Društvo upokojencev Pivka se povezuje

Praznovanje kulturnega praznika je ena od vsakoletnih prireditev kulturne sekcije Društva upokojencev Pivka, ki jo sestavljajo člani krožka Beremo skupaj, ženski pevski zbor, ženska vokalna skupina Rožmarinke in skupina rokodelk. Literarni večer ob letošnjem kulturnem prazniku so pripravili v sodelovanju s Hišo kulture v Pivki. V goste so jih povabili tudi člani Prosvetnega društva Miroslav Vilhar iz Zagorja.

Nosilec kulturnih dogodkov v društvu je krožek **Beremo skupaj**, ki letos vstopa v **deseto leto** delovanja. Ob prazniku kulture so vse kulturne ustanove ves dan odprte za obiskovalce. Kulturniki iz Društva upokojencev so obiskali našo najbližjo galerijo in si ogledali razstavo umetnika Mihe Majesa.

O razstavi in umetniku je spregovorila **Mateja Premrl**, ki je predstavila tudi stalno zbirko Hiše kulture. Po ogledu je sledil literarni večer. Člani krožka so prebirali svoja dela, v katerih so avtorji razmišljali o Francetu Prešernu in o kulturi v vsakdanjem življenju. Večer so s pesmijo zaključile Rožmarinke. Letos je bil februar v Društvu upokojencev Pivka namenjen tudi povezovanju s sorodnimi ustanovami. Obiskali so **Prosvetno društvo Miroslav Vilhar v Zagorju**, kjer so si ogledali fotografsko razstavo z naslovom Poljub. Razstavo je v Zagorje pripeljala **Irena Uršič**, muzejska svetovalka v Muzeju novejših in sodobnih zgodovine Slovenije v Ljubljani, sicer domačinka, ki je razstavo prvič postavila leta 2015 na Ljubljanskem gradu. Na fotografijah je 36 posnetkov poljubov med neznanimi in znanimi ljudmi, otroki in odraslimi, ljudmi

in živalmi ter predmeti oziroma simboli. Kustosinja je z njimi pokazala na razumevanje in odnos do poljuba – tega izkaza ljubezni, naklonjenosti, sreče, prijateljstva ali zgolj zapovedanega državnega protokola. Dogovorili so se, da bodo sodelovanje še okrepili in kulturo približali čim večjemu številu naših občanov.

Jožica Knafelc, foto: Andrej Knafelc

Pestra dejavnost Kluba upokojencev v vzgoji in izobraževanju

V Klub upokojencev v vzgoji in izobraževanju občin Postojna in Pivka so vključeni upokojeni pedagoški delavci in delavke, ki so službovali v vrtcih in šolah, trenutno šteje 82 članov.

»Naš program je pester ter prilagojen interesom članstva. Vključuje medsebojno pomoč med člani, tedensko rekreacijo, pohode. Člani se z veseljem udeležujemo dveh ekskurzij letno, kjer spoznavamo nove kraje in običaje, v maju obiščemo Tuhinjsko dolino, pomembna zanje so tudi novoletna druženja... V sodelovanju s **Karitasom** članice nudimo učno pomoč osnovnošolcem. Naš program ima tudi vsebine z dobrodelno noto, organiziramo zbiralne akcije in pletenje izdelkov za program **Botrstvo**. Člani in članice se redno srečujemo v krožkih v prostorih **Ljudske univerze Postojna**. Tu naj omenim krožek Zgodovina, kjer poleg različnih študijskih vsebin organiziramo poučne ekskurzije s pohodi ter ogledi. Štirikrat letno organiziramo bralni krožek oziroma bralna srečanja, ob zaključku srečanj tudi letos načrtujemo obisk knjižnega sejma v Ljubljani,« je zapisala **Edvarda Sajovic**. Letos načrtujejo še sodelovanje ob Tednu vseživljenjskega učenja ter Tednu kulturne dediščine. Zaključili so aktivnosti ob Tednu pisanja z roko, na temo: "Mislim tiho, pišem počasi". S pisnimi in drugimi prispevki članov so se pridružili tudi akciji zavoda Dobra pot: "Zapišimo spomine", ki se bo zaključila 29. marca.

V klubu so slovenski kulturni praznik obeležili s pohodom po Beblerjevi poti, foto: Sabina Ileršič

Z mislimi pa so že pri naslednjem projektu "Za(čutimo) dobro" v okviru 14. Dneva za spremembe.

Edvarda Sajovic

"POD LIPO"

pisarna za kakovostno staranje
in medgeneracijsko sožitje

Slovenska mreža
starosti prijaznih
mest in občin

Avtorizirani A

PISARNA: Občina Pivka, Kolodvorska cesta 5,
Mala sejna soba, pritličje

URADNE URE: torek 10:00 – 12:00 in 13:00 – 15:00

TELEFON: 064-138-553

E-NASLOV: leja.zakelj@iat.si

Na Pivškem pregledanost podpovprečna

» Ženske, odzovite se na vabilo presejalnega programa Zora vsako triletje, pojdite na samoplačniški odvzem brisa na leto in pol; starši pa cepite otroke proti HPV, tudi dečke!

V občini Pivka je pregledanost v preventivnem presejalnem programu ZORA, preventivnem programu za odkrivanje predrakavih in zgodnjih rakavih sprememb na materničnem vratu, pod ciljno vrednostjo in pod slovenskim povprečjem. Znaša 64,5 odstotkov, kar občino uvršča na 196. mesto med 212 slovenskimi občinami, so opozorili v Centru za krepitev zdravja Postojna. V programu Zora si želijo, da bi pregledanost žensk preseгла 70 odstotkov v vseh slovenskih občinah. Dr. Aleksander Merlo svetuje, naj se ženske odzovejo na vabilo presejalnega programa Zora vsako triletje, samoplačniški odvzem brisa na leto in pol, ter poziva starše k cepljenju otrok proti HPV, tudi dečke!

»Če na ginekološkem pregledu niste bile že tri leta ali več, ne čakajte! Na pregled pri svojem osebni ginekologu se lahko naročite same. Če vabilo prejmete, se nanj odzovite. Ravnajte odgovorno, pridite na preventivni pregled. Za vaše zdravje gre,« spodbujajo v programu Zora in napovedujejo: »Deklice, cepljene proti okužbi s **Humanimi (človeškimi) papilomavirusi (HPV)**, ki se bodo redno udeleževale **programa ZORA**, bodo imele izjemno majhno tveganje, da bodo zbolele.«

Priznani ginekolog, **direktor Bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo dr. Aleksander Merlo**, ob tem pojasnjuje, da sta tako program Zora kot cepljenje proti HPV odločilna za izrazito upad primerov raka na materničnem vratu. Ženske se udeležujejo ginekoloških pregledov večinoma dovolj redno, da jim lahko morebitne predrakave ali zgodnje rakave spremembe odpravijo z manjšimi operativnimi posegi. Primeri, ko pacientke potrebujejo zdravniško pomoč na Onkološkem inštitutu, so redkejši, a še vedno so!

Tudi na račun presejalnih programov kot je program Zora se je število primerov raka na materničnem vratu zmanjšalo. K temu sta prispevala tudi osveščenost in cepljenje proti HPV v osnovnih šol. Precepljenost proti HPV za deklice v 6. razredu osnovne šole v šolskem letu 2020/2021 znaša

v zdravstveni regiji Koper, kamor sodi tudi občina Pivka, 52,3 odstotkov.

Dr. Merlo želi spodbuditi starše, da cepijo proti HPV tudi dečke v 6.razredu osnovne šole. To, da starši ne dovolijo cepljenja, predvsem deklic, je po njegovi oceni napaka! Ker so moški tudi prenašalci okužbe s HPV, pa lahko cepljenje dečkov posredno vpliva tudi na zmanjšanje pojavljanja raka materničnega vratu in drugih s HPV povezanih obolenj pri ženskah. Okužba s HPV lahko pri moških povzroča raka zadnjika, penisa, raka ustnega dela žrela in genitalne bradavice. Cepljenje dečkov proti okužbam s HPV lahko zmanjša pojavljanje teh obolenj. V svetu že potekajo raziskave, ki želijo odkriti, ali HPV povzročajo raka na prostati.

Dr. Merlo sicer pogrša še bolj dejavno preventivno dejavnost, predvsem v smislu večjega ozaveščanja javnosti o prednostih cepljenja proti HPV in pomenu rednih ginekoloških pregledih na tri leta. Še posebej je preventiva nujna pri bolj rizičnih skupinah, ki jim poleg redne udeležbe na presejalnih testih predlaga tako cepljenje kot tudi samoplačniški pregled z odvzemom brisa na leto in pol.

Preventivni program zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb materničnega vratu ZORA je v 20. letih dosegel izjemne rezultate, saj se je zbolelost z rakom materničnega vratu v Sloveniji več kot prepolovila. Slovenija je bila v preteklosti ena izmed evropskih držav z največjim bremenom raka materničnega vratu, zaradi učinkovitega odkrivanja in zdravljenja predrakavih sprememb materničnega vratu visoke stopnje in rezultatov pod okriljem programa ZORA pa se je breme raka materničnega vratu v Sloveniji pomembno zmanjšalo. Leta 2021 je s tem rakom zbolelo zgolj 88 žensk, odkrili pa so kar 1.589 predrakavih sprememb visoke stopnje. To so že rezultati, ki omogočajo odpravo raka materničnega vratu. Slovenija bi lahko postala celo prva evropska država, ki bi ji uspelo raka materničnega vratu odpraviti.

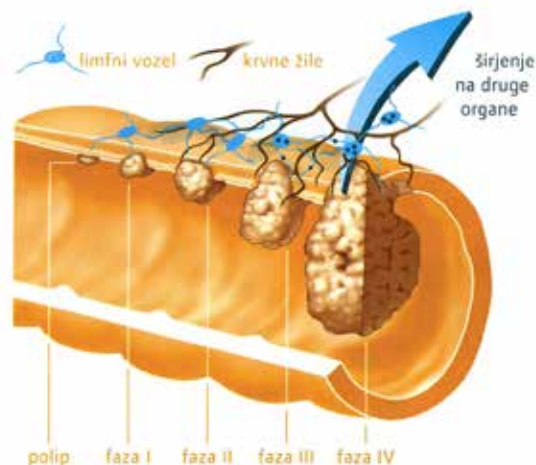
Alenka Furlan Čadež, Foto: Valter Leban , arhiv Pivški list

Program Svit učinkovito deluje, a želeli bi si še višje odzivnosti

Marec je mesec boja proti raku debelega črevesa in danke, ki je v Sloveniji tretja najpogostejša oblika raka. Za uspešno zdravljenje je pomembno zgodnje odkritje. V letu 2022 je bila v občini Pivka odzivnost na povabilo programa Svit 68,13 odstotkov, ugotavljajo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje. Z rednim sodelovanjem in odzivom na vabilo Programa Svit vsaki dve leti si vsak udeleženec zelo poveča možnost, da morebitno bolezen odkrijejo pravočasno in v črevesu odstranijo spremembe, ki predstavljajo večje tveganje za raka.

Dr. Dominika Novak Mlakar, vodja Programa Svit: »V mesecu boja proti raku debelega črevesa in danke želimo poudariti pomen ozaveščanja o pomembni bolezni, ki prizadene številne posameznike in njihove bližnje. V Sloveniji letno za to boleznijo zbolijo več kot 1.300 oseb. Rak debelega črevesa in danke je bolezen, ki je v veliki meri povezana s starostjo, nezdravim življenjskim slogom, boleznimi črevesa (polipi, kronična vnetna črevesna bolezen) in dejavniki genetske predispozicije. Da bi zmanjšali tveganje za razvoj raka debelega črevesa in danke, je pomembno spodbujati preventivne ukrepe, kot je redno sodelovanje v presejalnem programu in spreminjanje življenjskih navad, kar vodi k zdravi prehrani, telesni aktivnosti in prenehanju kajenja.«

Program Svit pri navidezno zdravih Slovencih v starosti od 50 do 74 let s preprostim testom blata išče sledove prikritih krvavitv. Osebe s pozitivnim izvidom presejalnega testa na kri v blatu so pregledane na kolonoskopiji, kjer se ugotovi vzrok krvavitve. Cilj programa je med navidezno zdravimi

osebami odkriti tiste, pri katerih je velika verjetnost, da bi se iz sprememb na steni debelega črevesa in danke razvil rak, ali že imajo začetno obliko raka, in te spremembe odstraniti. Zgodaj odkrito bolezen lahko uspešno zdravimo, z odkritjem predrakavih sprememb pa lahko bolezen celo preprečimo. Zadnje objavljeno Letno poročilo **Registra raka za leto 2019** navaja, da so presejalni programi, ki jih priporoča **Svet Evropske unije** in smo jih uvedli tudi v **Sloveniji**, z zgodnjim odkrivanjem že zmanjšali umrljivost za te rake in njihovo incidenco. To velja tudi specifično za raka debelega črevesa in danke, ki ga s presejanjem odkriva Program Svit.

» Še vedno se vsaka tretja oseba vabilu Programa Svit ne odzove. Ker se rak na debelem črevesu v telesu razvija več let, preden se pojavijo simptomi, je pogosto ob opaženih težavah bolezen že napredovala.

Alenka Furlan Čadež

Koronarno društvo Postojna novim izzivom naproti

25. februarja, po treh letih premora, je Koronarno društvo Postojna s podružnico v Pivki izvedlo zbor članov. Zaradi epidemije s covid 19 je bilo večje druženje ranljivih skupin prebivalstva odsvetovano, zato je bila udeležba na občnem zboru številna.

Predsednica društva mag. Lidija Zadel je podala poročilo o poslovanju v preteklem letu, finančno poročilo in program dela za leto 2023. Ožjemu vodstvu, **Aniti Boštjančič** in **Dragici Klančičar**, vodjem telovadnih skupin in ostalim prostovoljcem, se je zahvalila za pomoč pri realizaciji načrta. Društvo je kljub težkim razmeram po korona krizi poslovalo pozitivno, kar je zasluga skrbnega načrtovanja vodstva in izpeljave dogodkov ter upravljanja s financami. V letu 2023 načrtujejo rehabilitacijsko vadbo v Postojni, Prestranku in Pivki, ozaveščanje članov z izvedbo zdravstvenih predavanj ter organizirano druženje, sodelovanje na Festivalu zdravja meseca maja v Postojni pod okriljem Centra za krepitev zdravja, osvežitev označitve društvene Srčne poti Mačkovec pri Postojni ter vključitev v projekt ministrstva za zdravje – integriran program opolnomočenja bolnikov s srčnim popuščanjem v času od leta 2023 - 2025. V letošnjem letu so pristopili

Vadba v telovadnici OŠ Pivka, foto: KDP

k Regionalnemu stičišču Primorsko notranjske regije Boreo, ki bo nudilo ustrezno podporo, kot so: brezplačna svetovanja, usposabljanja in izobraževanja. V Pivki so se odzvali na razpis **Športne zveze Pivka- rekreacija starejših občanov Pivke 2023**, na katerem želijo pridobiti sredstva za plačilo vadiateljicam in nabavo športnih rekvizitov. Glede na porast obolelih s srčno-žilnimi boleznimi (SŽB) vabijo bolnike in osebe s povečanim tveganjem, da se pridružijo programom in si izboljšajo zdravstveno stanje. Vse aktivnosti oglašujejo na spletni strani društva, uradne ure v Pivki so v **Večgeneracijskem centru, Kolodvorska cesta 3, vsako prvo sredo v mesecu od 9. do 11. ure.**

LZ

Športnik leta 2022

Športna zveza Pivka je 24.februarja izpeljala prireditve Športnik leta 2022, na kateri so predsednik Športne zveze Pivka Matej Lepej, direktorica občinske uprave Občine Pivka Mihaela Smrdel ter osrednja gosta prireditve Mara Šolaja in Milan Bubnič podelili priznanja in plakete za športne dosežke v preteklem letu.

Pisna priznanja za športne dosežke so prejeli:

Jakob Šabec - OŠ Pivka, Naja Požar - OŠ Pivka, Aljaž Berne - OŠ Pivka, Hana Gruden Hiti - BK Orlek ORO MET
Plesna skupina Pikice: Lorela Nadoh, Zala Kalister, Daša Želodec, Marisa Urbančič Đuričić, Helena Šobot, Zala Železnik, Ana Vidojević, Lara Lipanje, Nuša Mlinar, Zarja Samsa in Vita Juvan

Pecman Buček, Hana Tia Milavec, Živa Šabec in Nina Gavranović

Kolajno je prejela tudi Smučarska ekipa osnovne šole Pivka: Uli Smerdel, Naja Požar, Jan Česnik in Aleks Tomažič

Kolajno je prejela tudi Ekipa starejših dečkov v košarki 3x3 Osnovne šole Pivka: Nik Jovič, Jakob Šabec, Samed Grošič, Vilijem Podržaj in Aleks Tomažič

Kolajno je prejela Ekipa starejših dečkov v košarki Košarkarskega kluba Pivka: Gal Štemberger, Matic Debevec, Maks Čelhar, Aleksandar Perlič, Jan Sovdat, Jure Šabec, Matic Žužek in Tristan Beroč

Male plakete športnikom kadetom in mladincem so prejeli: Nataša Radič, Iris Zoran, Lea Pašič, Aurora Pekošak in Nikolina Kitič - Kegljaški klub Pivka, Tajda Dolgan - Atletski klub Pivka, Rebecca Martulaš - Balinarski klub Pivka in Mladinska plesna skupina Pike

Ekipa dečkov U-11 Nogometnega kluba Košana: Vitan Hor, Vid Šabec, Tine Mazi, Gaber Barbiš, Lukas Sušelj, Anže Dujc, Oskar Smrdelj, Adijan Mujkič, Aleksandar Bubič, Timotej Penko, Leon Kontelj, Mark Zupin, Luka Vasić in Dominik Uršič

Kolajne za športne dosežke so prejeli: Livija Smrdelj, Daša Zorman in Vanja Vasić - Karate klub Pika, Maks Kokošar - OŠ Pivka, Žan Štunf, Andraž Kantar in Žiga Štunf - Balinarski klub Orlek ORO MET Pivka

Kolajno so prejele tudi članice Otroške plesna skupina Pike: Tajda Stavanja, Nika Lavrič, Nuša Kiren, Nuša Rotar, Ema Tomažinčič, Ana Tomšič, Manca Strle, Manca

Predsednik Ernest Margon prejema plaketo ob 40-letnici kluba

Malo plaketo veteranu je prejel Robert Petrovčič - Atletski klub Pivka

Srednjo plaketo za trenerje sta prejeli Urška Korent in Špela Bubnič - Športno društvo Pike

Podelili so tudi priznanja športnikom, ki tekmujejo izven občine

Kolajno otroci do 15 let sta prejela Zarja Zorman in Daša Zorman

Malo plaketo - mladinci je prejela Maša Magajna

Veliko plaketo - člani so prejeli: Sanja Smrdelj, Amanda Zalar, Lucija Zalar, Nives Dekleva, Mitja Kragelj, Tina Jakovina in Matej Lepej.

Velike plakete športnikom in ekipam v članskem športu so prejeli: Denis Pašič - Kegljaški klub Pivka, Tjaž Dolgan - Atletski klub Pivka, Ana Pevec in Tadeja Petrič - Balinarski klub Pivka, Špela Bubnič in Klavdija Ujčič - Športno društvo Pike, Futsal ekipa članic ŠD Košana, Članska plesna skupina Pike in ekipa članic Balinarskega kluba Pivka

Kegljaški klub Pivka je za 40 let uspešnega dela prejel **veliko plaketo športnemu društvu**

Priznanja športnikom sta podelila tudi gosta **Mara Šolaja**, rokometna vratarka, prejemnica laskavega naziva najboljša rokometna vratarka Slovenije, ki ima korenine tudi na pivškem, saj je njena mama doma iz Palčja, ter **Milan Bubnič**, domačin iz Klenika, ki je desetkrat osvojil naslov državnega prvaka v gorskih hitrostnih dirkah. Prireditev so popestrile plesalke ŠD Pike, Šolski band ter Veseli Šempetrci.

Občina Pivka

Ob jubileju Kegljaškega kluba Pivka nam je predsednik Ernest Margon nanizal glavne prelomnice 40-letne zgodovine

Od leve proti desni: uspešni člani kluba na svetovnem prvenstvu 2021 - ena zlata, tri srebrne in bronasta medalja: Nataša Radić, Nik Predovnik (KK Rudar Trbovlje), Iris Zoran, Aurora Pekošak, selektor in trener Iztok Kovač in Denis Pašič

Kdaj se je začelo kegljanje v Pivki in kdo so bili začetniki?

O začetkih kegljanja bi lahko govorili že v začetku 20. stoletja. Leta 1906 je bilo na železniški postaji v Pivki kegljišče. Začetek modernega kegljanja je 24. februarja 1983, pobudo o ustanovitvi kluba so dali v Telovadno športnem društvu Pivka, kegljišče je bilo v domu JLA. Pobudniki so bili domačini, Livija Klobučar in nekateri še vedno dejavni, kot so: Franko Leskovec, Marjan Dujc ter Miran Čeligoj. Prvi predsednik je bil Stane Kralj mlajši, upravnik Dragan Aleksič.

Katere so bile prelomnice od ustanovitve društva 1983 do danes?

Ko je JLA zapustila občino, so kegljišče v domu JLA odstranili, vendar je ostalo v Pivki. Člani društva so ga ponovno namestili, kar je bil kar velik zalogaj, predvsem Janez Požar je bil zelo prizadeven. Glede zaslug pri obnovi kegljišča leta 1995 pa bi izpostavil Franka Leskovca. V novi občini smo dobili novo moderno kegljišče, kar kaže na dobro sodelovanje kluba in Občine in na interes za razvoj športa v Pivki.

S kakšnimi športnimi uspehi se lahko v klubu pohvalite doslej?

Vsekakor je v štiridesetletnem delovanju kluba veliko uspehov v vseh kategorijah, od deklic in dečkov pa do veteranov. Gotovo pa so največji in najbolj odmevni dosežki na svetovnih prvenstvih, kjer ima klub lepo bero medalj in tudi naslovov svetovnih prvakov. Najprej je tu

dosežek, prvi naslov svetovnega prvaka v naši občini, takrat osemnajstletnega Mateja Lepeja, pa pozneje izjemen dosežek in naslov svetovnega prvaka, ki je uspel Denisu Pašiču posamezno in v kombinaciji. Z ekipo Slovenije pa je dosegel naslov svetovnih vice prvakov. Tudi dekleta niso zaostajala, recimo svetovna prvakinja Nataša Radić v kategoriji U-18, Iris Zoran je dosegla prvo mesto v kategoriji U-23 v mešanem tandemu. Obilici uspehov ni konec, saj so številne dosegali v vseh kategorijah, od dečkov in deklic do veteranov tudi na mednarodnih tekmah, državnih prvenstvih in številnih kegljaških turnirjih doma in v tujini. Sicer pa moški ekipi tekmujeta v 1.B ligi zahod, druga moška ekipa v 3.ligi zahod, ženska ekipa pa v elitni 1.A ligi.

Ob 40 letnici ste v klubu prejeli veliko plaketo Športne zveze Pivka. S kakšnimi občutki ste prevzeli priznanje?

Priznanja smo se zelo razveselili in nam pomeni spodbudo za naprej, da bomo skušali ohraniti dosežen nivo. V pomoč nam je dobro sodelovanje z Občino in Športno zvezo Pivka. Sicer pa si prizadevamo pritegniti čim več mladih, kar je poseben izziv.

Ste že, oziroma, kako boste v klubu praznovali ta jubilej?

Obletnico bomo obeležili v okviru 26. Kegljaškega turnirja za pokal Pivke, ko se bomo spomnili vseh kegljačic in kegljačev, podjetij, ki nas podpirajo, ter Občine Pivka in Športne Zveze Pivka.

ŠD Košana državne prvakinja v futsalu

Igralke futsala ŠD Košana so v finalu ženskega pokalnega tekmovanja 18.februarja v športni dvorani v Podčetrtku z 2 : 0 (1 : 0) premagale ekipo ŠD Extrem iz Sodražice in osvojile pokalno lovoriko Nogometne zveze Slovenije. Nika Samsa, kapetanka ŠD Košane: «Osvojitev pokala je nekaj najlepšega, kar se mi je zgodilo do sedaj v življenju. Dobro smo se držale in za velik uspeh vztrajale do zadnje sekunde.»

Ekipo ŠD Košana je na finalni tekmi pred 200 gledalci, navijači so prišli tudi iz Košanske doline, nastopila v naslednji zasedbi : Sanela Balić, Nika Samsa (kapetanka), Maja Srebot, Teja Keržič, Kaltrina Kajtazi, Larisa Djak, Anja Žvokelj, Šejla Čibukčić, Tina Jesenovec (nova igralka), Ružica Djukić, Neja Samsa in Ana Bucik. Po podaji Šejle Čibukčić je prvič v polno zadela Postojnčanka Kaltrina Kajtazi, za 2: 0 pa je zaslužna izkušena Brika Ana Bucik, saj je žogo po njenem strelu Lana Košar poslala v lastno mrežo. „Tekme v ženskem futsal pokalu in Ženski futsal ligi so vedno napete. Dekleta drugače, bolj čustveno dojemajo vse skupaj. To je bil finale. Ni nam bilo lahko, a pokazali smo pravi odnos do igre in kluba,“ je po tekmi povedal Miha Osojnik, trener ŠD Košana.

ŠD Košana piše zgodovino v ženskem futsalu, foto: Nzs.si

Sezone 2022/23 še ni konec. Pred ekipo je končnica državnega prvenstva, kjer merijo moči štiri ekipe – ŽNK Celje 42 točk, KMN Slovenske gorice 27, ŽNK Vrhnika in ŠD Košana po 23 točk. Ekipo trenerja Mihe Osojnika tako preostaja boj za tretje mesto v državnem prvenstvu proti boljši ekipi od drugega polfinalnega para, ŽNK Vrhnika : KMN Slovenske gorice. Ekipo sta že igrali dve tekmi, oboji so doma slavili 5 : 3, zato bo potrebna še tretja tekma. Naj omenimo, da je ŠD Košana v zadnjih dveh sezonah že osvajala tretja mesta v državnem prvenstvu, v tej sezoni je prvič dodala še pokalno lovoriko. Mogoče pa se ji v sezoni 2022/23 že ta mesec obeta še eno tretje mesto.

Brane Fatur

Košanski nogometaši aktivni tudi v zimskem premoru

26. novembra se je v dvorani OŠ Antona Žnidaršiča v Ilirski Bistrici začela tradicionalna zimska liga s šestimi sodelujočimi ekipami. Po enoletnem premoru so zelene barve ponovno zastopali tudi nogometaši košanskega kluba. Fantje iz ekipe Pizzerija Milenca so si s silovito igro priigrali finale, v katerem so morali priznati premoč ekipe Beli vrabi iz Ilirske Bistrice (6:5). Košanci so si priigrali odlično drugo mesto, sledila je ekipa Bonito Bar, četrto mesto so si priigrali KŠIB-ovci, lestvico pa sta zaključili ekipo YBB in Shwod.

Konec pa lahko popestrimo še z nekoliko statistike. V letošnji zimski ligi je bilo odigranih 21 tekem z 90 sodelujočimi igralci. Skupno smo našli 166 zadetkov, ki jih je prispevalo 54 različnih igralcev. Izpostaviti želimo tudi dva izjemna igralca domače ekipe, Gašperja Brezovnika in Matica Fidlja, ki sta se uvrstila med šest najboljših strelcev lige. Ekipo iz Košane je z rezultatom zadovoljna in se že pripravlja na nastope v Primorski članski ligi, ki

se bo začela že v drugem delu meseca marca. Košanski nogometaši pa se želijo zahvaliti tudi glavnemu sponzorju in sicer že velikokrat omenjeni Pizzeriji Milenca, ki poskrbi, da po odigranih tekmah niso lačni.

Patricija Štemberger

Državni prvak domačin med sovozniki v rallyju

Sezona 2022 je za nami, Boštjan Uljančič je postal državni prvak v rallyju kot sovoznik pri Juretu Kovaču, z Zastava Yugo v yugo pokalu. Zmagovalni šampanjec je pika na i za celotno ekipo, ter člane kluba ŠKD Baltazar Racing Pivka.

Za klub tekmuje tudi domačin Martin Česnik z Zastavo Yugo. V sezoni 2022 je odpeljal zgolj eno dirko, nato je

sledil premor zaradi prihoda novega družinskega člana. V sezono 2023 se podaja z novo pridobitvijo, avtomobilom razreda do 1400cm3 MG. Ob njem bo sedel in bral zapise Kristjan Prelaz iz AK Ajdovščina. Klubu sta se pridružila nova dirkalna člana: domačin Denis Dekleva s sovoznikom Silvom Likarjem, tekmovala bosta z Zastava Yugo, ki šteje za yugo pokal.

Uredništvo

DAN ODPRTIH VRAT

Centra za krepitev zdravja Postojna

Petek 31. 3. 2023

od 9-13 ure v prostorih CKZ Postojna

Meritev telesne sestave

Predstavitev aktivnosti

Vzgoja za ustno zdravje

Gost presenečenja

Meritve gledenjskega indeksa

IN ŠE MNOGO VEČ...

VLJUDNO VABLJENI!

Izkoristite naše
brezplačne storitve

MREŽNI
PODJETNIŠKI
INKUBATOR
PERSPEKTIVA

SMO PRAVI KORAK NA VAŠI PODJETNIŠKI POTI!

- poslovna izobraževanja in usposabljanja
- poslovni coaching in individualno svetovanje
- iskanje finančnih virov in podpora pri pripravi vlog
- pomoč pri vstopu na tuje trge
- povezovanje s podjetniki v skupnosti PIP, drugimi podjetniki, javnimi institucijami doma in po svetu
- subvencionirane najemnine za poslovne in proizvodne prostore na območju Primorsko-notranjske regije

dr. Jana Nadoh Bergoč

Ana Širca, mag. tur.

Dolores Keč, mag. manag.

Dosegljivi za vas: info@inkubator-perspektiva.si, 031/257 222.

DELAVNICE ZA TRŠKO IN VAŠKE SKUPNOSTI V PIVKI

ZIMSKA/ SPOMLADANSKA REZ IN CEPLJENJE SADNEGA DREVJA

Na delavnici bomo spoznali osnovne zakonitosti rezi sadnega drevja, tipe podlag, kateri les je najbolj roden ter marsikateri uporabni napotek, ki nam bo prišel prav na naših vrtovih in sadovnjakih. Predstavljeni bodo tudi najpreprostejši načini spomladanskega cepljenja sadnega drevja oz. cepljenja na budno oko. Brezplačna delavnica, ki jo vodi agronom Marko Cvetko, bo praktično in izkustveno zasnovana, vsa teorija bo ponazorjena s prakso.

LJUDSKA
UNIVERZA
POSTOJNA

VAŠKA SKUPNOST ZAGORJE

ponedeljek, 13. marec ob 16.30 uri (v prostorih CKZ Postojna)
V primeru slabega vremena se delavnica preloži na 20. marec

VAŠKA SKUPNOST KAL

šreda, 15. marec ob 16.30 uri (v prostorih CKZ Postojna)
V primeru slabega vremena se delavnica preloži na 22. marec

UPORABA PAMETNEGA TELEFONA za začetnike

Na delavnici se bodo udeleženci spoznali z operacijskim sistemom in osnovnimi funkcijami pametnega telefona (vnos novega stika, pošiljanje SMS in MMS sporočil, uporaba spletnega brskalnika, uporaba mobilnih aplikacij, uporaba fotoaparata). Brezplačno delavnico vodi Sandi Bobek.

VELIKONOČNI NAMIZNI ARANŽMA

Na delavnici bodo udeleženci izdelovali velikonočni namizni aranžma. Izdelek udeleženci odnesejo s sabo domov. Cena je 15 eur/osobe. Obvezne so prijave, najkasneje do petka, 24. marca - Maja Zalar Kristan (041 861 733) ali Tomaž Česnik (051 617 374). Delavnico vodi Melita Jurca.

TRŠKA SKUPNOST PIVKA

šreda, 29. marec ob 16.30 uri (v prostorih OŠ Pivka)

VAŠKA SKUPNOST ZAGORJE

četrtek, 30. marec ob 16.30 uri
(vaška šola - pri vzgojniku Farnaj)

Vse dodatne informacije dobite pri predstavnih vaških in trške skupnosti.

OBČINA PIVKA

AKCIJA ZBIRANJA NEVARNIH ODPADKOV

SOBOTA, 1. APRIL 2023

Ura	Lokacija
8.00 - 8.45	DOLNJA KOŠANA – pri osnovni šoli
9.15 - 10.00	ŠMIHEL – pri cerkvi
10.30 - 11.30	PIVKA – pri ekološkem otoku na tržnici
12.00 - 12.45	ZAGORJE – pri spomeniku
13.00 - 13.45	PARJE – pri cerkvi

V OKVIRU AKCIJE LAHKO ODDATE NASLEDNJE NEVARNE ODPADKE:

Barve in lake Motorna olja	Lepila in črnila Jedilna olja	Baterije Fluorescentne cevi	Akumulatorje Čistila
Kozmetiko Pesticide	Spreje Topila	Zdravila Fotokemikalije	Kislone in alkalije Onesnaženo embalažo

Več o nevarnih odpadkih in pravilnem shranjevanju ter oddaji si preberite na:

<https://www.publikus.si/gospodinjstvo/locevanje/nevarni-odpadki>

PUBLIKUS
zeleni pot

PUBLIKUS d.o.o., Operativni center Postojna; Jeršice 3, 6230 Postojna
T: 05 720 49 62; E: oc.postojna@publikus.si

FINANČNI URAD SVETUJE

Opozorilo Finančne uprave RS – potrdite elektronski naslov za eVročanje

Finančna uprava RS je po opravljeni analizi ugotovila, da zavezanci ob prijavi na storitev eVročanje sporočijo svoj elektronski naslov, pozabijo pa ga potrditi. Če zavezanec želi na vpisan elektronski naslov prejemati informacijo o vročenih dokumentih v eDavke, mora potrditi svoj elektronski naslov. Finančna uprava RS je 1.marca zavezancem, ki še niso potrdili elektronskega naslova, na njihov elektronski naslov poslala dopis s potrditveno povezavo.

Oddaja obrazca DMV-N in obvezna prijava v storitev eVročanje

Obveščamo vas, da smo spremenili funkcionalnost elektronskega vlaganja obrazca DMV-N (Napoved za odmero davka na motorna vozila). Sprememba se nanaša le na vlaganje obrazca DMV-N prek eDavkov (portal eDavki in mobilna aplikacija eDavki). Po novem lahko obrazec DMV-N elektronsko vloži le zavezanec, ki je prijavljen v storitev eVročanje. Če zavezanec še ni prijavljen, ga sistem eDavki najprej usmeri na oddajo obrazca eVročanje-POS in šele nato lahko zavezanec nadaljuje z oddajo obrazca DMV-N.

Obvestilo za podjetnike in podjetja: ne pozabite na oddajo obračuna DDPO in DohDej za leto 2022

Bliža se rok za oddajo davčnega obračuna davka od dohodkov pravnih oseb (obračun DDPO) ter davčnega obračuna akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti (obračun DohDej) za leto 2022.

Oba obračuna je mogoče oddati le elektronsko prek sistema eDavki.

I. Obračun davka od dohodkov pravnih oseb

Na podlagi drugega odstavka 358. člena Zakona o davčnem postopku, je potrebno davčni obračun davka od dohodkov pravnih oseb predložiti najpozneje v treh mesecih po poteku koledarskega leta za preteklo koledarsko leto. Davčni obračun davka od dohodkov pravnih oseb (DDPO) za leto 2022 je potrebno predložiti najkasneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto. Obračun DDPO morajo zavezanci vložiti v elektronski obliki, preko sistema eDavki, in sicer neposredno z vnosom podatkov v obrazec ali z uvozom xml. sheme.

II. Davčni obračun akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti

Davčni obračun akontacije dohodnine in dohodnine od dohodka iz dejavnosti za leto 2022 morajo fizične osebe z dejavnostjo predložiti najkasneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto. Obračun DohDej morajo davčni zavezanci obvezno predložiti v elektronski obliki, preko sistema eDavki, in sicer neposredno z vnosom podatkov v obrazec ali z uvozom xml. sheme.

Davčni zavezanec, ki namerava v obračunu DohDej za leto 2022 obvestiti Finančno upravo RS (FURS) o prenehanju ugotavljanja davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov, je dolžan od 1. januarja 2023 dalje tudi voditi ustrezne poslovne knjige in evidence, kot to določa 5. odstavek 308. člena Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2).

V kolikor imate zanimivo podjetniško idejo, vam na RRA Zeleni kras ponujamo kakovostno podjetniško svetovanje. Strokovni sodelavci vas vodimo skozi celoten proces od idejnih zametkov do uresničitve vaše poslovne ideje:

- kako oblikovati uresničljivo poslovno idejo,
- kako jo realizirati,
- kako se ustrezno registrirati za izvajanje dejavnosti,
- pomagamo vam najti vire financiranja (povratna in nepovratna sredstva).

Osnovna podjetniška svetovanja so brezplačna za vse prebivalce Primorsko-notranjske regije, v sodelovanju

z Občinami Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina in Pivka pa izvajamo tudi **nadaljnja brezplačna podjetniška svetovanja** ter nudimo **pripravo poslovnih načrtov in/ali vlog na javne razpise** na različnih področjih po subvencionirani ceni **do 70 % cene**.

Za podjetniško svetovanje je obvezna predhodna uskladitev termina, na naslednjih kontaktih:

• Tadeja Pecman Penko,
tadeja@rra-zk.si, 05 721 22 32

• Živa Ložar, ziva@rra-zk.si, 05 721 22 40

KOVOD NAGRAJUJE

Bodimo sprememba! Kako v svojem vsakdanu skrbite za kakovost in prihranek vode?

Svoje odgovore nam do 31. marca 2023 posredujte na naslov novinarj@kovodpostojna.si.
Podelili bomo tri nagrade.

POROČILO O SKLADNOSTI PITNE VODE V LETU 2022 ZA VODOVODNA SISTEMA POSTOJNA-PIVKA IN SUHORJE

(v upravljanju javnega podjetja KOVOD Postojna, vodovod, kanalizacija, d. o. o., Postojna)

Poročilo je pripravljeno na podlagi zahtev 34. člena Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17 – v nadaljevanju pravilnik) in obsega vodovodni sistem Postojna – Pivka z oskrbovalnima območjema Osrednji del in Strane-Hruševje-Šmihel ter vodovodni sistem Suhorje.

Nadzor nad zdravstveno ustreznostjo pitne vode se izvaja z notranjim nadzorom pitne vode skladno z 10. členom pravilnika in državnim monitoringom pitne vode. Državni monitoring opravlja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (v nadaljevanju: NLZOH). Notranji nadzor se izvaja interno znotraj službe za zdravstveni nadzor in analize podjetja KOVOD Postojna d. o. o., in pogodbeno z NLZOH.

Vodovodni sistem Postojna-Pivka je razdeljen na dve oskrbovalni območji: **Osrednji del**, ki se napaja iz vodnega vira Malni ter **Strane – Hruševje – Šmihel**, ki se napaja iz vodnega vira Korotan, Strane in črpališče Šmihel pod Nanosom. **Vodovodni sistem Suhorje** ima eno oskrbovalno območje in oskrbuje naselje Suhorje. Napaja se iz vodovodnega sistema Ilirska Bistrica, ki je v upravljanju JP Komunala Ilirska Bistrica.

Tabela 1: Število uporabnikov in distribucija pitne vode (m3) za leto 2022 po oskrbovalnih območjih

Ime oskrbovalnega območja	Število uporabnikov	Distribucija pitne vode (m3/leto)
Osrednji del	20.176	2.149.887
Strane – Hruševje – Šmihel	2.204	254.102
Suhorje	63	3.620
Skupaj	22.446	2.407.609

Tabela 2: Državni monitoring pitne vode za leto 2022 po oskrbovalnih območjih

Ime oskrbovalnega območja	Število vzorcev	Število rednih vzorcev	Število občasnih vzorcev	Število neskladnih vzorcev
Osrednji del	22	19	3	1
Strane – Hruševje – Šmihel	4	3	1	0
Suhorje	2	2	0	0
Skupaj	28	24	4	1

Legenda: (N): število vzorcev; **Redni preskus:** pH vrednost, Električna prevodnost pri 20 °C, Preostali prosti klor, Vonj, Barva, Motnost, Amonij, Koliformne bakterije, *Escherichia coli*, Enterokoki, *Clostridium perfringens* (vključno s sporami), Število kolonij pri 22°C in 37°C; **Občasni preskus:** Priloga 1, del B, Pravilnika o pitni vodi.

Obrazložitev tabele 2: V okviru **državnega monitoringa pitne vode** je bilo ugotovljeno eno neskladje na oskrbovalnem območju osrednji del v naselju Predjama zaradi preseženega skupnega števila kolonij pri 22°C. Vzrok za neskladnosti je bilo slabo sprano hišno vodovodno omrežje pred odvzemom vzorca.

Tabela 3: Notranji nadzor surove vode za leto 2022 po oskrbovalnih območjih

Ime oskrbovalnega območja		(N) vseh vzorcev	(N) MB	(N) neskladni MB	(N) redna KEM	(N) neskladni redna KEM	(N) občasna KEM	(N) neskladni občasna KEM
Osrednji del	Zajetje Malni	9	4	4	4	2	1	0
	Zajetje Korotan	7	3	3	3	2	1	0
Strane – Hruševje – Šmihel	Črpališče Šmihel pod Nanosom	6	3	1	3	0	0	0
	Strane	4	2	1	2	0	0	0
Skupaj		26	12	9	12	4	2	0

Legenda: (N): število vzorcev; **občasna MB:** Koliformne bakterije, *Escherichia coli*, Enterokoki, *Clostridium perfringens* (vključno s sporami), Število kolonij pri 22°C in 37°C; **redna KEM:** pH vrednost, Električna prevodnost pri 20 °C, Preostali prosti klor, Vonj, Barva, Motnost, Amonij, Nitrit, Oksidativnost in/ali TOC, Aluminij; **občasna KEM:** Priloga 1, del B, Pravilnika o pitni vodi.

Obrazložitev tabele 3: Surova voda iz zajetja **Malni in Korotan** je mikrobiološko stalno obremenjena. V vodi so vedno prisotne bakterije fekalnega onesnaženja *Escherichia coli*, enterokoki kot tudi koliformne bakterije, število kolonij pri 22°C in 37°C ter *Clostridium perfringens* (vključno s sporami). *Clostridium perfringens* nakazuje na prisotnosti parazitov v surovi vodi. Ocenjuje se, da surova voda iz zajetja Malni kemijsko ni obremenjena, kar se dokazuje z dodatnimi ciljnimi parametri glede na opredeljena tveganja vplivnega območja znotraj razširjene kemije v obsegu kot jo predpisuje pravilnik. Fizikalno-kemijsko je surova voda iz zajetja Korotan občasno ob izdatnem dežju in intenzivnem spiranju površja obremenjena z motnostjo, kar pa se v pripravi pitne vode obvladuje z ustrezno tehnologijo ultrafiltracije. Vodna vira **Strane in Črpališče Šmihel pod Nanosom** sta le izjemoma mikrobiološko neskladna s pravilnikom. Surova voda iz Črpališča Šmihel pod Nanosom večkrat preseže motnost 1 NTU v času obilnega deževja. Kljub temu sta bila vodna vira ocenjena kot stabilna.

Tabela 4: Notranji nadzor pitne vode za leto 2022 po pripravi za posamezno oskrbovalno območje

Ime oskrbovalnega območja		(N) vseh vzorcev	(N) občasna MB	(N) neskladni občasna MB	(N) paraziti	(N) neskladni paraziti	(N) redna KEM	(N) neskladni redna KEM
Osrednji del	Vodarna Malni	25	12	0	1	0	12	0
Strane – Hruševje – Šmihel	Zajetje Korotan	25	12	0	1	0	12	0
	Črpališče Šmihel pod Nanosom	27	13	2	2	1	12	1
	Strane	25	13	1	0	0	12	0
Skupaj		102	50	3	4	1	48	1

Legenda: glej legendo Tabela 3.

Obrazložitev tabele 4: Vsi odvzeti vzorci pitne vode na vodarnah Malni in Korotan so bili skladni s pravilnikom. Na črpališču Šmihel pod Nanosom so bili trije vzorci neskladni. Dva zaradi indikatorskega parametra presežene motnosti 1 NTU in prisotnosti koliformnih bakterij ter eden zaradi prisotnosti ene oociste *Cryptosporidium*. V času neskladnosti pitne vode je bilo oskrbovalno območje vodnega vira Šmihel pod Nanosom oskrbovano iz vodarne Malni.

Tabela 5: Notranji nadzor pitne vode za leto 2022 po oskrbovalnih območjih na omrežju in pri uporabniku

Ime oskrbovalnega območja	(N) vseh vzorcev	(N) občasna MB	(N) neskladni občasna MB	(N) redna KEM	(N) neskladni redna KEM
Osrednji del	148	105	7	43	1
Strane – Hruševje – Šmihel	45	31	2	14	0
Suhorje	8	4	0	4	0
Skupaj	201	140	9	61	1

Legenda: glej legendo Tabela 3.

Obrazložitev tabele 5: Na **Osrednjem delu** je bilo mikrobiološko neskladnih sedem vzorcev. Eden vzorec je bil neskladen zaradi prisotnosti koliformnih bakterij, štiri vzorci zaradi preseženega skupnega števila kolonij na 37°C in dva vzorca zaradi prisotnosti enterokokov. Neskladni vzorci so bili potrjeni v naseljih Buje, Šilentabor, Mala Pristava in Narin. Vzrok prisotnosti indikatorskih parametrov v vzorcih pitne vode omenjenih naselij je bil v večini primerov zastajanje in segrevanje vode tako v javnem kot tudi v hišnem vodovodnem omrežju. Vzrok prisotnosti enterokokov je bil v enem primeru vzorčno mesto, ki ni omogočalo sterilnega odvzema vzorca. V drugem primeru je vzrok ostal nerazjasnjen. Neskladen je bil še en vzorec na fizikalno-kemijsko preskušanje zaradi presežene motnosti. Vzrok neskladnosti je bil nepravilen odvzem vzorca iz hidrantnega omrežja. Na oskrbovalnem območju **Strane-Hruševje-Šmihel** sta bila neskladna dva vzorca pitne vode v naselju Dilce. Oba vzorca zaradi preseženih indikatorskih parametrov; skupnega števila mikroorganizmov na 37°C. Vzrok neskladnosti ni bil ugotovljen saj se je neskladje pojavljalo občasno le pri enem izmed uporabnikov. Na oskrbovalnem območju **Suhorje** je bilo odvzetih skupaj dvanajst vzorcev. Vseh dvanajst vzorcev je bilo skladnih s pravilnikom.

V letu 2022 sta bila na vodovodnem sistemu Postojna – Pivka uvedena dva ukrepa omejitve uporabe pitne vode v obsegu šest dni. Na vodovodnem sistemu Suhorje so bile uvedene štiri omejitve uporabe pitne vode skupaj sto pet dni.

Trend stanja kakovosti pitne vode se na vodovodnem sistemu Postojna – Pivka vidno izboljšuje. Vzrok neskladij v preteklih letih je bilo zastajanje in segrevanje vode na končnih vejah uporabnikov zaradi slabše porabe pitne vode. Neskladja se je sistematično odpravljalo z uporabo sekundarne dezinfekcije pitne vode z Natrijevim hipokloritom v črpališču Neverke in Pivka ter s pilotnim sistemom avtomatskega izpiranja v naseljih Buje, Predjama in Šilentabor. Na vodovodnem sistemu Suhorje se stanje kakovosti oskrbe s pitno vodo glede na črto trenda ni spremenilo. Vodovodni sistem Ilirska Bistrica je trenutno v izvedbi del rekonstrukcije vodarne. Na podlagi tega je pričakovati, da se bo stanje glede omejitev uporabe pitne vode zmanjšalo ali celo v celoti odpravilo.

Vse dodatne informacije lahko dobite na spletni strani www.kovodpostojna.si, na sedežu podjetja (tel. 05 700 07 80) in po elektronski pošti: info@kovodpostojna.si

Irena Sušelj Šajn,
vodja službe za zdravstveni nadzor in analize

David Penko,
direktor

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo za vedno ostal.*

Ob slovesu našega dragega

MARJANA DOLGAN

(1937 – 2023)

iz Kala

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom
in
prijateljem za podporo, besede tolažbe, podarjene sveče
in
cvetje, ter darove za domačo cerkev sv. Jerneja na Kalu.

Zahvala Košanskim pevcem za izrečene besede slovesa
in prelepo petje, s katerim ste ga pospremili na njegovi
zadnji poti, ter gospodu župniku Zdenku in strežnikom
za lepo opravljen obred.

Zahvala gre tudi osebju Doma upokojencev Postojna
in pogrebni službi Postojna.

Vsi njegovi

SLAVEC-PRO

NOVO!

Izdelava systemskega zaklepanja:
VSA VRATA - EN KLJUČ!

- Kljuge ter ostalo okovje za vrata in okna
- Cilindrični vložki in obešanke
- Kovano okovje za polkna
- Varnostne kljuge
- Elektronska kontrola pristopa
- Digitalna kukala

WWW.VSEZAVRATA.SI

📍 Selce 17, 6257 Pivka

☎️ Jan Slavec: +386 40 989 306

FIZIOTERAPIJA FIZMAS PRESTRANEK

**FIZIOTERAPIJA, REHABILITACIJA, MANUALNA TERAPIJA IN
KINEZIOTERAPIJA**

*z našim znanjem
do vašega zdravja*

- 🔥 protibolečinske terapije
- 🔥 rehabilitacija po poškodbah
- 🔥 terapije za zmanjšanje otekline
- 🔥 terapije za zmanjšanje mišične napetosti
- 🔥 šola za zdravo hrbtenico
- 🔥 individualna terapevtska vadba za izboljšanje mišične moči, gibljivosti, ravnotežja in telesne drže

Ročna limfna drenaža, terapevtske masaže, tecar, laser, ergon-iastm, kineziotaping, magnet, UZ, elektro terapije.

Fizioterapija FIZMAS, Silvo Pšeničnik Sluga s.p.
Ivana Vavnala 15, 6258 Prestranek

www.fiziooskrba.si
+386 41 497 140, info@fiziooskrba.si

TUCSON

Zmagovalec velikega primerjalnega testa!

5 Garancije
brez omejitve kilometrov

Povprečna poraba goriva: 1,383 – 7,816 l/100 km, emisije CO₂: 31,40 – 177,68 g/km.

Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2.5} ter dušikovih oksidov. Slike so simbolične. Akcija velja do razprodaje zalog. Več informacij vezanih na akcijo ponudbo je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si. Kupci ste v raziskavi QUDAL (QUALITY MEDAL) terenskim vozilom Hyundai podelili priznanje Najboljša raven kakovosti na slovenskem trgu. Vir: <https://www.qudal.com/SLOVENIJA-653YPI8>. Najboljši SUV srednjega razreda v velikem primerjalnem testu Prima. Rezultati Prima testa: <https://slo.net/avtomoto/testi/primerjava-12-suv-test-je-pokazal-najboljse-foto-591935>.

8 Garancije
na baterijo

HYUNDAI

POOBLAŠČENI PRODAJALEC IN SERVISER VOZIL HYUNDAI

Avtoplus TPS d.o.o., PE SEŽANA
Partizanska c. 75d, 6210 Sežana
sezana-servis@avtoplus-tps.si,
sezana-prodaja@avtoplus-tps.si

AVTOPLUS TPS

prodaja **0820/55416**
prodaja GSM **031/717 243**

servis **0820/55415**
servis GSM **031/374 866**

SPLOŠNI SERVIS | AVTOOPTIKA | VULKANIZERSTVO | AVTOPRALNICA | PRODAJA E-KOLES

**SOŠESKA
TROJICA**
by cotech projects

**43 novih stanovanj
v Pivki**

**Pričetek
gradnje v
letu 2023**

Nepremičnine Land d.o.o., Novi trg 9, 6230 Postojna, tel.: 051/833-300, e-mail: info@land.si

**78 novih stanovanj
v Postojni**

**Pričetek
gradnje v
letu 2023**

Geodetske storitve

Parcelacija

Ureditev meje

Izravnava meje

Inženirska geodezija

Določitev hišne številke

Označitev meje v naravi

Izdelava geodetskega načrta

Zakoličba stavbe in drugih objektov

Izdelava elaborata lokacijske izboljšave

Izdelava elaborata za spremembo podatkov katastra stavb

Pomoč pri prodaji in nakupu nepremičnin (izpeljava celotnega posla)

Izdelava elaborata za vpis stavbe in delov stavbe v kataster stavb

Določitev zemljišča pod stavbo in izdelava elaborata za evidentiranje stavbe

📍 Knežak 3, 6253 Knežak ☎️ +386 (0)31 733 290 / +386 (0)31 344 738 ✉️ info@merkantil-geo.si 🌐 www.merkantil-geo.si

ENERGETSKI SISTEMI, Petelinje

Svetovanje • Prodaja • Montaža • Zagon

Naročite brezplačni ogled in svetovanje → info@adelsberg.si

☎️ 040 298 822

www.adelsberg.si

Prenavljam svojo kotlovnico. Izberem SELTRON. Uživam na toplem.

Kotel na polena
UKP 20-30 kW

SELTRON
VARČNO
OGREVANJE

“Zalogovnik ali dva,
vedno se izbere
prava kombinacija.”

Kotel na pelete
PKO 10-28 kW

Nova vremensko
vodena regulacija

Sanitarna
toplotna
črpalka SAN

Solarni sistem SRS

Marec

Sobota, 25.3.2023 ob 17.uri
Zajčja šola - velika kraja jajc

Nadaljevanje celovečernega animiranega filma Zajčja šola – varuhi zlatega jajca.
Dolžina filma: 76 minut; Država / Letnik: DEU/2022; Filmski žanr: Animirani film, Pustolovski film, Družinski film; Igralci: Noah Levi, Senta Berger, Friedrich von Thun; Režija: Ute von Münchow-Pohl; Distributer: Fivia d.o.o.

Vsi v Zajčji šoli so v visoki pripravljenosti. Vodja tolpe mestnih zajcev Leo se želi enkrat za vselej znebiti velike noči in se zato združi z lisicami. Ga bodo velikonočni zajci uspeli ustaviti? Naš mali junak Maks se mora odločiti, kam zares sodi. Skupaj z ostalimi zajčki mora napeti možgančke in zbrati ves svoj pogum, da bi preprečil lisicam, da bi za vselej uničile veliko noč. Zgodí se nepredstavljivo: najmočnejša magična moč velikonočnih zajcev, čarobno zlato jajce, postane črno! Leo želi prelisčiti družino lisic, da ukradejo vsa velikonočna jajca. Maksova edina možnost je v sodelovanju z lisičkom Ferdinandom, ki ponudi svojo pomoč. Toda ali lahko zajec res zaupa lisici?

Sobota, 25.3.2023 ob 19:30
John Wick: Chapter 4

Dolžina filma: 169 min; Država: ZDA; Leto: 2023; Filmski žanr: Akcijski kriminalni triler
Igrajo: Keanu Reeves, Donnie Yen, Bill Skarsgard; Režija: Chad Stahelski

V četrtem delu velikega akcijskega spektakla se John Wick sooči z najbolj smrtonosnimi nasprotniki do sedaj. John Wick (Keanu Reeves) odkrije način, kako premagati Veliko mizo. Toda preden si lahko prisluži svobodo, se mora Wick soočiti z novim sovražnikom in močnimi zavezniki po vsem svetu ter silami, ki stare prijatelje spreminjajo v sovražnike. Dogajanje v novem filmu se odvija po celem svetu in prinaša natančno koreografirano akcijo posebne vrste. V iskanju najmočnejših igralcev kriminalnega podzemlja, nas bo film popeljal v New York, Pariz, Osako in Berlin.

April

Na sporedu od 7. aprila
Brata Super Mario film

Animirani film, podnaslovljen; Država: ZDA; Leto: 2023; Filmski žanr: akcijska komedija;
Režija: Aaron Horvath, Michael Jelenic

Animirano akcijsko komedijo je produciral studio Illumination v sodelovanju z Nintendom, distribuira ga studio Universal Pictures. Na režiserski stolček sta sedla Aaron Horvath in Michael Jelenic, scenarij pa je napisal Matthew Fogel. Film sta producerala ustanovitelj in izvršni direktor Illuminationa Chris Meledandri in Shigeru Miyamoto iz Nintenda.

Na sporedu od: 13. aprila
Renfield

Država: ZDA; Leto: 2023; Filmski žanr: komična grozjivka;
Režija: Chris McKay; Igrajo: Nicholas Hoult, Nicolas Cage, Awkwafina, Ben Schwartz, Adrian Martinez

"Zlo ne traja večno brez malce pomoči." Aprila se na velika platna vrača Drakula v komični grozjivki Renfield. Zgodba spremlja Drakulovega zvestega služabnika, ki želi svojemu šefu po več stoletjih služnosti ubežati. Film je režiral Chris McKay (The Tomorrow War, LEGO Batman film) po scenariju Ryana Ridleya (serija Ghosted, serija Rick & Morty), ki temelji na izvorni ideji ustvarjalca serij Živi mrtveci in Invincible Roberta Kirkmana. V glavnih vlogah zaigrajo oskarjevec Nicolas Cage, Nicholas Hoult, Awkwafina, Ben Schwartz in Adrian Martinez.

NAPOVEDNIK

DOGODKOV V OBČINI PIVKA

MAREC

Četrtek, 23. marec

Kako se pretakajo vode v pivškem podzemlju

Dr. Cyril o izsledkih projekta »Karakterizacija kraških vodonosnikov v regionalnem in lokalnem merilu: primer zaledja vodnega vira Malni«

🕒 19.00

📍 Krajinski park Pivška presihajoča jezera in Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU
🏠 Krpanov dom Pivka

Sobota, 25. marec

Čistilna akcija Očistimo Pivko

Spomladanska čistilna akcija po krajih občine Pivka

🕒 od 9.00 dalje

📍 Občina Pivka v sodelovanju z vaškimi in trško skupnostjo

🏠 Vsa naselja v občini

Tudi zveri imajo mamice – javno vodenje

Javno vodenje je brezplačno, pridružite se mu lahko z nakupom vstopnice. Po zaključku vodenja si lahko Center Dina Pivka ogledate še samostojno.

🕒 11.00

📍🏠 Center o velikih zvereh Dina Pivka

Zajčja šola: Velika kraja jajc

Animirana pustolovščina Ute Von Munchow-Pohl, Nemčija, 2022, 76 minut, sinhronizirano

🕒 17.00

📍🏠 Kino Pivka

John Wick: Chapter 4

Akcijski kriminalni triler, režija: Chad Stahelski, ZDA, 2023, 169 minut

🕒 19.30

📍🏠 Kino Pivka

Nedelja, 26. marec

Jožefovo in velika noč na Suhorju

Tradicionalna prireditev

🕒 15.00

📍 Vaško društvo Suhorje

🏠 Suhorje

Sreda, 29. marec

Uporaba pametnega telefona za začetnike

Brezplačno delavnico vodi Sandi Bobek

🕒 16.30

📍 Ljudska univerza Postojna in Trška skupnost Pivka

🏠 Krpanov dom Pivka

Četrtek, 30. marec

Velikonočni namizni aranžma

Delavnico vodi Melita Jurca. Obvezne prijave do 24. marca, 15 eur/osebo

🕒 16.30

📍 Ljudska univerza Postojna in Vaška skupnost Zagorje

🏠 Vaška šola (pri trgovini Fama)

Območna revija otroških in mladinskih pevskih zborov

Nastopajo: Otroški pevski zbor OŠ Pivka
Otroški pevski zbor OŠ Košana
Otroški pevski zbor OŠ Prestranek
Otroški pevski zbor OŠ Antona Globočnika
Postojna
Mladinski pevski zbor OŠ Antona Globočnika
Postojna

🕒 18.00

📍 JSKD OI Postojna

🏠 Osnovna šola Pivka

APRIL

Nedelja, 2. april

54. revija Primorska poje

Nastopajo: Fantje iz Mopz Ivan Laharnar
Šentviška planota, Mešani peski zbor
Bazovica, Moški pevski zbor Vinograd,
Ženski pevski zbor Rože, Oktet Aljaž, Mešani
pevski zbor Motiv

🕒 17.00

📍 KD Šmihel, JSKD OI Postojna

🏠 Osnovna šola Pivka

Četrtek, 6. april

Brata Super Mario film

Animirani film s podnapisi, 92 minut, režija: Aaron Horvath, Michael Jelenic, ZDA, 2023

🕒 19.30

📍🏠 Kino Pivka

Petek, 7. april

Odprtje razstave slik in grafik Simona Kocjančiča

🕒 19.00

📍 Razstava bo odprta do 28. aprila

🏠 Hiša kulture v Pivki

Četrtek, 13. april

Renfield

Komična grozljivka, podnapisi, 93 minut, režija: Chris McKay, ZDA, 2023

🕒 19.30

📍🏠 Kino Pivka

Sobota, 15. april

Sončkov pomladni pozdrav

Praznovanje 30 letnice delovanja in predstavitev nove zgoščenke

🕒 20.00

📍 Društvo Kvartet Sonček

🏠 avla Osnovne šole Pivka

Sobota, 15. april

Podmorničarski vikend

Obeležitev 12. obletnice prihoda podmornice P-913 Zeta. Izkoristite edinstveno priložnost in v pogovoru z nekdanjimi podmorničarji iz prve roke spoznajte skrivnostni svet življenja ter dela pod morsk gladino!

🕒 10.00–16.00

📍 Javni zavod Park vojaške zgodovine Pivka, Društvo Podmorničar

🏠 Park vojaške zgodovine Pivka

Nedelja, 16. april

Podmorničarski vikend

Obeležitev 12. obletnice prihoda podmornice P-913 Zeta. Izkoristite edinstveno priložnost in v pogovoru z nekdanjimi podmorničarji iz prve roke spoznajte skrivnostni svet življenja ter dela pod morsk gladino!

🕒 10.00–16.00

📍 Javni zavod Park vojaške zgodovine Pivka, Društvo Podmorničar

🏠 Park vojaške zgodovine Pivka

MAJ

Petek, 5. maj

Odprtje razstave slik Adrijana Praznika

🕒 19.00

📍 Razstava bo odprta do 26. maja

🏠 Hiša kulture v Pivki

Torek, 9. maj

Osrednja občinska prireditev ob občinskem prazniku Občine Pivka

🕒 17.00

📍 Občina Pivka

🏠 Krpanov dom

Sobota, 13. maj

15. mednarodni festival miniaturne svet

Sodeluje več sto maketarjev in modelarjev iz različnih držav, ki se bodo pomerili v tekmovalstvu za najboljšo miniaturo v različnih kategorijah. Prikaz izdelovanja maket in maketarski boljši sejem.

🕒 10.00–18.00

📍 Javni zavod Park vojaške zgodovine Pivka, Društvo Svet v malem

🏠 Park vojaške zgodovine Pivka